STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 03292

EKZODUS 1947

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

„עקזאָדוס 1947"

[„יציאת אירופה תש"ז"]

רעדאַקטאָר :

משה קאַלכהיים

אַרויסגעגעבן מיט דער הילף פון דער
ציוניסטישער וועלט־אָרגאַניזאַציע
תל־אביב 1987

„EXODUS 1947"

Edyted by MOSHE KALCHHEIM

פאַרלאַג: „פאָלק און ציון"

דפוס: „אבירז" בע"מ, רחוב ראש־פינה 22, תל־אביב

„עקזאָדוס 1947"

(„יציאת אירופה תש"ז")

אינהאַלט

די העפּלה אין ציפערן 5

מיט 40 יאָר צוריק... 8

דער אומגלייכער קאַמף אויפן ים 11

אין פּאָרט דע־בוק 38

צוריק אויף דער פאַרשאָלטענער דייטשער ערד 66

מיט ליבע
צו מיין פרוי טובה
און צו אונדזערע
קינדער און אייניקלעך

די ערשטע אויסגאַבע פון „עקזאָדוס 1947" איז דערשינען אַלס צוגאָב־קאַפּיטל צו מיין איבערזעצונג אין יידיש פון „ספר המעפּילים" פון משה באַסאָק, וואָס איז אַרויסגעגעבן געוואָרן דורך דעם איראָפּעישן ביוראָ פון דער יידישער אַגענץ אין פּאַריז אין יאָר 1949.

צום 40סטן יאָרטאָג פון דער עפּאָפּעע פון דער באַרימטער מעפּילים־שיף, וואָס ווערט איצט אָפּגעמערקט אין ישראל און אין פראַנקרייך, דערשיינט (מיט קליינע אויסבעסערונגען) די צווייטע אויסגאַבע אין ישראל אינעם פאַרלאַג פון „פאָלק און ציון", אָרגאַן פונעם דעפּאַרטאַמענט פאַר אויפקלערונג פון דער ציוניסטישער וועלט־אָרגאַניזאַציע.

די העפּלה אין ציפּערן

זינט דעם סוף פון דער צווייטער וועלט־מלחמה ביז צו דער פּראָקלאַמירונג פון דער יידישער מדינה (פון נאָוועמבער 1945 ביז דעם 15טן מאַי 1948) האָבן דערגרייכט די ברעגעס פון ארץ־ישראל פילצאָליקע שיפן, קלענערע און גרעסערע, וועלכע זענען געכאַפּט געוואָרן דורך דעם ענגלישן פלאָט און וועמענס מעפּילים זענען דעפּאָרטירט געוואָרן קיין ציפּערן. נאָר געציילטע שיפן האָבן געהאַט דאָס גליק דורכצוברעכן די ענגלישע בלאָקאַדע אַרום די ברעגעס פון ארץ־ישראל און אַריינקומען אומגעשטערטערהייט אין לאַנד אַריין.

צו די דאָזיקע שיפן געהערן :

„בערל כצנעלסאָן"	20	מעפּילים
„חנה סענעש"		
„ענצאָ סירעני"		
„שבתאי לוזינסקי"	835	"
„עליה"	182	"
„הפורצים"	172	"

אַלע מעפּילים פון די אַנדערע שיפן האָבן געטיילט דעם גורל פון דעפּאָרטאַציע קיין ציפּערן.

מיר ברענגען ווייטער די רשימה פון די מעפּילים־שיפן מיט דער צאָל פּאַסאַזשירן, וואָס האָבן זיך געפונען אויף זיי און וואָס אַלע זיי זענען דעפּאָרטירט געוואָרן קיין ציפּערן.

ביז סוף 1946 :

„תל־חי"	736	מעפּילים
„ווינגייט"	240	"
„לאַ ספּעציאַ"	1200	"
„מאַקס נאָרדאַו"	1760	"
„ישעיהו וועדזשוווד"	1300	"
„חביבה רייק"	470	"
„ביריה"	1100	"
„הגנה"	2701	"
„החייל העברי"	571	"
„יגור"	758	"
„הענריעטאַ סאָלד"	450	"
„כתריאל יפה"	615	"
„כ"ג"	835	"
„ארבע חירויות"	1024	"
„פלמ"ח"	625	"
„ברכה פולד"	819	"
„לאַטרון"	1252	"

„המרי העברי"	
(„כנסת ישראל")	3854 מעפּילים
„רפיח"	790 "

אין יאָר 1947 :

„לנגבֿ"	647 מעפּילים
„חרות"	795 "
„חיים אַרלאָזאָראָוו"	1348 "
„פּאַטריאַ — מולדת"	1568 "
„טעאָדאָר הערצל"	2620 "
„שאר ישוב"	765 "
„התקוה"	1411 "
„מורדי הגיטאות"	1457 "
„יהודה הלוי"	430 "
„עקזאָדוס 1947"	
(„יציאת אירופּה תש"ז")	4554 "
„שיבת ציון"	411 "
„י"ד גיבורי אכזיב"	690 "
„אַף־על־פּי־כן"	434 "
„מדינת היהודים"	2664 "
„גאולה"	1388 "
„כ"ג גיבורים"	690 "
„קדימה"	812 "
„אל תפחידונו"	850 "
„אומות מאוחדות"	532 "
„29 נאָוועמבער"	700 "
„עצמאות" און „קיבוץ גלויות"	15.235 "

אין יאָר 1948 (ביזן 18טן מאַי) :

„ל"ה גיבורי גוש־עציון"	274 מעפּילים
„ירושלים הנצורה — הקדוש"	670 "
„לקוממיות"	787 "
„בונים ולוחמים — אנצו"	1002 "
„טירת צבי — חיימ'קע"	798 "
„יחי עם"	
„קאַסטעל — תמר"	550 "
„משמר העמק — מיכל"	850 "
„נצחון — נרקיס"	243 "
„מדינת ישראל — חבצלת"	290 "
„המורד"	700 "

פון די דאַזיקע שיפֿן איז די מעפּילים־שיף „עקזאָדוס 1947" („יציאת אירופּה תש"ז"), געוואָרן דער סימבאָל פֿון דער העפּלה, דער סימבאָל פֿון האַרטנעקיקן און עקשנותדיקן קאַמף קעגן דעם בריטישן בלאָקאַדע־טעראָר, דער סימבאָל פֿונעם אומבויגזאַמען ווילן פֿון ייִדישן פֿאָלק צו דערגרייכן פֿאַר יעדן פּרייז דעם אויסגעבענקטן ברעג פֿון ארץ־ישראל, דער סימבאָל פֿון ייִדישער גבורה פֿון נישט אונטערגעבן זיך, טראָץ די שרעקלעכע ליידן, וואָס די מעפּילים האָבן דורכגעמאַכט און טראָץ דעם אומענטשלעכן טעראָר, וועלכן די ענגלישע מאַכט האָט קעגן זיי אָנגעווענדעט.

מ. ק.

פּאַריז, דעצעמבער 1948.

מיט 40 יאר צוריק...

ס'איז איצט געוואָרן 40 יאָר זינט יענער נאַכט פון 10טן אויפן 11טן יולי 1947, ווען פון קליינעם פראַנצויזישן ים־פּאָרט **סעט**, נישט ווייט פון מאַרסעיל, איז אַרויסגעשווימען דער אַמעריקאַנער דאַמפּער „פּרעזידענט וואַרפילד״, וועלכער האָט געפירט אויף זיין דעק, אַנגע־פּאַקט ביז צו דער סאַמער לעצטער מעגלעכקייט, 4554 „אומלעגאַלע״ עולים, אַלע אַרויסגעראַטעוועטע פונעם שרעקלעכן חורבן פון אייראָ־פּעישן יידנטום, די ביים לעבן געבליבענע רעשטלעך פון די געטאָס, אַרבעט־ און פאַרניכטונג־לאַגערן, בונקערס, אויסטערלישע באַהעלטע־נישן און פּאַרטיזאַנער־רייען אין די וועלדער. די שיף איז אַריין אין דער געשיכטע מיטן נאָמען, וואָס זי האָט זיך געגעבן ווי נאָר זי האָט זיך געפונען אויסער די טעריטאָריאַלע וואַסערן פון פראַנקרייך, „**עקזאָדוס 1947**״ (אין העברעיש: „**יציאת אירופה 1947**״).

דאָס איז געווען ביז דעמאָלט די גרעסטע צאָל מעפּילים אויף איין שיף אין דער לאַנגער געשיכטע פון דער „אומלעגאַלער״ עליה, אָדער ווי מען האָט זי גערופן: עליה ב׳.

אין ארץ־ישראל האָט זיך דאַן געפונען די אונ״אָ־אויספאָרש־קאָמיסיע, וועלכע האָט געדאַרפט באַשטימען דעם גורל פון דער צוקונפ־טיקער יידישער מדינה אין ארץ־ישראל און די יידישע אַגענץ האָט בכוונה אָרגאַניזירט אַ שיף מיט אַזאַ גרויסער צאָל מעפּילים, כדי צו באַווייזן דער וועלט ווי שטאַרק און קאַטעגאָריש איז דער ווילן פון יידישן פאָלק צו באַקומען אַן אומאָפּהענגיקע אייגענע מדינה אין ארץ־ישראל.

אויף „עקזאָדוס 1947״ האָבן זיך געפונען 1600 מענער, 1282 פרויען, 1017 יוגנטלעכע און 665 קינדער. זיי אַלע האָבן במשך פון 10 טעג דורכגעמאַכט שבעה מדורי גיהנום אין שווערע סאַניטאַרע באַדינגונגען, כמעט אָן עסן און אָן וואַסער, צונויפגעפּרעסט ווי סאַר־דינען אין די קעלערן און אויפן דעק פון דער שיף. זיי האָבן, אָבער, אויפגענומען באהבה אָט די אַלע צרות נאָר כדי צו דערגרייכן די ברעג־געס פון דער אויסגעבענקטער ארץ־ישראל.

קעגן אָט די פאַרשמאַכטע און הילפלאָזע מעפּילים האָט די גרויסע, אָבער דעקאַדענטישע — בריטישע אימפּעריע מאָביליזירט אירע קריגס־שיפן, כדי צו פאַרשטעלן זיי דעם וועג צו פרייהייט און אייגן לאַנד. די ענגלענדער האָבן פאַרכאַפּט די שיף נאָך איידער זי איז אַריין אין די טעריטאָריאַלע וואַסערן פון ארץ־ישראל און די בריטישע „העלדישע״ סאָלדאַטן האָבן זיך אַרויפגעריסן אויף איר דעק און ברוטאַל צעשלאָגן און צעממיתט פרויען, קינדער, אַלטע לייט און אַפילו שוואַנגערע פרויען,

וועלכע האָבן זיך מיט העלדישקייט אַנטקעגנגעשטעלט מיט דער הילף פון... קאַרטאָפל, קאָנסערוון־פּושקעס, גומי־שלאַוכן און ענלעכע „מי־ליטערישע" כלים.

נאָך אַ שווערן דריי־שעהדיקן קאַמף, בעת וועלכן די שיף איז אויך צעשעדיקט געוואָרן, איז **„עקזאָדוס 1947"**, באַגלייט פון פינף קרייצער־ און צעשטערער־שיפן, אַריינגעשווימען אין חיפהער פּאָרט. דער בילאַנס פונעם קאַמף איז געווען: דריי דערהרגעטע און אַרום הונדערט פאַרוואונדעטע פּאַסאַזשירן פון דער שיף.

דערמיט האָט זיך, אָבער, נישט געענדיקט די „עקזאָדוס"־עפּאָפּעע. טראָץ אַלע פּראָטעסטן און אינטערנאַציאָנאַלע אינטערווענצן האָבן די ענגלענדער מיט כוח אַריבערגעפירט די מעפּילים אויף דריי ענגלישע קריגס־שיפן און דעם 23סטן יולי זיי צוריקגעפירט קיין פראַנקרייך, וווּ זיי האָבן פאַראַנקערט אינעם קליינעם פּאָרט א. נ. „פּאָרט־דע־בוק". די מעפּילים האָבן פּראָקלאַמירט אַ הונגער־שטרייק און דערקלערט, אַז זיי וועלן פאַר קיין שום געלט אין דער וועלט נישט פאַרלאָזן פריי־וויליק די שיפן. דער פראַנצויזישער פּאַרלאַמענט און די פראַנצויזישע רעגירונג האָבן זיך קאַטעגאָריש אָפּגעזאָגט אַראָפּצונעמען מיט כוח די שיף־פּאַסאַזשירן און געפּאָדערט פון ענגלאַנד אַוועקצופירן די דריי שיפן פונעם פּאָרט, טאַדלענדיק זייער שאַרף די האַנדלונג כלפּי די „עקזאָ־דוס"־מעפּילים.

נאָך כמעט אַ חודש־צייט, דעם 25סטן אויגוסט, האָבן די ענגלענ־דער אַרויסגעפירט די דריי שיפן פון פּאָרט־דע־בוק און זיי געברענגט קיין האַמבורג און פון דאָרט פאַרטריבן די מעפּילים אין צוויי לאַגערן: פּאָפּענדאָרף און אַמסטאַו. דאָרט, אויף דער פאַרשאָלטענער דורך זיי דייטשישער ערד, זענען די מעפּילים פאַרבליבן כמעט ביז דער פּראָקלאַ־מירונג פון דער יידישער מדינה.

63 מעפּילים־שיפן מיט אַרום 60,000 עולים זענען אָנגעקומען צו די ברעגעס פון ארץ־ישראל זינט דעם סוף פונעם צווייטן וועלט־קריג ביז צו דער אומאָפּהענגיקייט־פּראָקלאַמאַציע פון מדינת ישראל, דעם 15טן מאַי 1948. פון צווישן די דאָזיקע שיפן איז **„עקזאָדוס 1947"** געוואָרן דער סימבאָל פון דער גרויסער העפּלה־עפּאָפּייע, פונעם אומ־בויגזאַמען ווילן פון דער שארית הפליטה צו עליה; דער סימבאָל פון יידישער גבורה און נישט־אונטערגעבן זיך, טראָץ די שווערע ליידן, וואָס די מעפּילים האָבן דורכגעמאַכט אויף זייער סכנותפולן וועג אויף אַלטע צעבראָכענע שיפלעך איבער די שטורמישע ים־וואַסערן.

די עפּאָפּעע **„עקזאָדוס 1947"** דאַרף און מוז דינען אַלס סימ־באָל אויך היינט אין אונדזערע צייטן, ווען אידעאַלן און ווערטן הערן אויף צו זיין אַ דאָמינירנדיקער פאַקטאָר אין די לעבנס־נאָרמעס פון דער ישראלדיקער געזעלשאַפט און אַלץ דרייט זיך אַרום געלט,

קאַריערע, לוקסוס און אַנדערע מאַטעריאַליסטישע „הויכע" צילן, וואָס דערפֿירן, לײדער, צו אַ נײער װירקלעכקײט, אין װעלכער דער שטראָם גײט איצט פּונקט אין אַ פֿאַרקערטער ריכטונג: אַנשטאָט **„יציאת אירופה"**, קומט איצט פֿאָר אַ **„יציאת־ישראל"**. טויזנטער יונגע ישראלים, עמך־מענטשן און געלערנטע, שטאָטישע און קיבוצניקעס, פּשוטע סאָל־דאַטן און הויכע אָפֿיצירן, אָרעמעלײט און גרויסע עשירים — פֿאַרלאָזן דאָס לאַנד, גײען לעבן אין די שטעט פֿון אײראָפּע און אַמעריקע, װײל דאָרט קאָן מען מאַכן אַ בעסער לעבן, פֿאַרדינען מער מאַרקן אָדער דאָלאַרן.

לאָמיר טאַקע הויך אויפֿהײבן די פֿאָן **„עקזאָדוס 1947"**, כּדי מיט איר הילף אָנװײזן דעם װעג, אין װעלכן אונדזער יונגער דור דאַרף גײן...

משה קאַלכהײם

תל־אביב, יולי 1987

דער אומגלייכער קאַמף אויפֿן ים

„עקזאָדוס־1947"

ירושלים, 18 יולי, 1947.

די פּאַטראָל־שיפֿן פֿון דער ענגלישער בלאָקאַדע האָבן נעכטן, דעם 17־טן יולי, אויסגעשפּירט אַ שיף, וואָס פֿירט אויפֿן דעק 4554 עולים. דאָס איז די גרעסטע צאָל עולים אויף איין שיף, פֿאַר דער גאַנצער צייט זינט עס גייט אָן די עליה־„ב".

דאָס איז דער געוועזענער אַמעריקאַנער דאַמפּער „פּרעזידענט וואַרפֿילד", וועלכער געהערט איצט צו דער הגנה און טראָגט דעם נייעם נאָמען „עקזאָדוס 1947" — „יציאת אירופה — 1947".

די שיף האָט אויפֿגענומען די פּאַסאַזשירן אין פֿראַנצויזישן פּאָרט סעט, נישט ווייט פֿון מאַרסעיל. נישט געקוקט אויף דער דיפּלאָמאַטישער אינטערווענץ פֿון דער ענגלישער רעגירונג, וועלכע האָט אויסגעפֿועלט ביי דער פֿראַנצויזישער מאַכט, זי זאָל נישט דערלאָזן דעם דאַמפּער אָפּשווימען — איז דער שיף „עקזאָדוס 1947" געלונגען דאַנערשטיק, דעם 10 יולי, ביינאַכט, אַרויסצושמוגלען זיך פֿון פּאָרט און אַרויסצושווימען אויפֿן אָפֿענעם ים.

שוין פֿריער האָט די הגנה געהאַט געמאָלדן, אַז אָפּגעזען פֿון אַלע שוועריקייטן, אויף וועלכע זי טרעפֿט זיך אָן, וועט זי ברענגען אַ שיף מיט עולים נאָך בעת דער אָנוועזנהייט פֿון דער אויספֿאָרש־קאָמיסיע אין ארץ־ישׂראל. זי האָט די זאַך אויסגעפֿירט. עס איז זעלבסטפֿאַרשטענדלעך געווען שווער צו האָפֿן, אַז די שיף זאָל נישט אויפֿגעכאַפּט ווערן דורך די ענגלישע בלאָקאַדע־שיפֿן.

די נאַכט פֿון עליה

(מעפּילים דערציילן...)

...סוף כּל סוף איז געקומען די, שוין פֿון לאַנג, אויסגעבענקטע שעה — די נאַכט פֿון עליה. דאָס האַרץ קלאַפּט פֿאַר פּחד און פֿרייד. דער לעצטער ראַפּאָרט, דאַן גייט מען שלאָפֿן, אָבער שוין אין די קליידער, כּדי צו זיין גרייט צו יעדער מינוט.

קיינער אָבער טראַכט היינט נישט וועגן שלאָפֿן. היינט איז די לעצטע נאַכט אויף דער אייראָפּעאישער ערד. זיצן מיר דעריבער אויף אונזערע פּעקלעך און וואַרטן. וואַרטן אויף דעם באַשטימטן צייכן. פּלוצלונג באַלייכט אונזערע פּנימער אַ שיין פֿון אַן עלעקטריש לעמפּל — אויפֿשטיין!

אַלע רייסן זיך אויף פֿון די פּלעצער, טוען אָן די רוק־זעק אויף די פּלייצעס און אין עטלעכע מינוטן אַרום פֿאַרלאָזן מיר דאָס צימער.

האַלב פֿיר אינדערפֿרי זיינען מיר אַרויף אויף די אויטאָס און מיטאַמאָל האָט זיך אַ מעכטיק געזאַנג צעגאָסן איבערן גאַנצן לאַגער. זינגנדיק פֿאַרלאָזן מיר דעם

לאנגער און פאָרן אַרויס אויפן שאָסיי, וואָס פירט צום פּאָרט, וווּ ס'וואַרט שוין אויף אונז די שיף. אויפן שאָסיי דערזעען מיר אַ לאַנגע קאַראַוואַנע פון צענדליקער אויטאָס און אַלע פאָרן צום זעלבן ציל. די איינוווינער, וואָס קוקן זיך צו צו דער דאָזיקער קאַראַוואַנע, קענען זיך נישט גענוג געפינען אַפּוונדערן — ממש אַ מאָדערנע „יציאת מצרים". און אַזויפיל קינדער! הונדערטער, הונדערטער קינדער!!!...

מיר זיינען שוין אויפן פּאָרט. אַ באַוועגונג און אַ געווימל ווי אין אַ בינענשטאָק. הונדערטער מענטשן שטייען אויסגעשטעלט אין לאַנגע רייען און וואַרטן אַרויפצוגיין אויף דער שיף. און יעדע ווײַלע קומען אָן נייע אויטאָס, וואָס וואַרפן אַרויס פון זיך די לעבעדיקע „לאָדונג". —

באַלד איז אויך אונזער ריי געקומען און דורך עטלעכע אַרויפגענג — כדי צו פאַרלייכטערן די אַרבעט — באַקומען מיר זיך אַרויף אויף דער שיף.

אונזער גרופּע איז איינגעאָרדנט געוואָרן אינם קעלער פון דער שיף. דאָ איז אַמענגסטן. דעם גאַנצן קעלער פאַרנעמען די פּריטשעס, וואָס זיינען געבויט אין דריי און פיר שטאָק. די הויך פון יעדער ריי איז נישט מער ווי אַ האַלבער מעטער, אַזוי, אַז ווען דו לייגסט זיך, איז שוין אומעגלעך זיך צו רירן. די היץ און די שטיקעניש זיינען אומדערטרעגלעך. יעדע ווײַלע קומען אָן נייע מענטשן און עס פעלט שוין פּלאַץ זיי אַריינצונעמען. די קינדער זאַמלען זיך ביי די טירן און קוקן זיך צו מיט נייגיר צו דעם מענטשן-שטראָם, צום וואַסער, צום פּאָרט און אַלץ איז פאַר זיי אַזוי וווּנדערלעך ניי און אומבאַקאַנט! דערווייל ווערט די ענגשאַפט וואָס אַמאָל גרעסער, די פּעק פאַרשטעלן אַלע דורכגענג און צוקומען צו דער טיר איז שוין אַ שווער שטיקל אַרבעט.

דער הויך-שפּרעכער הויבט אָן צו פונקציאָנירן און גיט איבער פאַרשידענע באַפעלן און אָנווייזונגען. עס ווערט שטילער, מען אָרדנט זיך פּאַמעלעך איין, מען מאַכט פריי די דורכגענג... און אַזוי איז צוגעפאַלן דער ערשטער אָוונט אויף דער שיף.

מיר הערן, ווי מען הויבט אויף דעם אַנקער און די קייט קריצט און גרילצט אין די אויערן. דער מאָטאָר הויבט אָן צו אַרבעטן. פּאַמעלעך, פּאַמעלעך רירט די שיף פון אָרט, גייט פאָרויס וואָס אַמאָל שנעלער און שנעלער און הויבט אָן מיט אַלע אירע „אברים" צו סקריפּן און קרעכצן, פּונקט ווי אַן אַלטיטשקע יידענע, ווען ס'כאַפּט זי אָן דער רעוומאַטיזם.

דעם צווייטן טאָג פון אונזער נסיעה האָט מען ערשט צום ערשטן מאָל צעטיילט וואַסער צום טרינקען — אַ ליטער אויף יעדן מענטשן. ביי אַ סך פון די קינדער האָבן זיך די פלעשער נאָך געהאַט צעבראָכן אויפן וועג צו דער שיף און איצט האָבן זיי נישט אין וואָס אַריינצונעמען דאָס צוגעטיילטע וואַסער.

דער ים האָט זיך צעשטורעמט. אַן אומגעזעענע האַנט האָט ווי אַ כאַפּ געטון אונזער שיפל און טראָגט און וואַרפט עס, ווי אַ באַלעם. די ים-קראַנקייט טוט זיך אַרום און אין דער ענגשאַפט און היץ חלשן אַ סך מענטשן. אַמייסטן ליידן די קינדער, אויף וועלכע נישט אַלע עלטערע האָבן רחמנות. יעדער איינער זאָרגט איצט נאָר פאַר זיך און קוקט זיך ווייניק אום אויף אַ קינד, אָדער אַ שוואַכן, אָדער אַ קראַנקן...

די נסיעה דויערט — און אויך דער שטורעם. ער לאָזט נישט אָפּ אויף קיין רגע. אָט ווערט ער אַביסל שוואַכער, אָבער באַלד פאַרשטאַרקט ער זיך ווידער. די שלעכטע לופט אויף דער שיף ווערט אַלץ ערגער און ערגער. טראָץ אַלע אַנשטרענ-

גונגען, איז אומעגלעך איינצוהאַלטן די ריינקייט אויף אַזאַ קליינער שיף, ווו ס'גע־פינען זיך צוזאַמענגעפּרעסט 4.500 מענטשן. נישטאָ שוין ווו צו וואַשן זיך, ווייל דער אָפּפלוס אין די וואַש־ערטער איז פאַרשטאָפּט געוואָרן. דאָס עסן ווערט וואָס אַמאָל ווייניקער. אויך וואַסער גיט מען שוין נישט מער ווי אַ האַלבן ליטער אויף אַ מענטשן...

אַזוי ציט זיך די נסיעה — ביז ס'איז געקומען דער טאָג, אין וועלכן מיר האָבן זיך אָנגעהויבן גרייטן צום קאַמף, וועלכן מיר האָבן שוין זינט עטלעכע טעג געהאַט פאָרגעפילט...

וואָס זאָגט די אָפיציעלע מעלדונג?

ירושלים, 18 יולי 1947

די אָפיציעלע רעגירונגס־מעלדונג דערציילט, אַז ווען די פּליטים־שיף האָט זיך געפינען „נישט ווייט פון ברעג", נאָענט פון דער עגיפּטישער גרענעץ, איז זי פאַר־האַלטן געוואָרן דורכן ענגלישן פלאָט. די שיף האָט דאַן אָנגענומען אַ טאַקטיק פון זיג־זאַג־באַוועגונגען, צוליב וואָס זי אַליין און אויך עטלעכע בלאָקאַדע־שיפן זע־נען באַשעדיקט געוואָרן. די אומלעגאַלע עמיגראַנטן האָבן געשטעלט אַ שטאַרקן ווי־דערשטאַנד, באַנוצנדיק זיך מיט רויך־ און גאַז־באָמבעס, גומי־שלייכן אד"ג.

איין ענגלישע שיף איז „געווען געצוווּנגען" אָנצוווענדן פייער אין אייניקע פאַלן, ווען די מאַטראָזן זיינען באַדראָט געוואָרן פון די פּאַסאַזשירן.

אַן אַמעריקאַנער קאָרעספּאָנדענט דערציילט

ירושלים, 18 יולי 1947

אַן אַמעריקאַנער קאָרעספּאָנדענט, דזשאָן גראַוער, וועלכער האָט זיך פרייוויליק פאַרשריבן אין דער מאַנשאַפט פון „עקזאָדוס 1947", דערציילט פאָלגנדיקע פּרטים וועגן דעם פאַרלויף פון די געשעענישן:

„מיר האָבן געהאַט בדעה זיך דערשלאָגן צום ארץ־ישראל־ברעג פרייטיק פאַר־טאָג, אָבער דריי אַזייגער באַגינען זיינען אָנגעקומען די ענגלישע צעשטערער־שיפן. די ענגלענדער האָבן געמאָלדן, אַז מיר געפינען זיך כלומרשט אין די טעריטאָריאַלע וואַסערן פון ארץ־ישראל, און אַז זיי האָבן בדעה אַרויפצושיקן אַ מאַטראָזן־אָפּטיילונג אויף אונזער שיף. מיר האָבן דאַן שאַרף פּאַרקירעוועט און האָבן שנעל אָנגעהויבן שווימען צוריק אין פרייען ים אַריין. מיר זיינען אָפּגעפאָרן ווייניקסטנס צוויי מייל און האָבן זיך שוין דאָ בלי ספק, געפינען אויסער די גרענעצן פון די ארץ־ישראל וואַסערן — ווען צוויי ענגלישע צעשטערער זיינען צוגעשווומען הארט צו אונזער שיף.

ווען די ערשטע גרופּע ענגלענדער — דערציילט ווייטער דער קאָרעספּאָנדענט — האָט זיך אַריינגעריסן אין אונזער שיף, זיינען זיי תיכף אַרומגערינגלט געוואָרן דורך דער גרויסער מאַסע אויפגערעגטע עולים און זיינען גענומען געוואָרן אין גע־פענגעניש.

גראַוער לייקנט, אַז די עולים זאָלן האָבן באַנוצט טרערן־באָמבעס. זייער איינ־

ציק געווער איז געווען: קאַרטאָפֿל, פּושקעס פֿון קאָנסערוון און גומי־שלייכן, אײַנ־דערצייט, וואָס די ענגלענדער האָבן באַנוצט ביקסן, קאָלבעס און גאַז־באָמבעס.

נאָך דריי שעה פֿון קאַמף...

ירושלים, 19 יולי 1947

נאָך אַ שווערן קאַמף און דריי־שעהדיקן ווידערשטאַנד פֿון דער מאַנשאַפֿט און די פּאַסאַזשירן, איז די הגנה־שיף „עקזאָדוס 1947", אַ באַשעדיקטע, מיט צוויי דערהרגעטע און איבער הונדערט פֿאַרוונדעטע אויפֿן דעק, אַרײַנגעשוווּמען פּרייטיק בייטאָג, אונטער דער קאָמאַנדע פֿון איר קאַפּיטאַן, דעם יונגן אַמעריקאַנער בערנאַרד מאַרקס, אין חיפֿהער. פּאָרט, באַגלייט פֿון איין קריייצער און פֿינף צעשטערער־שיפֿן פֿון ענגלישן בלאָקאַדע־פֿלאָט.

שוין פֿון פֿאַרטאָג האָבן אָנגעהויבן אָנצוקומען קיין ירושלים ראַדיאָ־מעלדונגען פֿון דער שיף, אַז זי איז אַרומגערינגלט געוואָרן דורך אַ גרויסער צאָל צעשטערער־שיפֿן פֿון ענגלישן בלאָקאַדע־פֿלאָט אויסער די טעריטאָריאַלע וואַסערן פֿון ארץ־ישראל, און אַז די מאַנשאַפֿט, צוזאַמען מיט די עולים שטעלן אַ ווידערשטאַנד און פֿירן אַ קאַמף. אַרום צען אַזייגער אינדערפֿרי, זײַנען די ראַדיאָ־קאָמוניקאַטן פֿון דער שיף איבערגעריסן געוואָרן, וואָס עס האָט באַדייט, אַז די „עקזאָדוס 1947" איז ענדלעך באַהערשט געוואָרן דורכן ענגלישן פֿלאָט.

דער אומגלייבער קאַמף

(מעפּילים דערציילן...)

יענע גרויזאַמע נאַכט וועט אין מיין זכרון בלײַבן אײַנגעקריצט אויף אייביק...

געמיינט האָבן מיר, אַז ווי נאָר דער מאָרגנשטערן וועט אויפֿגיין, וועלן מיר דערגרייכן די ברעגעס פֿון אונזער אויסגעבענקטן ארץ־ישראל.

געשען איז אָבער אַנדערש.

די גאַנצע צייט פֿון אונזער רייזע אויפֿן ים האָט אונז באַגלייט דער פֿיינט און געלויערט אויף דער מינוט, צו קענען פֿאַרכאַפּן אונזער שיף. שוין אין זעלבן טאָג, וואָס מיר זײַנען אַרויסגעשוווּמען האָבן מיר באַמערקט ווייט אויפֿן האָריזאָנט אַ שוואַרצן פּונקט וואָס האָט זיך געהאַלטן אין איין דערנענטערן, ביז מיר האָבן באַמערקט קלאָר — אַ שיף.

געווען איז דאָס טאַקע אַ בריטישע מלחמה־שיף, וועלכע האָט אונז נאָך אויס־געשפּירט אין פֿראַנצויזישן פּאָרט און אונז נאָכגעשווימען. צומאָרגנס איז צו איר צוגעקומען נאָך אַ צווייטע שיף און שפּעטער אויך אַ דריטע. צו אָוונט צו זײַנען זיי שוין געווען זאַלבע פֿינף און ביים סוף פֿון אונזער רייזע איז זייער צאָל דער־גאַנגען ביז זיבן, צווישן זיי אויך אַ גרויסע פֿאַרניכטונגס־שיף, וועלכע האָט בשעתה דערטרונקען די דייטשע שיף „גראַף שפּעי".

פֿאַרשטענדלעך, אַז די דאָזיקע שיפֿן האָבן צוגעצויגן די אויפֿמערקזאַמקייט פֿון אַלע עולים, וועלכע האָבן זיך מאַסנווייז צונויפֿגעזאַמלט אויפֿן דעק, כדי נאָכ־צופֿאָלגן די באַוועגונגען פֿון אונזערע „באַגלייטער".

די שיף „עקזאָדוס 1947” ביי די ברעגעס פון חיפה

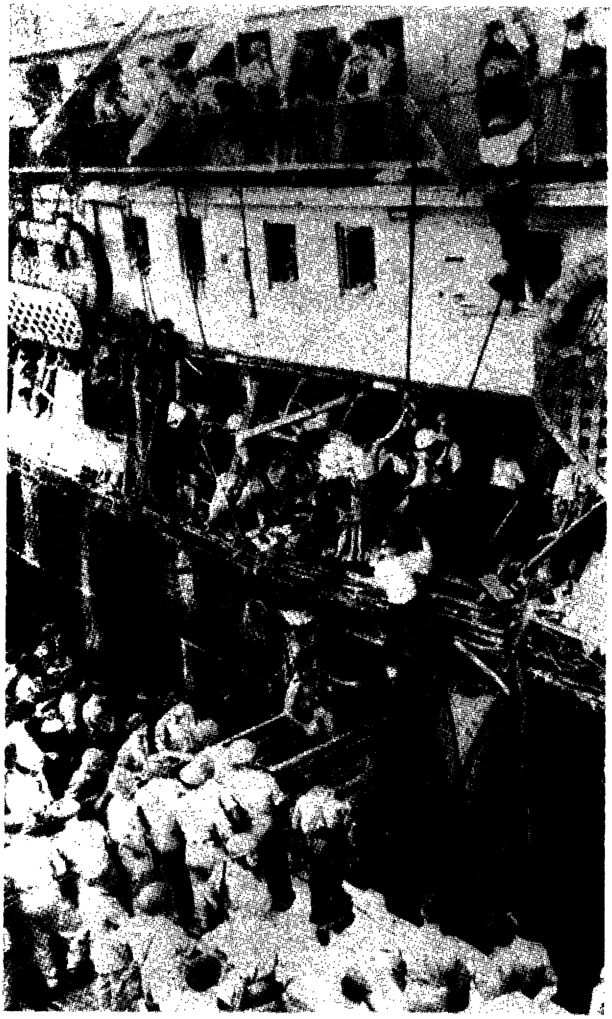

די פּאַסאַזשירן פֿלעגן זיך פֿאַרזאַמלען אויף איין זייט פֿונם דעק און די שיף פֿלעגט זיך דאַן אָנבויגן אַזוי, אַז נישט איינמאָל האָט געדראָט די סכנה, אַז אָט אָט און די שיף קערט זיך איבער.

ס'האָבן נישט געהאָלפֿן קיין וואָרענונגען פֿון די אָרדנער און יעדעס מאָל האָבן געמוזט אינטערווענירן די מענטשן פֿון דער שיף־קאָמאַנדאָ.

געשווימען זיינען די בריטישע שיפֿן אויף אַ געוויסן מרחק פֿון אונז, נאָר ביינאַכט פֿלעגן זיי זיך דערנענטערן צו אונז, כדי נישט צו פֿאַרלירן אונז פֿון אויג. יעדעס מאָל ווען זיי פֿלעגן זיך דערנענטערן, פֿלעגן די עולים אויסברעכן אין אַ מעכטיקן געזאַנג, בפֿרט, האָט דערפֿאָלג געהאַט דאָס לידל „אויף צעפּיקעניש די שונאים" — באַגלייט מיט אַ פֿלאַמעדיקער "הורא". מיר האָבן אָבער געפֿילט, אַז עס דערנענטערט זיך צו אונז דאָס אומגליק...

מיר האָבן באַשלאָסן צו פֿאַרטיידיקן אונזער שיף ביז צו די לעצטע כוחות אונזערע, און ערגעץ ווו אין אונזערע הערצער האָט געטליעט אַ פֿונק פֿון האָפֿענונג: און אפֿשר, און טאָמער וועט עס אונז טאַקע געלונגען זיי בייצוקומען! די גרופּע פֿאַראַנטוואָרטלעכע מענטשן, וואָס האָט זיך געפֿונען אויף אונזער שיף האָט אונז אויך צוגעגעבן האָפֿענונג, אַז אויב מיר וועלן באַווייזן אָפּצושלאָגן די ענגלישע אַטאַקע, וועלן מיר קענען צוקומען צום ברעג, ווייל אונזער קליינע שיף איז געווען אַ סך מער רירעוודיקער ווי די גרויסע ענגלישע קריגס־שיפֿן, און האָט שנעלער און לייכטער געקענט צוקומען צום ברעג, נישט מורא האָבנדיק אַרויפֿצובאַקומען זיך אויף די ברעג־זאַמדן.

מיר זיינען צוגעטראָטן דורכצופֿירן די געהעריקע צוגרייטונגען צום קאַמף. איבערן דעק האָבן מיר פֿאַרצויגן שטעכל־דראָטן און געמאַכט פֿון זיי אַ מין פּלויט, כדי די ענגלענדער זאָלן נישט קענען אַראָפּשפּרינגען פֿון זייערע שיפֿן אויף אונזער דעק, דאַן האָט מען צונויפֿגעזאַמלט אויפֿן דעק די מלחמה־מכשירים: אייל־פּעסלעך, קאָנסערוון־פּושקעס, קאַסטנס, קעסטלעך, זעק מיט קאַרטאָפֿל, פֿלעשער און איטלעכס פּיצל אייזן, וואָס האָט זיך נאָר געפֿונען ערגעץ־ווו אויף דער שיף. אַמבעסטן האָבן זיך ביי דער דאָזיקער אַרבעט אויסגעצייכנט די קינדער, וועלכע האָבן מיט ערנסט און איבערגעגעבנקייט געאַרבעט ביים צוזאַמענשלעפּן אָט דעם מאָדערנעם כּלי־זין.

אַלע קאַמפֿס־פֿעיקע און קאַמפֿס־לוסטיקע זיינען צעטיילט געוואָרן אין גרופּן און יעדע גרופּע האָט באַקומען איר באַשטימטן פּלאַץ אויפֿן דעק, וועלכן זי האָט געדאַרפֿט פֿאַרטיידיקן.

די קינדער, וועלכע האָבן באַקומען די אויפֿגאַבע צו פֿאַרטיידיקן דעם אויבער־דעק איז אויך צוגעטיילט געוואָרן אַ גרויסער כבוד: אַרויסצוהענגען איבער דער שיף אונזערע קריגס־סלאָגאַנען, וואָס זיינען געשריבן געווען אין עברית און ענגליש. ווי אַלטע, געניטע מאַטראָזן האָבן זיי זיך אַרויפֿגעדראַפּעט אויף די מאַסטן און קוימענס, אויסגעהאַנגען די טראַנספּאַראַנטן און פֿאַרביטן דעם פֿריערדיקן נאָמען פֿון דער שיף אויף דעם נייעם: „אניה־ההגנה 1947 — יציאת אירופה תש"ז".

אין דער דאָזיקער נאַכט זיינען די בריטישע שיפֿן געשוווימען מיט אויסגעלאָשענע ליכטער. געווען איז עס אַ שרעקלעך געפֿיל: — דו פֿילסט די נאָענטקייט און דעם געשפּענסט פֿונם פֿיינט, און טראָגסט דעם זעסטו אים נישט. וואַרשיינלעך האָבן די ענגלענדער דערשפּירט, אַז אויף אונזער שיף טוט זיך עפּעס און פֿון צייט

צו צײַט פֿלעגט אײנע פֿון די שיפֿן דערנענטערן זיך צו אונז, באַלײַכטן מיט איר מעכטיקן פּראָזשעקטאָר דעם דעק, און באַלד זיך צוריקציען.

פּלוצלונג — געווען איז עס אַרום האַלבער נאַכט — האָט זיך דערהערט אַ רוף דורכן הויך־שפּרעכער פֿון אײנער פֿון די ענגלישע שיפֿן. געווען איז דאָס ניט דאָס ערשטע מאָל, וואָס זײ פֿלעגן זיך צו אונז ווענדן דורך דעם הויך־שפּרעכער, אָבער דאָסמאָל האָט דאָס קול, וואָס האָט, דורכשנײַדנדיק די פֿינצטערניש, זיך דערטראָגן צו אונז, אַנטהאַלטן אין זיך עפּעס גרויזאַמעס, עפּעס שרעקלעכעס.

און גערעדט האָט צו אונז דאָס קול בזה הלשון:

„איר האָט נאָך צײַט אומצוקערן זיך מיט אײַער שיף צום פּאָרט פֿון וועלכן איר זײַט אַרויסגעשוואומען. מיר ווייסן ווער עס זײַנען די פּאַסאַזשירן אויף אײַער שיף און מיר ווילן ניט פֿירן קײן מלחמה מיט פּליטים. דעריבער קערט זיך צוריק און דערוואַגט זיך ניט צו שווימען צו די ברעגעס פֿון ארץ־ישראל”.

אונזער ענטפֿער — פּראָטעסט־אויסגעשרײַען, אַ געפֿײַפֿערײַ, „פֿוי” און צום סוף אַ מעכטיק ליד, וואָס האָט זיך אַרויסגעריסן פֿון די ברוסטן פֿון די מעפּילים.

זײַגער דרײַ בײַנאַכט האָט זיך צו אונז ווידער דערנענטערט אײנע פֿון די בריטישע שיפֿן און האָט קורץ באַפֿוילן: „האַלט! איר געפֿינט זיך אין די טעריטאָריאַלע וואַסערן פֿון ארץ־ישראל!” (אין דער אמתן האָבן מיר געדאַרפֿט דערגרײכן די ארץ־ישראל־וואַסערן ערשט אינדערפֿרי. די ענגלענדער האָבן זיך דעריבער איבערגעביטערט און אונז אָנגעגריפֿן אינם מאָמענט, ווען מיר האָבן זיך נאָך געפֿונען אין אָפֿענעם, פֿרײַעם ים).

מיר האָבן באַמערקט, אַז אויף דער ענגלישער שיף שטײען רײען פֿון סאָלדאַטן, גרײטע צום קאַמף, מיט בליטשענדיקע העלמען אויף די קעפּ, און באַוואָפֿנטע פֿון קאָפּ ביז פֿיס.

מיר האָבן פֿאַרשטאַנען — איצט הויבט זיך אָן דער קאַמף!

פּלוצלונג האָט זיך דערהערט די סירענע פֿון אונזער שיף. דאָס איז געווען דער אָפּגעשטימטער סיגנאַל, אַז דער קאַמף הויבט זיך אָן. שווער צו באַשרײַבן, מיט וואָס פֿאַר אַ געפֿיל מיר האָבן אויפֿגענומען דעם דאָזיקן סיגנאַל, וואָס האָט זיך געלאָזט הערן אין דער נאַכט־פֿינצטערניש, אויף אַ שיף פֿון וואַנדערער, אַרומגערינגלט אינמיטן ים פֿון שונאים פֿײַנט. געווען איז דאָס ווי אַ שרעקלעכער געיאָמער, וואָס האָט זיך געטראָגן אין דער נאַכט אַרײַן, אַ דערשיטערנדיקער אויסגעשרײ ווי פֿון אַ טרינקענדיקן זיך אין ים, וואָס שרײַט מיט אַלע זײַנע כּוחות: ראַטעוועט!, אַ געוויין פֿון אַ קינד, וואָס מען רײַסט עס אַוועק פֿון דער מוטערס שויס, און ס'געפֿינט זיך ניט קײנער, וואָס זאָל אים העלפֿן. מיר האָבן אויפֿגעציטערט. דער סירענע־פֿײַף האָט אָנגעצינדן אין אונז אַ פֿײַער פֿון כּעס און מיר זײַנען געוואָרן ווי משוגע. יעדער אײנער האָט געכאַפּט, וואָס ס'איז אים נאָר געקומען אין האַנט אַרײַן: אַ שטעקן, אַ פֿושקע, אַ פֿלאַש — גרײט אַנטקעגנצושטעלן זיך דעם שטורעם, וואָס איז אַנטקעגנגעקומען. מער האָבן מיר שוין אויף קײן שום זאַך ניט געלייגט קײן אַכט און פֿאַרשוווּנדן איז אויך בײַ אונז יעדע מורא פֿאַר קוילן און באָמבעס.

דעמאָלט האָט זיך אָנגעהויבן זײער אָנגריף.

אַ קריגס־שיף מיט אָנגעצונדענע פֿאַרבלענדנדיקע פּראָזשעקטאָרן האָט זיך דערנענטערט צו אונז און די ענגלענדער האָבן אָנגעהויבן באַשיסן אונז מיט צענדליקער קוילן, אויסשיסנדיק אויך עטלעכע ראַקעטן, כּדי צו באַלויכטן דעם קאַמפּס־פֿעלד.

מיר האבן גלייך דערקענט, אז צווישן די קוילן, וואס האבן געשווישטשעט איבער אונזערע קעפ, זיינען אויך געווען אמתע קוילן. באלד נאכדעם האבן די ענגלענדער אנגעהויבן צו באגיסן אונז מיט קאלטן וואסער און ווארפן גאז־באמבעס, און אונטערן צודעק פונם פייער האבן זיי געפרווט אריבערצוווארפן אויף אונזער שיף א בריק, כדי דורך איר ארויפצובאקומען זיך אויף אונזער דעק. מיר האבן זיי אבער מכבד געווען מיט א האגל פון פושקעס, פלעשער און קארטאפל און ארויסגעוויזן האט זיך, אז אונזער וואפן איז אויך עפעס ווערט. הגם א סך פון אונזערע „געשאסן" זיינען אריינגעפאלן אין וואסער, אבער די, וואס האבן שוין יא געטראפן אן ענגלישן זעלנער האבן געהאט די ריכטיקע פעולה. אזא איינעם האט זיך שוין מער נישט געגלוסט מלחמה צו האלטן.

דער גאנצער כוח, פונם ענגלישן אנגריף איז געווענדעט געווען קעגן דעם אויבערשטן דעק, וועלכער איז געווען אונטער דער אויפזיכט פון די קינדער. די סיבה איז געווען, ווייל פון דארטן איז געווען א דירעקטער צוגאנג צו דער קאיוטע פונם קאפיטאן. אבער די קינדער האבן מיט אזוי פיל העלדישקייט און מיט אזא התלהבות געקעמפט אויף זייער פאזיציע, אז די ענגלענדער האבן גוט דערפילט זייערע קלעפ, עטלעכע זעלנער זיינען אפילו פארוונדעט געווארן, געטראפענע דורך די פושקעס און פלעשער. איין יינגל האט אויך געטראפן אינם פראזשעקטאר פון דער ענגלישער שיף און אים באשעדיקט.

אט אזוי האבן מיר צווישן פייער און וואסער, אנטקעגן אן איבערוויגנדיקן שונא פארטיידיקט אונזער שיף, וועלכע האט אויך במשך דעם קאמף נישט אפגעשטעלט איר גאנג און געשווימען שנעל אין דער נויטיקער ריכטונג.

איך ווייס נישט, ווי לאנג דער קאמף האט געדויערט. פלוצים האבן זיך די ענגלישע שיפן אפגעטראגן פון אונז. א נצחון־שכרות האט אונז אלעמען ארומגעכאפט, פון אלעמענס העלזער האבן זיך געריסן זיג־אויסרופן אן א סוף און אן א שיעור. מיר האבן געמיינט — אז מיר האבן שוין געוואונען...

לײדער איז דאס נאר געווען א קורצע פויזע. באלד איז געקומען א צווייטע אטאקע, און נאך איר א דריטע און א פערטע, און איצט שוין פון ביידע זייטן, און מיטאמאל האבן מיר זיך געפונען אינמיטן פון א שווערן און אכזריותדיקן קאמף.

בעת איינעם פון די אנגריפן איז א גרופע פון ענגלענדער געלונגען ארויפצובאקומען זיך אויף אונזער שיף און צו פארנעמען די רודער־קאיוטע. האט זיך אנגעהויבן א קאמף פנים אל פנים. די ענגלענדער האבן זיך אבער פארבאריקאדירט אין דער קאיוטע און נישט גערירט זיך פון דארטן. זיינען מיר ארויפגעקראכן אויף דעם דאך פון דער קאיוטע, צעהאקט מיט העק דעם באלקן, צענומען די וואנט און געצוואונגען די ענגלענדער אונטערצוגעבן זיך. דאס געווער, וואס מיר האבן ביי זיי געפונען, האבן מיר אריינגעווארפן אין וואסער אריין און זיי האבן מיר פארשפארט אינם שיפס־קעלער.

געווען אויך א פאל, ווען מיר האבן מיטאמאל באמערקט, ווי איינע פון די שיפן האט זיך פלוצים שנעל צוריקגעצויגן אינמיטן פון אן אטאקע, וואס זי האט געפירט קעגן אונז. מיר האבן דערזען, אז דער שיפס־קאמענדאנט איז פארוואונדעט געווארן אין קאפ דורך איינע פון אונזערע פושקעס און אויף דער שיף איז מחמת דעם אנטשטאנען א גרויסע בהלה און זי האט זיך צוריקגעצויגן.

אן ענגלישן זעלנער איז געלונגען ארויפצוקלעטערן אויף איינע פון אונזערע רעטונגס־שיפלעך, וואס האבן געהאנגען איבער אונזערע קעפ. אין צווישנצייט האט

זיך די ענגלישע שיף אביסל דערווייטערט און דער זעלנער איז געבליבן הענגען ווי צווישן הימל און ערד: נישט ער האט געקענט ארויפבאקומען זיך אויף זיין אייגענער שיף און נישט ארפלאזן זיך אויף אונזער שיף, ווייל מיר האבן געהיטן יעדן שריט זיינעם. א פארצווייפלטער האט ער ארויסגעצויגן זיין רעוואלווער און אנגעהויבן שיסן אויף אונז. דערווייל איז אבער אונטערגעקומען די ענגלישע שיף. אין דער זעלבער מינוט האט איינער פון אונזערע מענטשן איבערגעשניטן די שטריק, אויף וועלכע דאס רעטונגס־שיפל איז געהאנגען און עס איז צוזאמען מיטן זעלנער ארפגעפאלן מיטן גאנצן כוח אויף די קעפ פון די ענגלענדער, וועלכע זיינען געשטאנען צוזאמענגעפרעסטע אויף זייער שיף.

צוויי שעה, אן ערך, האט געדויערט דער קאמף. אונזער צושטאנד איז געווען א שרעקלעכער. פון די שטראמען קאלטן וואסער, וואס די ענגלענדער האבן אויף אונז נעגאסן, זיינען מיר געווען דורכגענעצט ביז צום לעצטן פאדים. די אויגן ברענען פון די גאז־באמבעס, די לייבער אונזערע אפגעבריטע, א סך פארוואנדעטע און דאס ערגסטע: די שיף אונזערע איז שווער באשעדיקט און דאס וואסער דרינגט אריין. דער צענטראלער דעק, ווו ס'זיינען קאנצענטרירט געווען ארום 3000 מאן, איז געווען איינגעבראכן און מיר האבן געוווסט, אז נאך אזעלכע עטלעכע זעצן פון די ענגלישע קריגס־שיפן וועט אונזער שיף נישט אויסהאלטן. דאן איז געקומען דער סיגנאל פון איבעררייסן דעם קאמף. באין ברירה האבן מיר מקבל געווען אויף זיך אט דעם שרעקלעכן אורטייל פון אונטערגעבן זיך דעם שונא.

אבער ווי נאר די ענגלענדער האבן אנגעהויבן אריבערגיין אויף אונזער שיף, האבן מיר זיך נישט געקענט באהערשן און ווידער האט זיך צעפלאקערט א קאמף. אלץ, וואס איז נאך געבליבן פון די פריערדיקע שטויסן פון אונזער „וואפן", איז געפלויגן אין די קעפ פון די ענגלענדער, און זיי — זיי האבן ווידער אמאל זיך באנוצט מיט אלע מינים פון וואפן, וואסער־קישקעס, טרערן־באמבעס, רעוואלווערן.

אויף א קורצע ווײַלע האט זיך דער קאמף צעפלאקערט און דאן — זיך פולשטענדיק געענדיקט, תם ונשלם — — —

פארשמוצטע, פארשעמטע און אפגעריסענע זיינען פון אונטערן דעק ארויסגעקראכן די געפאנגענע דורך אונז ענגלענדער, און אין זייערע אויגן, וואס האבן געווארפן בליקן אויף רעכטס און לינקס האבן זיך נאך געמאלן פחד און שרעק. מיר האבן זיי באגעגנט מיט א געפייפעריי און פוי־אויסגעשרייען. אפילו אין אט דער דאזיקער שווערער מינוט האט זיך אין אונזערע הערצער נאך געפינען אן ארט פון צופרידנקייט: — אמת, זיי האבן אונז באזיגט, אבער אויך זיי האבן פון אונז באקומען א נישט־קשהדיקע פארציע.

אבער דער שרעקלעכסטער מאמענט האט ערשט געדארפט קומען אין עטלעכע מינוטן שפעטער, ווען מיר זיינען געוואר געווארן, אז בשעתן קאמף איז אומגעקומען אונזער געטרייער חבר צבי יאקובאוויטש... שרעקלעך איז געווען דאס בילד, ווען זיין ברודער יצחק האט זיך אין א הארצרייסנדיק געוויין געריסן פון די הענט פון די חברים אויף יעדן ענגלענדער, וואס האט זיך באוויזן...

*

זיי פירן אונזער שיף צו די ברעגעס פון אונזער לאנד, אבער מיר — מיר זיינען ווי געבונדן אין קייטן.

זייגער 4 נאכמיטאג זיינען מיר צוגעקומען צום חיפהער פארט. פאר אונזערע

אויגן האָט זיך אַנטפּלעקט דער װוּנדער־שײנער כּרמל־באַרג, די שטאָט — אַזוי נאָ־ענט און דאָך אַזוי װײַט... מיר שטײען אַלע אויפן דעק און קוקן אויפן בילד, װאָס באַװײַזט זיך פאַר אונזערע אויגן. פלוצים — „התקוה" פון אַלע הערצער. עס זינגען אַלע, אַלט און יונג. מען זינגט און מען װײנט. אַלע װײנען, קלײן און גרויס, קינדער מײדלעך און די פעסטע, שטאַרקע און ברײט־פּלײצעקע „הגנה"־מענטשן...

לאַנג זײַנען מיר נאָך געשטאַנען און נישט געקענט אָװעקרײסן אונזערע בליקן פונם ברעג, פון חיפה, פונם פּאָרט. די לופט איז געװען װי עלעקטריזירט. קײן אײנ־ציק װאָרט איז נישט געפאַלן. שטילשװײַגנדיק, האָט יעדער אײנער געקוקט אויפן ברעג, געקוקט און געטרוימט...

מיטגלידער פון דער אויספאָרש־קאָמיסיע בײַ דער עולים־שיף

חיפה, 19 יולי 1947

װען די ײדישע אַגענץ האָט באַקומען די ערשטע ראַדיאָ־מעלדונגען פון שיפס־קאַפּיטאַן מאַרקס, אַז די שיף איז אומלעגאַל אַרומגערינגלט געװאָרן דורכן ענגלישן בלאָקאַדע־פלאָט, פערצן מײל אויסער די ארץ־ישׂראל־װאַסערן,—האָט זי זיך תיכּף געװענדעט צו דער אויספאָרש־קאָמיסיע מיט אַ ביטע, זי זאָל זײַן אַנװעזנד בײַם אָנ־קומען פון דער שיף מיט די עולים קײן חיפה. דער פּאָרזיצער עמיל סאַנדסטרעם און דער יוגאָסלאַװישער דעלעגאַט סימיטש זײַנען טאַקע באַלד אַראָפּגעקומען אין חיפהער פּאָרט און האָבן זיך צוגעקוקט, װי פיר און אַ האַלבער טויזנט עולים, מענער פרויען און קינדער, װערן אַריבערגעזעצט אויף די טראַנספּאָרט־שיפן, כּדי אָפּגעשיקט צו װערן קײן ציפּערן.

די קאָמיסיע־מיטגלידער זײַנען אויך געװען עדות דערפון, װי אַן ענגלישער מאַטראָז איז אַרויפגעקראָכן אויפן מאַסט פון „עקזאָדוס 1947", האָט מיט אַ מע־סער איבערגעשניטן די שטריק און אַראָפּגעריסן די גרויסע בלוי־װײַסע פאָן, װאָס האָט געפלאַטערט איבער דער שיף. דער יוגאָסלאַװישער דעלעגאַט, זעענדיק די דאָזיקע סצענע, האָט אויסגערופן:

„דאָס איז דאָס בעסטע עדות־זאָגן, װאָס מיר האָבן נאָר געקענט האָבן".

ירושלים, 19 יולי 1947

די הויפּט־לײטונג פון דער הגנה האָט דורכן ראַדיאָ איבערגעגעבן אַ שאַרפן פּראָטעסט צו דער אויספאָרש־קאָמיסיע קעגן די פּיראַטן־אָנפאַלן, װאָס זײַנען גע־מאַכט געװאָרן דורכן ענגלישן פלאָט אויסער די טעריטאָריאַלע װאַסערן פון ארץ־ישׂראל אויף דער שיף „עקזאָדוס 1947", פאַרגװאַלטנדיק אַזוי אַרום די אינטער־נאַציאָנאַלע געזעצן.

דער קאַפּיטאַן פון דער שיף,װערט געזאָגט אין דעם הגנה־פּראָטעסט, האָט זיך געװענדעט צו אײך דורכן ראַדיאָ מיט אַ הילפס־געשרײ אין נאָמען פון טויזנטער פּליטים, װעלכע װילן אין זײער פאַרצװײפלונג דערגרײכן די ברעגעס פון ארץ־ישׂראל.

צוויי פון די פיר טויזנט פינף הונדערט...

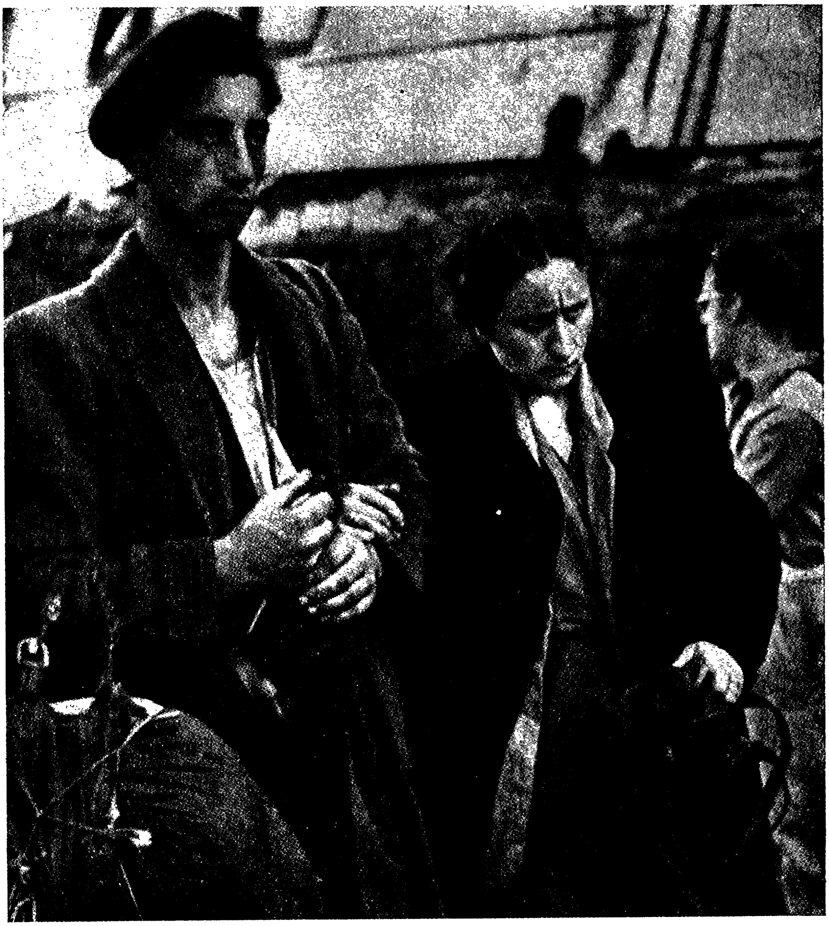

אין נאָמען פון מענטשלעכקייט, אין נאָמען פון אייער איצטיקער מיסיע, בעט מיר אייך ערנסט און דרינגענד צו העלפן אונזערע ברידער, זיי זאָלן נישט פאַלן אַלס קרבנות פון דער גרויזאַמקייט און ברוטאַליטעט פון דער ענגלישער מאַכט, זיי זאָלן נישט דעפּאָרטירט ווערן פון זייער לאַנד".

וויפיל זיינען פאַראַן קרבנות?

ירושלים, 20 יולי, 1947

די הגנה־מאַנשאַפט האָט דורכן ראַדיאָ איבערגעגעבן, אַז די קרבנות צווישן די עולים באַטרעפן: איין דערהרגעטער, צוואַנציק שווער־ און הונדערט לייכט־פאַר־וווּנדעטע.

אַ שפּעטערדיקע מעלדונג פון „רויטער" דערציילט וועגן דריי דערהרגעטע: צוויי יידן פון דער שיף און איין ענגלישער מאַטראָז. עס זיינען אויך פאַרוווּנדעט געוואָרן מערערע ענגלישע מאַטראָזן.

פינף און דרייסיק פאַרוווּנדעטע יידן זיינען ביים אָנקומען פון דער שיף אין חיפהער פּאָרט אָפּגעפירט געוואָרן אין רעגירונגס־שפּיטאָל.

פּאַריז, 20 יולי, 1947.

די פראַנצויזישע פּרעסע־אַגענטור מעלדעט, אַז לויט אַן אָפיציעלן קאָמוניקאַט, זיינען אויף דער „הגנה"־שיף „עקזאָדוס 1947" דערהרגעט געוואָרן דריי יידישע מעפּילים און איין אַמעריקאַנער מיטגליד פון דער מאַנשאַפט איז געשטאָרבן אין חיפהער שפּיטאָל.

ווער זיינען די העלדישע קרבנות ?

ירושלים, 20 יולי, 1947.

צוזאַמען מיטן קאַפּיטאַן פון „עקזאָדוס 1947" זיינען אויך אַרעסטירט געוואָרן די אַמעריקאַנער מיטגלידער פון דער מאַנשאַפט אַרטור ריטצער און אַרטור וויינשטיין, ביידע פון ברוקלין. זיי אַלע ווערן באַשולדיקט אין מיטהעלפן דער „אומלעגאַלער עליה".

נאָך איין אַמעריקאַנער פון דער „הגנה"־שיף ליגט אין חיפהער שפּיטאָל מיט אַ קויל אין קינבאַק.

דער אומגעקומענער מיטגליד פון דער מאַנשאַפט הייסט וויליאַם בערנשטיין, 24 יאָר אַלט. ער איז געהרגעט געוואָרן דורך אַ זעץ אין קאָפּ, וואָס ער האָט באַקו־מען פון אַן ענגלישן מאַטראָז.

אַרעסטירט דעם העלדישן קאַפּיטאַן

ירושלים, 20 יולי. — אין דער לעצטער ראַדיאָ־מעלדונג, וואָס איז אַרויסגע־שיקט געוואָרן פון דער הגנה־שיף, איידער זי איז באַהערשט געוואָרן דורך דעם

ענגלישן פלאָט, האָט דער קאַפּיטאַן פון דער שיף, בערנאַרד מאַרקס, פּראָטעסטירט קעגן דעם, וואָס ענגלאַנד האָט פאַרגוואַלטיקט די אינטערנאַציאָנאַלע געזעצן, דורכן באַפאַלן „עקזאָדוס 1947" אויף עקסטעריטאָריאַלע וואַסערן. ער האָט צוגעגעבן, אַז דער ענגלישער פלאָט האָט געהאַנדלט ברוטאַל קעגן די אומבאַוואָפנטע עולים און אַז ער איז גרייט עדות צו זאָגן פאַר דער אויספאָרש־קאָמיסיע אָדער פאַר אַן אַנדערן אינטערנאַציאָנאַלן טריבונאַל.

ווען די שיף איז אָנגעקומען אין חיפהער פּאָרט, איז דער קאַפּיטאַן תיכף אַרעסטירט געוואָרן דורך דער ענגלישער מאַכט. אויב דער אַמעריקאַנער קאָנסול וועט זיך מיט אים נישט פאַרנעמען, וועט ער געמשפּט ווערן פאַר מיטהעלפן דער אומלעגאַלער עליה.

ארץ־ישראל־רעגירונג לייקנט

ירושלים, 21 יולי. —

די ארץ־ישראלדיקע רעגירונג האָט פאַרעפנטלעכט אַן אָפיציעלן קאָמוניקאַט וועגן די געשעענישן מיט דער „הגנה"־שיף „עקזאָדוס 1947", אין וועלכן זי לייקנט אָפּ די באַשולדיקונג פון שיפס־קאַפּיטאַן, דעם אַמעריקאַנער בערנאַרד מאַרקס, אַז די שיף איז פאַרהאַלטן געוואָרן אויסער די ארץ־ישראל־וואַסערן און אַז דאָס איז אַזוי אַרום געווען אַ פּיראַטן־אָנפאַל. די רעגירונג שטעלט פעסט, אַז די „הגנה"־שיף איז פאַרהאַלטן געוואָרן אין די ארץ־ישראל־וואַסערן.

די אויפרעגונג אין ישוב

ירושלים, 21 יולי.

די אויפרעגונג אין לאַנד אין צוזאַמענהאַנג מיט די געשעענישן, איז אַן אומגעווייִנלעכע. אין תל־אביב איז די באַפעלקערונג פאַרטאָג אַלאַרמירט געוואָרן דורך די ידיעות, און מענטשן זיינען כסדר געשטאַנען ביים ראַדיאָ, כדי אויפצוכאַפּן די קאָמוניקאַטן פון דער הגנה־מאַנשאַפט אויף „עקזאָדוס 1947". די ידיעות וועגן דער גרויסער צאָל קרבנות — טויטע און פאַרווונדעטע — האָט אַרויסגערופן אַ מוראַדיקן אויפברויז און טיפן טרויער.

פּריוואַטע אינדערפרי איז אין תל־אביב אַלס פּראָטעסט קעגן די געשעענישן דערקלערט געוואָרן אַ גענעראַל־שטרייק. אַלע מאַגאַזינען זיינען געוואָרן געשלאָסן. די גאַסן־באַוועגונג איז אָפּגעשטעלט געוואָרן.

אַלגעמיינער פּראָטעסט־שטרייק

ירושלים, 21 יולי. —

אַלס פּראָטעסט קעגן די פריִיטיקדיקע געשעענישן מיט דער עולים־שיף „עקזאָדוס 1947" און קעגן דעפּאָרטירן די מעפּילים אויף ציפּערן האָט דער גאַנצער ייִדישער ישוב אין לאַנד דערקלערט אַ 3־שעהדיקן גענעראַל־שטרייק, וועלכער האָט אָנגעהאַלטן נעכטן זונטיק פון 4 ביז 7 אַזייגער נאָכמיטאָג.

אונזער שיף

א שיף — א מולטער, אין פיינען געגליטע,
פירמ א זכר פון פוילן, א רעשטל פון ליטע.
א געפּרוווטער דער רודער, קען ברעכן א קריע,
עס לויכט אים פונווייטן דער באַרג פון מוריה.

אם אין אני לי —
מי לי?
זינגט דער רודער.
א ייד פון קאָוונע
זאָגט אים נאָך:
„איך האָב א טרער
און איינציקע באַהאַלטן,
חצי לי, וחצי לך".

עס שווימט ווינד און ווי פון ווארשע און בערדיטשעוו
עס ווארפט דער שוים א תליה אויף א תליה.
מען גנבעט דעם ים. דאָס ליכט איז אויסגעלאָשן.
עס לויכט פונווייטן דער באַרג פון מוריה.

אם אין אני לי —
מי לי?
זינגט דער רודער.
א בריסקער יינגל
זאָגט אים נאָך:
„מיט א נאַגאַן
מיין לעבן אָפּגעווונען,
חצי לי, וחצי לך".

ווי פרעמדע זעלנער, געלערנט אויף רציחה,
באַפאַלן כוואַליעס די מולטער, ווי א שטאָט.
ס'איז קריג. די שיף איז אויסגעלאָשן.
עס לויכט פונווייטן איר א לעמפּל פון עין חרוד.

אם אין אני לי —
מי לי?
רופן ברעגן.
און דער רודער
ברומט זיי נאָך:
„איך האָב א האָפענונג
און איינציקע געכאָוועט,
חצי לי, וחצי לך".

קאדיע מאָלאָדאָווסקי

ווהין פאַרשיקט מען די „עקזאָדוס״־מעפּילים ?

ירושלים, 19 יולי 1947, אָפּיציעל:

דאָס איבערזעצן די עולים פון דער שיף „עקזאָדוס 1947״ אויף די טראַנ־ספּאָרט־שיפן „אושען ווייגאר״, „עמפּייר רייוואל״ און „רונימעד פּארק״, וואָס דאַרפן זיי אָפּפירן קיין ציפּערן, איז צוגעגאַנגען רואיק און אָן אינצידענטן.

דער פּאָרט איז בעת מעשה געווען אָפּגעצוימט מיט גרויסע אָפּטיילונגען פון ענגלישע זעלנער.

אויף דער „עקזאָדוס 1947״ האָבן זיך געפונען 1.600 מענער, 1.282 פרויען, 1.017 יוגנטלעכע און 655 קינדער. בסך הכל 4.554 פּערזאָן.

ירושלים, 21 יולי 1947.

דער עקזעקוטיוו־קאָמיטעט פון דער יידישער אַגענץ האָט זיך היינט פאַר־זאַמלט אין ירושלים, בכדי צו באַטראַכטן די געשעפענע לאַגע דורכן אינצידענט פון „עקזאָדוס 1947״.

א פאָרשטייער פון דער יידישער אַגענץ האָט דערקלערט: „מיר ווייסן נאָך נישט, אין וועלכער ריכטונג דער ענגלישער פּלאַן וועט אָוועקפירן די יידישע פּליטים פון „עקזאָדוס 1947״. נישט לאַנדיק די יידישע פּליטים אַריינקומען קיין ארץ־ישראל, האָט ענגלאַנד נישט רעספּעקטירט אירע התחיבותן פונם מאַנדאַט.״

צוריק קיין פראַנקרייך!

לאָנדאָן, 22 יולי 1947, אָפּיציעל:

דער פאָריין־אָפיס האָט נעכטן אינאָוונט פאַרעפנטלעכט פאָלגנדיקע אָפּיציעלע מעלדונג:

דער דאַמפּער „פּרעזידענט וואָרפילד״ („עקזאָדוס 1947״) איז דעם 11־טן יולי אָפּגעשוואומען פון פראַנצויזישן פּאָרט סעט מיט 4.500 יידישע פּאַסאַזשירן, וועל־כע האָבן געוואָלט אַריינבאַקומען זיך אומלעגאַל קיין ארץ־ישראל. די דאָזיקע שיף איז מיט א וואָך שפּעטער פאַרהאַלטן געוואָרן ביי די ארץ־ישראל־ברעגעס און אירע פּאַסאַזשירן ווערן איצט צוריקגעשיקט קיין פראַנקרייך. די דאָזיקע אַקציע איז אונ־טערגענומען געוואָרן אין הסכם מיט דער נאָרמאַלער אינטערנאַציאָנאַלער פּראָצע־דור און מיט דער צושטימונג פון דער פראַנצויזישער רעגירונג.

די שיף „פּרעזידענט וואָרפילד״, וועלכע איז נישט צוגעפּאַסט צו פירן אַזא גרויסע צאָל פּאַסאַזשירן, וועט נישט אויסגענוצט פאַר דער צוריקרייזע. אירע פּאַ־סאַזשירן פאָרן איצט צוריק אויף דריי אַנדערע ענגלישע טראַנספּאָרט־שיפן.

א פאָרשטייער פון „פאָריין־אָפיס״ האָט אָנגעגעבן פאָלגנדיקע מאָטיוון, פאַר־וואָס די פּאַסאַזשירן ווערן צוריקגעשיקט קיין פראַנקרייך, אנשטאָט אויף צי־פּערן. ערשטנס, ווייל ציפּערן איז איבערפולט און האָט פּראָטעסטירט קעגן אַריינ־ברענגען פרישע מענטשן. צווייטנס, ווייל ענגלאַנד באַטראַכט איר דאָזיקן שריט אַלס א מיטל נאָך שטאַרקער צו שטערן די אומלעגאַלע עליה.

יידן, וואָס ווילן קומען קיין ארץ־ישראל — האָט דערקלערט דער אינפאָרמאַ־

טאר — לאָזן זיך אין וועג אריין מיט אומלעגאַלע שיפן אין דער האָפענונג, אַז זיי וועלן זיך דורך ציפערן אריינבאַקומען קיין ארץ־ישראל. דאָס צוריקשיקן די פּאַסאַזשירן פון „עקזאָדוס 1947" וועט פאַר די דאָזיקע יידן זיין אַ וואָרענונג און אַן אָנלערנונג.

אַ פאַרשטייער פון „פאַריין־אָפּיס" האָט אויך דערקלערט, אַז אין פאַל ווען די „עקזאָדוס"־מעפּילים וועלן זיך אָפּזאָגן אויסצושטייגן אין פראַנקרייך, איז ענגלאַנד גרייט „אַנצווענדן די נויטיקע קראַפט".

מיר שווערן ביי דער הייליקער ערד!

חיפה, 22 יולי 1947.

די הויפּט־קוואַרטיר פון דער הגנה האָט פאַרעפנטלעכט די שבועה וואָס די מעפּילים פון „עקזאָדוס 1947" האָבן אָפּגעגעבן ביים פאַרהאַלטן זייער שיף אין חיפה:

מיר, די 4.500 יידישע פּליטים, געראַטעוועטע פון די נאַצישע פאַרניכטונגס־לאַגערן, האָבן זיך מיט אַלע כוחות געריסן צו קומען צו אונזער היימלאַנד, ארץ־ישראל. אונזער שיף „עקזאָדוס 1947" איז אַטאַקירט געוואָרן דורך ענגלישע צעשטערער אין מיטן ים, אויסער די טעריטאָריאַלע וואַסערן. מיר האָבן געקעמפט קעגן די ענגלענדער מיט בלויזע הענט, מיט דעם שטאַרקסטן ווילן אונזערן צו דערגרייכן די ארץ־ישראלדיקע ברעגעס.

דריי פון אונזערע מענטשן זיינען געפאַלן פון ענגלישן מאַשין־געווער, הונדערט זיינען פאַרוואונדעט געוואָרן, צווישן זיי פרויען, קינדער און זקנים.

וואַרפנדיק טרערן־באָמבעס האָבן די ענגלענדער מיט גוואַלט אונז איבערגעפירט אויף זייערע דריי שיפן פונקט דאָן, ווען מיר זיינען אָנגעקומען צו די א"י־ברעגעס. עס גייען אַרום קלאַנגען צווישן אונז, אַז מען וויל אונז צוריקפירן קיין פראַנקרייך, אַנשטאָט שיקן אונז קיין ציפערן.

מיר שווערן ביי דער הייליקער ערד פון ארץ־ישראל, אַז מיר וועלן אין פראַנקרייך נישט אויסשטייגן! בלוט וועט זיך גיסן, אָבער מיר וועלן זיך נישט אונטערגעבן! מיר אַפּעלירן צום פראַנצויזישן פאָלק און צום געוויסן פון אַלע פרייע פעלקער, און מיר בעטן זיי, זיי זאָלן בייהילפיק זיין אונז, די קרבנות פון נאַציזם, מענער, פרויען, קינדער,זקנים, שוואַנגערע פרויען, וועלכע האָבן נישט דעם מזל און די פרייד צו זיין פריי. מיר האָבן צוטרוי צו דער וועלט און איבערהויפּט צו דער דעמאָקראַטישער פראַנקרייך, אַז זיי וועלן זיין אויף אונזער זייט אינם קאַמף פאַר אונזער פרייהייט!

ענגלאַנד מאַכט פאַראַנטוואָרטלעך פראַנקרייך

פּאַריז, 23 יולי, 1947.

ווען די ערשטע אונטערהאַנדלונגען צווישן ענגלאַנד און פראַנקרייך אַרום דעם ענין פון צוריקשיקן די עולים פון „עקזאָדוס 1947" דערוויסט מען זיך פאָלגנדיקע פּרטים:

ענגלאַנד האַלט, אַז פראַנקרייך איז פאַראַנטוואָרטלעך פאַרן אומלעגאַלן אָפּפאָרן פון די עולים פון אַ פראַנצויזישן פּאָרט און זי דאַרף דעריבער זיי צוריקנעמען. ענגלאַנד טענהט ווייטער, אַז די פּאַסאַזשירן זיינען אָפּגעפאָרן נישט אין הסכם מיט די פראַנצויזישע פאַרשריפטן. חוץ דעם פאַרופט זי זיך אויפן צוזאָג פון דער פראַנצויזישער רעגירונג פון נאָוועמבער פאַריקן יאָר, אַז זי וועט זיך באַמיען איינצוהאַלטן די כוואַליע פון דער יידישער אומלעגאַלער עליה קיין ארץ־ישראל דורך אירע פּאָרטן.

וואָס זאָגט דאָס פראַנצויזישע אויסערן־מיניסטעריום?

פּאַריז, 23 יולי, 1947.

דאָס פראַנצויזישע אויסערן־מיניסטעריום האָט דערקלערט, אַז די פּאַסאַזשירן פון „עקזאָדוס 1947" האָבן געהאַט אַלע זייערע פּאַפּירן אין אָרדענונג און זיינען געווען באַזאָרגט מיט וויזעס קיין קאָלומביע. דעריבער וועט די פראַנצויזישע מאַכט, נישט אַראָפּלאָזן צוריק די דאָזיקע פּאַסאַזשירן אויפן פראַנצויזישן באָדן, זי האָט געגעבן אָנצוהערן ענגלאַנד, אַז זי זאָל אָפּפירן די פּאַסאַזשירן קיין קאָלומביע.

סיי ענגלאַנד און סיי פראַנקרייך האָבן דערקלערט, אַז זיי האָבן נישט קיין שיפן צו פירן די עולים פון פראַנקרייך קיין קאָלומביע.

די דריי „ליבערטי"־שיפן אָפּגעשוומען פון חיפהער פּאָרט

חיפה, 24־יולי 1947

די דריי „ליבערטי"־שיפן, — „אושען ווינגאַר", „עמפּיר ריוואַל" און „רונימעד פּאַרק" — אויף וועלכע עס געפינען זיך די מעפּילים פון „עקזאָדוס 1947", זיינען נעכטן פרי אָפּגעשוואומען פון חיפהער פּאָרט אין דער באַגלייטונג פון אַן ענגלישער קרייצער־שיף.

די שיפן שווימען אין דער ריכטונג פון פראַנקרייך.

די דעפּאָרטאַציע

(מעפּילים דערציילן...)

...פון אויבן, פונם אויבער־דעק דערטראָגט זיך צו אונז אין קעלער אריין דער געזאַנג פון „התקוה". איינער כאַפּט אונטער דעם געזאַנג, אַ צווייטער שטייט צו, אַ דריטער און אַ פערטער אויך, אָבער די „התקוה" ווערט דערשטיקט פון טרערן, פון דעם געוויין, וואָס רייסט זיך אַרויס, נישט צום איינהאַלטן. אַ שטילקייט, אַ שוואַרצע און אַ שווערע, ממש אַ טויט־שטילקייט צעלייגט זיך איבערן קעלער.

עס קומען אַריין די ענגלענדער. זיי באַפעלן צו פאַרלאָזן די שיף און אַריבערגיין אויף אַ צווייטער. יעדן פּאַקן זייערע פּעקלעך, נעמען זייערע קינדער פאַר די הענט און אונטער דער שטרענגער קאָנטראָל פון ענגלישע זעלנער, וואָס גייען נאָך שריט נאָך שריט, פאַרלאָזן זיי די שיף. מיר זיינען געווען פון צווישן די לעצטע.

רייען, לאַנגע רייען, אַז אַן אָנהויב און אַן אַ סוף, גייען אַריבער אויף דער דעפּאָרטאַציע־שיף. דו דאַרפסט שוין נישט גיין, ווייל די ריי באַוועגט זיך פון זיך אַליין, אויטאָמאַטיש. דו דאַרפסט שוין גאָרנישט טון; דו האָסט דעם איינדרוק, אַז דו ביסט ווי אַ קליין שרייפעלע פון אַ מאַשין וואָס איז אין באַוועגונג און אַלץ וואָס דו טוסט איז אויטאָמאַטיש, פון זיך אַליין.

די קינדער זיינען זייער אָפּגעשוואַכט, קוים וואָס זיי שלעפן די פיס, און ווי נאָר זיי קומען אַרויף אויף דער נייער שיף, וואַרפן זיי שנעל אַראָפּ פון זיך די פּעק־לעך.

די זעלנער דרייען זיך אַרום צווישן די קינדער און טיילן וואַסער און צוקער־קעס. די קינדער טרינקען האַסטיק דאָס וואַסער, כדי צו שטילן זייער ווילדן דורשט; אָבער קיינער פון זיי רירט זיך נישט צו צו די צוקערלעך. ניין, זיי ווילן נישט נעמען קיין צוקערלעך פון ענגלישע זעלנער! און עס העלפן נישט די לעצטע, זייער בעטן, זייער גלעטן — די קינדער האָבן זיך איינגעשפּאַרט: ניין, זיי ווילן נישט נעמען!

נאָך פאָרן אַריבערגיין אויף דער דעפּאָרטאַציע־שיף האָבן די ענגלענדער גאָר געגנוי בודק געווען אַלע אונזערע רוק־זעק און פּעקלעך, גענישטערט און געגראַבלט אין זיי און צוגענומען דערביי אַלץ, וואָס איז זיי געפעלן געוואָרן — בעיקר מע־סערלעך, פּאָטאָ־אַפּאַראַטן, פיל־פעדערס וכדומה.

די זעלבע זאַך חזרט זיך איבער איצט, אויף דער דעפּאָרטאַציע־שיף. ווידער דרייען זיי איבער אַלץ, וואָס מיר האָבן אין די פּעק, טאַפּן אַרום דעם קערפּער, זוכן און נישטערן אָן אויפהער.

איך קוק אַריין דורך די ווענטילאַטאָרן, אינעווייניק אין דער שיף אַריין. און מיטאַמאָל באַהערשט מיך עפּעס אַ געפיל, אַז איך האָב שוין דאָס אַלץ אַרום מיר געזען אַמאָל, עפּעס איז מיר דאָס בילד אַזוי באַקאַנט! ווו האָב איך שוין דאָס געזען?

און ווי אַ בליץ וואָלט דורכגעלאָפן דורך מיין מוח: יאָ — דאַכאַו! די גאַז־קאַמערן אין דאַכאַו! דער זעלבער קוימען, די זעלבע רערן, די זעלבע פינצטערע ווענט און אויך די לאַנגע ריי פון מענטשן, צעבראָכענע, פאַראומרייניקטע, וואָס באַוועגן זיך לאַנגזאַם, לאַנגזאַם און פון זייערע אויגן קוקט אַרויס אַ ביטערער יאוש.

ווען מיר זיינען אַריינגעקומען אינם שיפס־קעלער, איז ער שוין געווען פול איבער די ברעגעס. מיר האָבן זיך אוועקגעלייגט דאָרט, ווו מיר זיינען געשטאַנען. מער האָבן מיר שוין נישט געהאַט קיין כוח. געטראַכט האָב איך און געטרייסט זיך, אַז אינגאַנצן האָבן מיר נאָך 10 שעה צו פאָרן ביז ציפּערן, טאָ זאָלן מיר שוין בלייבן דאָ, ווו מיר זיינען.

יאָ, מיר האָבן געהאַט אַ ביטערן טעות...

די „הגנה" רעאַגירט

ירושלים, 24 יולי 1947.

די שטאַרקע אויפרעגונג אין ישוב אין צוזאַמענהאַנג מיט די געשעענישן מיט דער מעפּילים־שיף „עקזאָדוס 1947", האָט געפונען איר אויסדרוק אין די לעצ־טע אַקציעס, וואָס די „הגנה" האָט דורכגעפירט אַלס פּראָטעסט קעגן דער אומ־דערהערטער האַנדלונג פון דער ענגלישער מאַכט.

דאָס זיינען געווען די געלונגענע אָנפאַלן אויף די שטאַרק באַוואַכטע ראַדאַר־

און ראַדיאָ־סטאַנציעס אויפֿן הדר הכּרמל אין חיפֿה, בעת וועלכע עס איז פֿאַרניכטעט געוואָרן אַ באַדייטנדיקער טייל פֿון די איינריכטונגען. דאָס איז אויך געווען דער לעצטער פֿאַל פֿון דערטרינקען די שיף „עמפּייר לייף גאַרד"' אין חיפֿהער פּאָרט.

די „עמפּייר לייף גאַרד" איז איינע פֿון די זעקס ענגלישע טראַנספּאָרט־שיפֿן, מיט וועלכע די ארץ־ישׂראלדיקע רעגירונג פֿאַרשיקט יידן אויף ציפּערן און ברענגט זיי טיילווייז שפּעטער צוריק אין די ראַמען פֿון דער חודשלעכער קוואָטע.

נעכטן פֿרי איז די „עמפּייר לייף גאַרד" אָנגעקומען אין חיפֿהער פּאָרט, ברענגענדיק צוריק קיין ארץ־ישׂראל 261 מעפּילים פֿון ציפּערן. ווען אַלע פּאַסאַזשירן האָבן שוין געהאַט אויסגעשטיגן אויפֿן ברעג, איז אין דער מאַשין־אָפּטיילונג פֿון שיף פֿאָרגעקומען אַן אויפֿרייס, פֿון וועלכן ס'איז אַנטשטאַנען אַ גרויס לאָך אין דער שיף. די שיף האָט גלייך אָנגעהויבן זינקען.

דער אויפֿרייס־מאַטעריאַל צוזאַמען מיט אַ זייגער־מעכאַניזם איז אונטערגעלייגט געוואָרן אויף דער שיף דורך הגנה־מיטגלידער נאָך איידער זי איז אָפּגעפֿאָרן פֿון פֿאַמאַגוסטאַ (ציפּערן). קיין קרבּנות אין מענטשן זיינען נישט געווען.

פֿראַנקרייך וועט נישט צווינגען אַראָפּצוגיין!

פּאַריז, 26 יולי, 1947 אָפֿיציעל:

די פֿראַנצויזישע רעגירונג האַלט פֿאַר נויטיק מודיע צו זיין די מעפּילים פֿון „עקזאָדוס 1947", אַז זי וועט זיי נישט צווינגען אַראָפּצוגיין אויף דער יבשה, זי האָט אָבער נישט בדעה צוצומאַכן אירע טירן פֿאַר די יעניקע פֿון זיי, וואָס וועלן זיך אַנטשליסן אַראָפּצוגיין אויפֿן פֿראַנצויזישן באָדן. זיי וועלן געניסן פֿון די פֿרייהייטן, וואָס פֿראַנקרייך — דאָס טראַדיציאָנעלע לאַנד פֿון אויפֿנעמען פּליטים און וועמענס בירגער האָבן אַלע מאָל געקעמפֿט פֿאַר דער מענטשלעכער פֿרייהייט — גיט פֿאַר די, וואָס זוכן אַן אַזיל אויף איר טעריטאָריע.

גלייכצייטיק וועט געזאָרגט ווערן, אין דער מאָס פֿון די מעגלעכקייטן, פֿאַר זייערע מאַטעריעלע באַדערפֿענישן.

אַלע, וואָס ווילן אַרונטערגיין פֿ ר יי וו י ל י ק, ווערן דעריבער געבעטן זיך צו מעלדן ביי די פֿראַנצויזישע באַאַמטע, וואָס זיינען באַאויפֿטראָגט אַכטונג צו געבן ביים אויסשטייגן אויף דער יבשה.

לויט אַ באַשלוס פֿון דער רעגירונג, וועלן די ענגלישע שיפֿן נישט טאָרן אַריינשווימען אין פֿראַנצויזישן פּאָרט, — אַזוי, אַז די ענגלענדער וועלן נישט קענען מיט גוואַלט אַראָפּזעצן די יידן אויף דער יבשה. די יעניקע פּליטים, וואָס וועלן אויסדריקן זייער גרייטקייט צו פֿאַרלאָזן די שיפֿן, וועלן געבראַכט ווערן אויף דער יבשה מיט דער הילף פֿון פֿראַנצויזישע מאָטאָר־שיפֿלעך.

די יידישע אַגענץ דריקט אויס אָנערקענונג פֿראַנקרייך

ירושלים, 26 יולי 1947.

די יידישע אַגענץ האָט אויפֿגענומען מיט אָנערקענונג די שטעלונג פֿון דער פֿראַנצויזישער רעגירונג אין דער פֿראַגע פֿון די 4.500 „עקזאָדוס"־פּליטים. אַ פֿאַר־

קעגן וועמען די ענגלישע אימפעריע פירט מלחמה!

שטייער פון דער אגענץ האָט דערקלערט: „עס איז קענטיק, אַז פראַנקרייך האָט נישט בדעה אונטערצושטיצן ענגלאַנדס פּאָליטיק און מיר זיינען גליקלעך צו פאַר־צייכענען, אַז פראַנקרייך בלייבט טריי אירע הומאַניטאַרע און ליבעראַלע טראַדי־ציעס".

פראַנצויזישע רעגירונג אָרגאַניזירט הילף

פּאַריז, 27 יולי 1947

אויף אַ באַראַטונג פון הויכע באַאַמטע פון פּרעזידיום פון מיניסטאָרן־ראַט, אויסערן־מיניסטעריום, טראַנספּאָרט־מיניסטעריום און פון פאַרשיידענע אַנדערע אינסטיטוציעס איז באַשלאָסן געוואָרן איבערצוגעבן די הילפס־אַרבעט פאַר די אָנ־געקומענע פּליטים־שיפן דער אָרגאַניזאַציע „אַנטר־עד פראַנסעז" (אָרגאַניזאַציע פאַר קעגנזייטיקער הילף), בראש פון וועלכער עס שטייט ה' זשיסטען גאַדאַר.

אַמבולאַנסן און סאַניטאַר־וואַגנס זיינען שוין אַרויסגעפאָרן צום פראַנצויזשן ברעג, ווו עס וועלן אָנקומען די מעפּילים־שיפן.

אויף איינער פון די תּפיסה־שיפן

(מעפּילים דערציילן...)

אַ פרימאָרגן אויף דער תּפיסה־שיף „רונימעד פּאַרק"; פון דרויסן דרינגען אַריין איינצלנע זון־שטראַלן. ביי דער טיר, וואָס פירט צום דעק אַרויף שטייט אַן אומגעהויער לאַנגע ריי פון מענטשן, וואָס ווילן אַרויפגיין. די ענגלענדער דערלויבן אָבער אַרויפצוגיין נאָר איינציקווייז: ווען איינער קומט צוריק, גייט דער צווייטער אַרויף.

דער דורשט ברענט, אָבער פון וואַנען נעמט מען וואַסער? אויבן אויפן דעק שטייט טאַקע אַ פעסל־וואַסער, אָבער ווי אַזוי ברענגט מען עס דאָ אַראָפּ פאַר די קינדער. די לעצטע האָבן אינם געטומל בעתן אַריבערגיין אויף דער דעפּאָרטאַציע־שיף פאַרלאָרן די רעשט פון זייערע כלים און ס'איז נישטאָ מיט וואָס צו ברענגען דאָס וואַסער. די ענגלענדער האָבן, וואָס אַן אמת, צעטיילט אַביסל כלים, אָבער נישט, חלילה, כדי אונז צו פאַרלייכטערן, נאָר פאַרקערט, כדי מהנה צו זיין זיך מיטן בילד, ווי אַזוי די יידן קריגן און אַמפּערן זיך איבער יעדער כלי, וואָס איז געוואָרן אַ יקר־המציאות. דאָס זעלבע האָבן זיי געטון ביים צעטיילן פּושקעס צו נעמען עסן: טעלעכע צענדליקער פּושקעס פאַר אַ ציבור פון נייען הונדערט מאַן! שטייען זיי אַזוי, די ענגלישע דזשענטלמענער, אויף די טרעפּ, וואָס פירן אַראָפּ אין שיפס־קעלער (אַראָפּצוגיין האָבן זיי מורא) און וואַרפן אַראָפּ, מעשה געלעכטער, די פּושקעס צווישן די פאַרזאַמלטע יידן. הונדערטער פאַר הענט, אויסגעשטרעקטע אַנטקעגן זיי באַמיען זיך צו כאַפּן די פּושקעס און הונדערטער קולות רייסן זיך און בעטן — גיב מיר, גיב מיר!...

ווען מען ברענגט אַראָפּ דאָס ביסל עסן, דריי עמערס זופּ פאַר נייען הונדערט מענטשן, ברעכט אויס נעבן די עמערס אַ קריגעריי. וועמען ס'געלינגט, באַקומט עפּעס צום עסן, אָבער דער רוב בלייבט ווייטער הונגעריק. אַמייסטן ליידן די קינ־דער. און דאָס זעלבע בילד חזרט זיך איבער צוויי מאָל אין טאָג: מיטאָג־צייט און אין אָוונט.

ס'איז שוין דער צווייטער טאָג, ווי מיר זיינען אָפּגעשווומען פון חיפה. פאַר־וואָס־זשע זיינען מיר נאָכנישט אָנגעקומען קיין ציפּערן? מיר האָבן דאָך שוין פון לאַנג געדאַרפט זיין דאָרט? און עס הויבט אָן צו עגבערן אין מוח די פראַגע: וווהין פירט מען אונז?

מען האָט אַראָפּגעבערענגט אין קעלער די עמערס מיט זופּ. די מהומה, וואָס איז אַנשטאַנען מיטן ברענגען דאָס עסן, האָט זיך פּלוצלונג איינגעשטילט. מען שטופּט זיך נישט, מען כאַפּט נישט און מען קריגט זיך נישט. די סיבה איז אַ פּשוטע — אין דער זופּ שווימען אַרום... פּעטע און גראָבע ווערים. קיינער וויל נישט נעמען קיין עסן. דער דאָזיקער ספּאָנטאַנער שטרייק האָט זיך באַלד פאַרוואַנדלט אין אַ מעכטיקן מאַניפעסטאַציע־שטרייק, וואָס האָט פאַרשטאַרקט אונזער פּאָזיציע כלפּי חוץ און פאַרפעסטיקט אונזער כוח כלפּי פנים. דאָס איז אונז אויך געלונגען אַ דאַנק דער לייטונג, וועלכע איז אין צווישנצייט אַנטשטאַנען. אַ דעלעגאַציע איז אַוועק צום קאַפּיטאַן און געפאָדערט פון אים, ער זאָל אונז זאָגן, וואָס איז אונזער גורל און וווהין פירט מען אונז? מיר זיינען נישט קיין שעפּסן, וואָס מען זאָל אונז פירן בלינדערהייט און דערצו נאָך געבן אונז ווערים צו עסן!

אַלס ענטפער האָט דער קאַפּיטאַן געצייגן מיט די אַקסלען און אונז אויפ־געקלערט, אַז וואָס אַנבעלאַנגט דער ריכטונג האָט ער ליידער קיין שום אַנונג נישט, וווהין מען פאָרט, ווייל ער האָט באַקומען אַ פאַראָרדענונג נאָכצושווימען דער אויס־שפּיר־שיף וואָס גייט פון פאָרויס און נאָר זי ווייסט די ריכטונג. וואָס אַנבעלאַנגט דעם עסן, איז אויף דער שיף נישט פאַראַן קיין אַנדער פּראָוויאַנט, ער וועט זיך אָבער באַמיען, אַז עס זאָלן זיך מער נישט טרעפן אַזעלכע פאַלן פון ווערים אין דער זופּ. דאָך האָט דער שטרייק זיך פאַרצויגן 24 שעה.

עס האָבן נישט אויפגעהערט די נאָכטראָכטענישן וועגן דער ריכטונג פון דער נסיעה און יעדעס מאָל האָבן אַנדערע „ספּעציאַליסטן" אָנגעגעבן אַ נייע ריכטונג, וואָס זיי האָבן אַרויסגעדרינגען, נאָכפאַרשנדיק דעם גאַנג פון דער זון. אַמשטאַרקסטן האָט זיך אָבער פאַרשפּרייט דער קלאַנג, וואָס איז געקומען מצד די סאָלדאַטן, אַז מען פירט אונז צוריק צום פראַנצויזישן ברעג. מיר האָבן אָבער בשום אופן נישט געוואָלט גלויבן אין דעם.

מיר זיינען צוגעטראָטן צו אָרגאַניזירן אונזער לעבן אויף דער שיף. ס'איז אויסגעוויילט געוואָרן אַ סעקרעטאַריאַט, וועמענס אויפגאַבע איז געווען, אָנצופירן מיטן אינערלעכן לעבן. ווען ס'איז געקומען פרייטיק־צו־נאַכטס האָבן מיר אפילו איינגעאָרדנט אַן עונג־שבת, וועלכער האָט אין אָט דעם ענגן קעלער אינמיטן ים, דערמונטערט אַביסל די מענטשן, צוגעגעבן זיי כוח און געהויבן זייער גייסט.

מיר האָבן אויך איינגעפירט אַ געוויסע שיטה אין אונזער באַציונג צו די ענגלענדער. מיר האָבן זיך באַצויגן צו זיי, ווי צו מענטשן, וואָס פערזענלעך זיינען זיי נישט שולדיק אין אונזער דעפּאָרטאַציע. אַזוי אַרום האָבן זיי זיך אויך אָנגעהויבן צו באַציען צו אונז מענטשלעכער און מיט רעספּעקט.

קיין שום אָרדענונג און שיטה האָט אָבער נישט געקענט פאַרלייכטערן דעם שרעקלעכן פּיין פון די, פאַרשמאַכטע אינם קעלער, מענטשן. די שרעקלעכע ענגשאַפט און בעיקר די דערשטיקנדיקע, נישט צום איבערטראָגן, היץ. דער דעק איבער אונזערע קעפּ איז צעגליט ווי פייער און דאָ אונטן איז מען ווי אין אַ קאַלך־אויוון, אין וועלכן עס צעבאַקן זיך די לייבער פון הונדערטער מענטשן. דער שוויס רינט אָן אויפהער פון די פּנימער און לייבער, ממש טייכנווייז. אַ שוואַרצע, שמוציקע

זיכט באַדעקט די פּנימער פון די מענטשן, וואָס ליגן צוזאַמענגעקוועטשט אויף דער זייזערנער פאַרשטויבטער און פאַרפּעסטעטער פּאָדלאָגע. מען ווישט שוין אַפילו נישט אָפּ דעם שווייס פון פּנים, מען לאָזט אים רינען. אַלע זיינען נערוועז און יעדע קליי־ניקייט דענערווירט ביז גאָר.

די ענגלענדער האָבן זיך אביסל „מרחם" געווען — און אויסגעהאַנגען איבערן דאַך פונם אונטערדעק ווענטילאַטאָרן, וועלכע באַוועגן זיך אונטערן דרוק פונם ווינט. דאָס מאַכט אַביסל לייכטער, אָבער ווי נאָר דער ווינט שטעלט זיך אָפּ, קומט אַלץ צוריק צום אַלטן.

אויף דער תפיסה־שיף „עמפּייר רייוואַל"

(„עקזאָדוס"־קינדער דערציילן...)

מען האָט אונז אַריבערגעפירט אויף דער דעפּאָרטאַציע־שיף. זי הייסט „עמפּייר רייוואַל". די ענגלענדער האָבן אונז געהאָלפן אַריבערצוגיין, כדי מיר זאָלן נישט פאַלן. יאָ, קודם טרייבן זיי אונז, און דאַן העלפן זיי אונז נאָך. מיר זיינען אַראָפּגע־גאַנגען אין קעלער. ווידער זיינען מיר פאַראורטיילט צו זיצן פאַרשפּאַרט אין אַ קע־לער און דערצו נאָך הינטער אַ הויכן פּלויט פון שטעכל־דראָטן. אין קעלער זיינען אָבער פאַראַן צופיל מענטשן און ס'איז אַזש שווער צו אָטעמען. מיר האָבן דעריבער באַשלאָסן צו פאַרלאָזן דעם קעלער און אויסזוכן זיך אַ פּלאַץ אויפן דעק. מיר האָבן אויסגעקליבן דעם דאַך פון דעם בית־הכסא, ווייל קיין אַנדער אָרט איז נישט געווען. אויך דאָ איז נישט פאַראַן קיין פּלאַץ פאַר אַלעמען און אַ טייל האָט געמוזט בלייבן אונטן...

דאָס עסן, וואָס די ענגלענדער האָבן געגעבן איז געווען זייער שלעכט און מיר זיינען די גאַנצע צייט געווען הונגעריק. די גאַנצע צייט האָבן מיר אויסגעקוקט אויף דער מינוט, ווען די רייזע וועט זיך שוין ענדיקן און מיר וועלן קומען קיין ציפּערן. אָבער נאָך צוויי טעג האָבן מיר שוין געוווסט, אַז מיר פאָרן נישט קיין ציפּערן. מיר האָבן נאָכגעקלערט און נאָכגעקלערט — וווהין קענען זיי אונז פירן? נאָך אַ טאָג איז אַוועק און מיר זיינען געוואָר געוואָרן, אַז מען פירט אונז צוריק קיין פראַנקרייך. ווידער האָבן אונז די ענגלענדער אָפּגענאַרט! זיי האָבן געזאָגט, אַז זיי פירן אונז קיין ציפּערן און דאָ ווייזט זיך גאָר אַרויס, אַז מען פירט אונז צוריק קיין פראַנקרייך. מיר האָבן פּראָקלאַמירט אַ הונגער־שטרייק אַלס צייכן פון פּראָטעסט. אַ גאַנצן טאָג האָבן מיר נישט גענומען קיין עסן. די ענגלענדער האָבן געברענגט דאָס עסן, האָבן מיר עס געלאָזט שטיין אין אַ ווינקל אַ גאַנצן טאָג און נישט צוגערירט זיך צו אים.

במשך פון דער גאַנצער רייזע האָבן מיר זייער געליטן. מיר האָבן געוואָלט עפּעס טון, מיט עפּעס זיך פאַרנעמען, אָבער ס'איז נישט געווען מיט וואָס. אַ גאַנצן טאָג איז מען געלעגן אויף דער פּאָדלאָגע און נישט געהאַט וואָס צו טון. מיר האָבן געוואָלט שרייבן, צייכענען, איז אָבער נישט געווען קיין פּאַפּיר און נישט קיין בלייפעדער.

מיר האָבן מורא געהאַט, אַז ווען די שיף וועט קומען קיין פראַנקרייך, וועלן די ענגלענדער אָפּשליסן די טיר, וואָס פירט פונם דעק אין קעלער אַריין און אַזוי אַרום וועלן זיך אונזערע חברים פונם קבוץ צעשיידן. האָבן מיר זיך נאָך מער צוזאַ־מענגעדריקט אויפן דעכל און אַרויפגענומען פונם קעלער די רעשט חברים פונם קבוץ. איצט זיינען מיר שוין געווען צוזאַמענגעפּרעסט באמת ווי די הערינג, אָבער מיר האָבן זיך געפרייט. וואָס מיר זיינען אַלע צוזאַמען.

יצחק פערלאָוו

עקזאָדוס־לידער

יצחק פערלאָוו האָט אַלס מעפּיל אנטיילגענומען
אין דער העלדישער „עקזאָדוס"־עפּאָפּעי.

עס גייט די פאַרצווייפלונג

פון רוסלאַנד, פון פוילן, פון לעטלאַנד און ליטע,
פון טשעכן, רומעניען, פון עסטרייך און דייטש,
פון טייגעס סיבירער, אַשוויענטשימער שחיטה,
פון פייער און וואסער, פון קויל און פון בייטש —

עס גייט די פאַרצווייפלונג, וואָס יוירט, ווי אויף הייוון,
דער היימלאָזער עלנט, וואָס שרייט שטומערהייט,
ווען ס'האָט נישט באַוויזן פאַרשלינגען דער אויוון
און ס'איז זייער אש נישט געוואָרן צעשפּרייט.

עס גייען די רעשטלעך, די שארית־האומה,
שארית־היידן פון אונטערגאַנג גייט.
ווו עלטערן? קינדער? ווו פעטער? ווו מומע? —
אַ וועלט־טייל אַ גאַנצע מיט קברים פאַרזייט.

וואָס איז: שוועסטער? ברודער? וואָס איז: באָבע־זיידע?
וואָס איז אַזוינס ליבשאַפט? וואָס איז אַזוינס היים? —
אַ דור פון אלמנות, אַ דור פון יתומים,
אין חשכות, אין אַנגסטן, זיי וואָגלען געהיים.

און ס'קוקן די מערדער מיט בליקן פאַרשייטע:
צי דען האָט פאַר די־אַ קיין קבר געקלעקט?
וואָס פּויזן זיי אום אין אייראָפּע באַפרייטע?
און ווו ווו איז אַן אָרט, ווו ס'איז פריי זיי דער וועג? —

נישטאָ איז קיין וועג, נאָר מיט אומוועגן גייט מען,
דאָס הפקרע לעבן שטעלט מען אין קאָרט.
איבער פינצטערע תהומען, בערגער פאַרשנייטע:
צום ברעג פון אייראָפּע, צום ים, צו אַ פּאָרט!

און קומט מען צום ברעג, איז אַ שפּיי אויף אייראָפּע,
און כראָקע אין פּנים מיט בלוט און מיט גאַל.
אין שיפן, ווי הערינג אין פעסלעך, פאַרפּראָפּטע,
מען שפּרינגט איבער כוואַליעס, אַזוי־ווי אַ באַל.

קרייזן די מעוועס פון אויבן און קוועלן:
אַ דייזשע, אַ מולטער, — אויך מיר אַ שיף!...
נאָר ס׳ברוגזט דער ים און עס רעווען די וועלן:
דער אָפּגרונט איז טיף! דער אָפּגרונט איז טיף!...

צום ראַנד, וווּ די זון גייט אויף יעדן באַגינען,
טראָגט זיך די דייזשע, דער מולטער, די שיף...
דער ים ווערט אַ בריוו־טרעגער: דעם אַדרעס געפינען
און ברענגען דאָס שיפל, אַזוי־ווי אַ בריוו...

אַ בריוו פון גיהנום, וווּ יעטוועדער עולה,
אַן אות איז, אַ פראַגע, אַ פונקט, אַ געשריי: —
דאָס פאָלק איז דערוואָרגן געוואָרן אין גרוילן
און מיר דאַרפן לעבן און טראָגן דעם וויי! — — — —

מארבע כנפות

אַלע פרייען זיך און לאַכן,
ברענט אַ „הוירא" און מען זינגט
אויף אַ זיבן צענדליק שפּראַכן...
און אין כאָר־אַריין עס קלינגט...

ס׳איז אַן אייזערנע פּאַדלאָגע.
אַ פּאַדלאָגע? — ס׳איז אַ דעק!...
און עס טאַנצט אַ דור־הפלגה,
פון וווּ די. וועלט האָט נאָר אַן עק...

מאַראָקאַנער, אַפריקאַנער
און מאַדזשאַרן אָן אַ צאָל...
טערק, פראַנצויז, אַמעריקאַנער,
סיביראַק און שפּאַניאָל...

מארבע־כנפות׳דיקע יידן,
פיל לשונות, איין געזאַנג...
אַלע האָט צונויפגעטריבן
נאָר איין־איינציקער פאַרלאַנג...

זיטן און מנהגים וויפל?...
נאָר ביי יעדן איין פאַרשטאַנד!
אַלע אויף איין בידנער שיפל,
פון איין פאָלק און צו איין לאַנד!...

װי רײסט מען קברים?

װי רײסט מען קברים אויף די ימען?
גיי פֿאַרשטאָפּ דאָס מויל דעם װינט!
אָ, זע: אַ װאָגלענדיקע מאַמע,
גייט שוין שעהן לאַנג צו קינד!

און די כװאַליעס אויף צו להכעיס,
שפּרינגען פֿון דער הויט אַרויס; —
װאַרפֿט די שיף זיך אין קדחת,
דער מאַמען גייען די קרעפֿטן אויס.

און װען עס האָט די נאַכט פֿאַרשלונגען
דאָס ערשטע, קינדערשע געשריי;
אַלע קעפּ — אַראָפּגעזונקען.
הענט — געבראָכן זיך אין װיי.

װישט די שװעסטער, צאַרט, װי סאַמעט,
דאָס רויטלעך־קינדעריש געזיכט; —
אויף דער ערד, עס ליגט די מאַמע
און צוקאָפּנס ברענט אַ ליכט.

אויף דיין טאָכטער, מוטער רחל,
װאַרט נישט, בענק נישט אין דער שטיל — — — —
מיין לאַנד, נעם אויף איר קליינעם יתום,
אונזער יונגסטן מעפּיל!

חיפה הויבט זיך...

חיפה הויבט זיך, חיפה װיגט זיך,
װי צו זען די שיף, װאָס פֿאָרט!...
חיפה מיט איר װייטיק שטיקט זיך,
אָפּגעשניטן פֿונם פּאָרט.

װאַרט אַ טאַטע, װאַרט אַ מאַמע,
װאַרט אַ ברודער און אַ פֿריינט,
אויף די װאָגלער פֿון די ימען,
װאָס מען לאָזט זיי נישט אַריין.

נאָך אַזעלכע װיסטע יאָרן,
קרעמאַטאָריע האָט געברענט! —
װילט זיך כאַפּן אין די אָרעמס,
קושן, דריקן זיך די הענט... —

שטייען דזשעקלעך, מיט די שטעקלעך,
מיטן ביקס און רעוואָלווער; —
נישט קיין מענטשן, נישט קיין פּעקלעך
דורכצולאָזן דאָ אהער.

אויף די וואַסערן די שטילע,
גליטשט די שיף זיך צו דער בריק;
אויף דעם דעק, ביי די מעפּילים.
גיסט זיך בלוט פון יעדנס בליק.

כאַטש אַ יעדערן באַזונדער,
גיפּטיק שטעכט אין האַרץ אַ שלאַנג; —
די פיר טויזנט פינף הונדערט
ברעכן אוים מיט אַ געזאַנג!...

פול מיט בענקשאַפט, פול מיט אומעט,
פול מיט טרערן און מיט באַנג; —
נישט קיין שיף! — ס'איז אָנגעשווומען
פון גיהנום, דאָס געזאַנג! — — —

אין פּאָרט־דע־בוק

די „עקזאָדוס״־מעפּילים אָנגעקומען אין פּאָרט־דע־בוק

מאַרסעיל, 30 יולי 1947

נעכטן, דעם 29־טן יולי, זייגער אכט אין דער פרי, זיינען די דריי ענגלישע „ליבערטי״־שיפן מיט די עולים פון „עקזאָדוס — 1947״ אָנגעקומען אין פּאָרט־דע־בוק.

די ערשטע איז אריינגעשוווּמען די שיף „אושען וויגאר״, דאן די „עמפּייר רייוואל״ און צום סוף די „רונימעד פּארק״. די שיפן זיינען נישט אריינגעשוווּמען אינם פּאָרט גופא, ווייל זיי האָבן נישט באַקומען די דערלויבעניש פון דער פראַנ־צויזישער מאַכט. זיי האָבן דעריבער פאַרוואָרפן דעם אַנקער ווייט פון ברעג.

דער רוף צום וועלט־געוויסן

פּאָרט־דע־בוק, 30 יולי 1947.

צום ערשטן מאָל האָבן די פּליטים, וואָס געפינען זיך אויף די דריי „ליבער־טי״־שיפן, באַקומען די מעגלעכקייט זיך צו ווענדן דירעקט צו דער וועלט־עפנט־לעכקייט.

דער אויפרוף, וואָס די פּליטים האָבן רעדאַגירט אין ענגליש און באַשטימט פאַר די פאַרטרעטער פון דער אויסלענדישער פּרעסע, וואָס געפינען זיך אין פּאָרט־דע־בוק, האָט פאָלגנדיקן אינהאַלט:

„צו די פאַרטרעטער פון דער אייראָפּעאישער און אַמעריקאַנער פּרעסע,
צו די פאַרטרעטער פון דער פּרעסע פון אונזער געליבטן פאָטערלאַנד — א״י.
צו אַלע די, וואָס סימפּאַטיזירן מיט אונזער קאַמף פאַרן לעבן און פאַרן שלום.
מיר גיבן אייך צו וויסן פאָלגנדיקע פאַקטן:

מער ווי 4.500 יידן, וואָס האָבן זיך געראַטעוועט פון די נאַציישע פאַרניכטונגס־לאַגערן, — מיטגלידער פון דעם אָפענעם ווידערשטאַנד קעגן נאַציזם און פאַשיזם, צווישן וועלכע עס געפינען זיך מענער, פרויען, אַלטע און קינדער, זיינען מיט 18 טעג צוריק אַ־וועגגעפאָרן אויף דער שיף „אַראַמאַ שיפּ — עקזאָדוס 1947״, כדי צו פאָרן קיין ארץ־ישראל.

זעקס שיפן פון ענגלישן פלאָט האָבן אונז אָנגעגריפן 30 קילאָמעטער ווייט פון ארץ־ישראלדיקן ברעג, ד. ה. אויסערהאַלב פון די טעריטאָריאַלע וואַסערן פון ארץ־ישראל. מ׳האָט אונז באַוואָרפן מיט טרערן־באָמבעס און מיר זיינען געשטאַ־נען אונטער דעם פייער פון צוויי מינען־צעשטערער, וועלכע האָבן געשאָסן אויף אונזער שיף, ווו עס האָבן זיך געפונען אַלטע און קינדער.

אין פּאָרט־דע־בוק

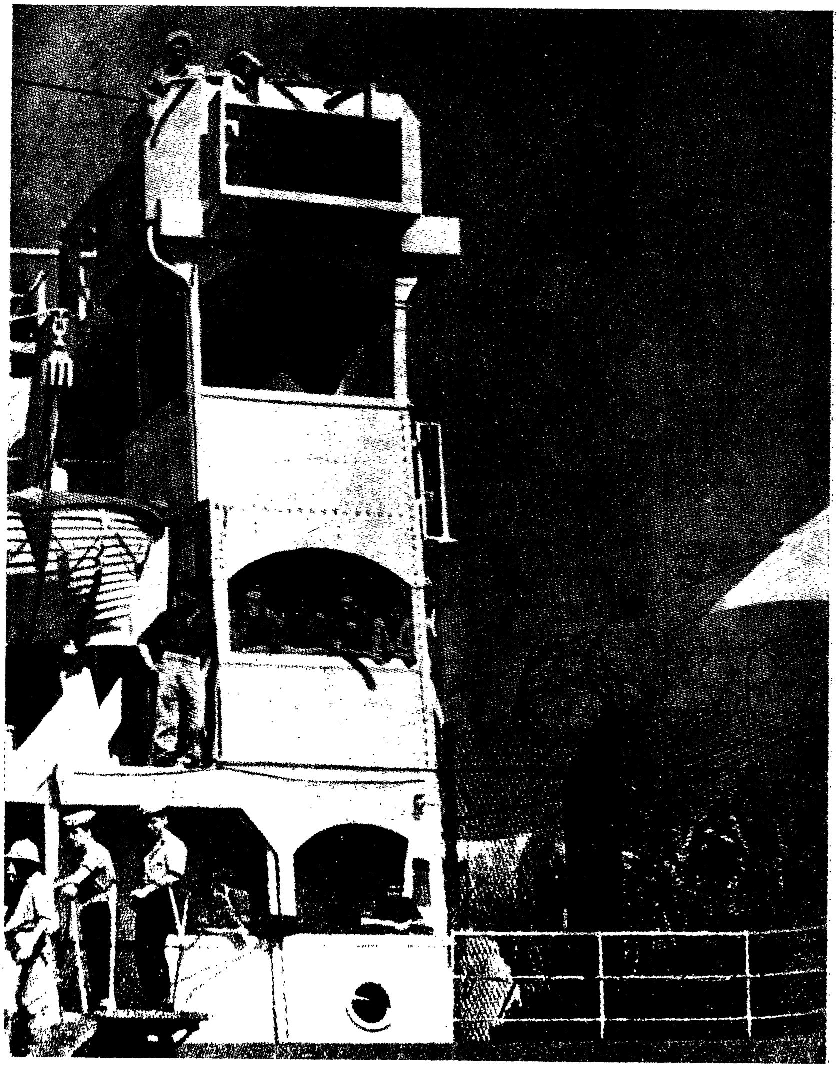

אושען וויגאר" — איינע פון די דריי תפיסה־שיפן

מיר האָבן געשטעלט אַ ווידערשטאַנד במשך פון 2 און אַ האַלבע שעה. אונ־זער כלי זין איז געווען: קאַרטאָפל, אַלטע קאָנסערוון־פּושקעס און ברעטער. דער ענגלישער פלאָט האָט דאַקעגן אויסגענוצט אַלע זיינע מיטלען.

ערשט ווען די ענגלענדער האָבן זיך אַרויפבאַקומען אויף דער שיף און האָבן אַריינגעוואָרפן טרערן־באָמבעס אין די קעלערן פון דער שיף, ווו מיר האָבן זיך גע־פונען, האָבן מיר אָפּגעשטעלט אונזער קאַמף, כדי נישט צו שטעלן אין סכנה דאָס לעבן פון אונזערע קינדערלעך.

אין פאַרלויף פון אונזער ווידערשטאַנד־אַקציע זיינען געהרגעט געוואָרן דריי מעפּילים — אין עלטער פון 15, 16 און 19 יאָר; געפאַלן איז אויך אַן אַמעריקאַ־נער מאַטראָז מיטן נאָמען בערנשטיין. פאַרוואונדעט זיינען געוואָרן 70 פּערזאָן.

די ענגלענדער האָבן אונז צוגעזאָגט איבערצופירן די שיף קיין ציפּערן. זיי האָבן פאַרשפּרייט פּראָקלאַמאַציעס מיט דער דאָזיקער הבטחה און דערויף האָבן מיר זיך דערקלערט גרייט אַריבערצוגיין אויף די דריי ענגלישע שיפן.

מיר שרייבן אייך פון דער שיף „עמפּייר ריוואַל”. מיר זיינען דאָ 1526 פּליטים, מייסטנס פרויען און קינדער.

מיר לעבן אונטער באַדינגונגען, וועלכע זיינען געפערלעך פאַרן געזונט פון אונזערע קינדער.

נאָר איניקע פון אונז קענען אַמאָל אַרויפגיין אויפן דעק.

מיר ליידן זייער שטאַרק פון דער היץ. די באַשפּייזונג באַשטייט פון הונגער־פּאָרציעס; די קינדער פאַרלירן די גאַנצע צייט פון געוויכט. דער ענגלישער דאָקטאָר איז נישט אימשטאַנד איינצוהאַלטן די קראַנקהייטן, וואָס פאַרשפּרייטן זיך, באַזונ־דערס די הויט־קראַנקהייטן.

אונזער שיף, וועלכע קען אויפנעמען העכסטנס 900 פּערזאָן, אַנטהאַלט חוץ די 1526 פּליטים אויך הונדערטער ענגלישע סאָלדאַטן דערצו.

מען האָט גאַרנישט פאַרויסגעזען פאַר אונזער איינאָרדענונג. די באַדינגונגען זיינען שווידערלעכע. די פיר קלאָזעטן זיינען פאַרשטאָפּט און אַ שלעכטער גערוך פאַר־שפּרייט זיך איבער דער גאַנצער שיף. אין דער דאָזיקער שטיקנדיקער אַטמאָספער איז אוממעגלעך צו שלאָפן.

צוליבן מאַנגל פון זייף קענען מיר זיך אויך נישט וואַשן.

מיר ווילן זיך נישט באַקלאָגן אויף די ענגלישע סאָלדאַטן, אָבער פאַר דער קלענסטער זאַך ריזיקירן מיר צו באַקומען אַ קלאַפּ מיטן שטעקן.

מיר פרעגן ביי דער גאַנצער וועלט, פאַר וואָס פאַרא חטאים האָט מען אונז אַריינגעשפּאַרט ווידער אַמאָל הינטער די שטעכל־דראָטן? איז דען אונזער חטא געווען, וואָס מיר האָבן געוואָלט פאָרן אין אונזער פאָטערלאַנד?

נישט קוקנדיק אויף אונזער פיזישער שוואַכקייט, איז אונזער מאָראַל זייער שטאַרק.

מיר זיינען געווען זייער גערירט פון דער גאַסטפריינטשאַפט פון פראַנקרייך, אָבער מיר זיינען פעסט אַנטשלאָסן צוריקצוקערן קיין ארץ־ישראל.

מיר פאַרלאַנגען מען זאָל אונז דערמעגלעכן דריי זאַכן:

1) מען זאָל אונז באַזאָרגן מיט שפּייז־מיטלען און געטראַנקען.

2) מען זאָל אַראָפּנעמען די שטעכל־דראָטן.

3) דער אינטערנאַציאָנאַלער רויטער קרייץ זאָל איבערנעמען די קאָנטראָל.

אָבער מער פון אַלץ פאַרלאַנגען מיר, אַז די עפנטלעכע מיינונג אין דער גאַרער וועלט זאָל פאַרשטיין דעם זין פון אונזער קאַמף און זאָל אונז העלפן אים צו געווינען!
שיקט אונז צוריק קיין חיפה!

ניין, מיר וועלן נישט אַראָפּגיין!

(מעפילים דערציילן...)

אין איינעם אַ פרימאָרגן האָבן די ענגלענדער צעטיילט צווישן אונז אַן אויפרוף, אין וועלכן זיי האָבן אונז אָנגעזאָגט, אַז מאָרגן קומען מיר צו צו די פראַנצויזישע ברעגעס. עס האָט זיך, הייסט עס, באַשטעטיקט דער קלאַנג, וועלכער האָט אונז באַגלייט במשך פון דער גאַנצער נסיעה, און וועלכן מיר האָבן מיט עקשנות געוואָלט פאַרטרייבן פון אונזער באַוווסטזיין. איצט איז שוין קלאָר — מען האָט אונז צוריקגעפירט צום אָרט פון וואַנען מיר זיינען אַרויסגעשוווּמען...

מיר האָבן באַשלאָסן, אַז מיר וועלן פאַר קיין שום פאַל נישט אַראָפּגיין אין פראַנקרייך. מיר האָבן זיך צוגעגרייט צו אַ קאַמף, ווייל מיר זיינען געווען איבערצייגט, אַז אַזאַ זאַך דערוואַרט אונז. מיר זיינען געווען זיכער, אַז די ענגלענדער וועלן פרוון אַראָפּצוזעצן אונז מיט כוח אויפן ברעג און מיר זיינען געווען גרייט אויפן ערגסטן.

פאַרנאַכט האָבן זיי אונז מודיע געווען, אַז 5 אַזייגער אינדערפרי וועלן צוקומען צו אונזער שיף, קליינע שיפלעך, וואָס וועלן אונז צופירן צום ברעג.

אין יענער נאַכט האָט קיינער פון אונז קיין אויג נישט צוגעמאַכט. האַלב־דרימלענדיק, זיינען מיר אַלע געלעגן צוגעדריקט איינער צום צווייטן אינם פינצטערן קעלער און מיר האָבן געוואַרט... פּלוצים האָט די נאַכט־שטילקייט איבערגעריסן אַ האַרצרייסנדיקער געשריי: „גוואַלד! יידן, ראַטעוועט!" ווי עלעקטעריזירטע זיינען מיר אויפגעשפרונגען פון אונזערע ערטער, מיינענדיק, אַז דער קאַמף האָט זיך שוין אָנגעהויבן. אָבער באַלד האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז דאָס האָט אַ ייד זיך צעשריען דורכן שלאָף. מיר זיינען ווידער געבליבן זיצן פאַרשוויגנטע און אין דערוואַרטונג פון דעם, וואָס דאַרף קומען.

אַכט אינדערפרי האָט זיך באַוויזן דער קאַפּיטאַן און אָנגעזאָגט, אַז דער פרישטיק איז פאַרטיק און מיר זאָלן קומען אים נעמען. קיינער האָט זיך אָבער פונעם אָרט נישט גערירט, נישט געענטפערט. מיר האָבן דאָס עסן נישט גענומען.

צען פאַרמיטאָג איז אויף אונזער שיף אַרויפגעקומען אַ פראַנצויזישע דעלעגאַציע. מיר האָבן זיך אַלע צונויפגעזאַמלט אויפן ענגן דעק. גרויס איז געווען אונזער פרייד, ווען מיר זיינען געוואָר געוואָרן, אַז צוזאַמען מיט דער פראַנצויזישער דעלעגאַציע איז אויך געקומען אַ פאָרשטייער פון דער יידישער אַגענץ. ענדלעך, נאָך לאַנגע טעג פון אומרואיקער דערוואַרטונג, וועלן מיר איצט שוין דערוויסן זיך, וואָס וועט זיין אונזער גורל.

אַ פראַנצויזישער אָפיציר לייענט אונז פאָר אַ דעקלאַראַציע פון זיין רעגירונג און דער פאָרשטייער פון דער יידישער אַגענץ זעצט באַלד איבער אין יידיש. אין דער פראַנצויזישער דעקלאַראַציע ווערט געזאָגט, אַז פראַנקרייך איז גרייט צו געבן אונז אַן אַזיל, אויב מיר וועלן מסכים זיין אַראָפּצוגיין — — —

מיר האָבן אָנגעשטעלט אונזערע אויערן און נישט געוואָלט פּשוט גלויבן. איז דאָס אמת, אַז דאָרט ווערט געזאָגט: „אויב איר וועט מסכים זיין

אראַפּצוגיין״? הייסט עס, אַז אונזער אַראָפּגיין אויף דער פראַנצויזישער ערד איז אָפּהענגיק נאָר פון אונזער אייגענעם ווילן?

מיר האָבן אין דער ערשטער מינוט נישט געקענט באַגרייפן, וואָס עס קומט דאָ פאָר. אָט זיינען מיר אַלע צונויפגעקומען; זיך, גרייט צום קאַמף, גרייט איינצו־גראבן זיך מיט די נעגל אונזערע אינם דעק פון דער שיף און אַנטקעגנשטעלן זיך און צונישט מאַכן יעדן פּרווו, אַרויסצושלעפּן אונז אויף דער אייראָפּעאישער ערד און פּלוצים — אַזעלכע ווערטער פון אַ פאַרשטייער פון דער פראַנצויזישער רעגירונג: „אויב איר וועט ווילן...״

פאַרגליווערטע און שווייגנדיקע, זיינען מיר געשטאַנען ביז די דאָזיקע ווער־טער זיינען אַריינגעדרונגען אין אונזער באַוווּסטזיין, און מיטאַמאָל פאַרפלייצט אונזערע הערצער.

ס'איז, הייסט עס, דאָך נאָך פאַראַן אַביסל יושר אויף דער וועלט! פאַראַן נאָך אַביסל גערעכטיקייט און מענטשלעכקייט לגבי אונז!

און מיטאַמאָל האָבן מיר אויסגעבראָכן אין אַ געוויין. געווען איז דאָס אַ שרעק־לעך געוויין. אַלע האָבן געוויינט: מענער, פרויען, קינדער און אַלטע. אויך פון די אויגן פונם פראַנצויזישן אָפיציר האָבן טרערן גערונען און דער יידישער איבער־זעצער האָט זיך צעהעשעט ווי אַ קליין קינד.

דער ח' מ. האָט געענטפערט אין נאָמען פון די מעפּילים. ער האָט געדאַנקט דער פראַנצויזישער רעגירונג פאַר איר מענטשלעכער באַציונג צו אונז און דערקלערט, אַז מיר וועלן פון דער שיף נישט אַראָפּגיין, אַז מיר וועלן נישט אַראָפּגיין אויף דער אייראָפּעאישער ערד, וועלכע איז פאַר אונז דער סימבאָל פון אונזער שרעקלעכן חורבן, און אַז נאָר ארץ־ישראל ברענגט אונז לעבן. מיר וועלן דערליבער נישט פאַר־בייטן לעבן אויף חורבן. ער האָט אונטערגעשטראָכן, אַז צווישן אונז געפינען זיך הונדערטער זעלנער און פאַרטיזאַנער, וועלכע האָבן געקעמפט אַקסל ביי אַקסל מיט די אַלירטע און איצט פירט מען זיי ווי פאַרברעכערס, און פאַרענדיקט האָט ער אין נאָמען פון אַלע, אַז לעבעדיקע וועלן מיר פון דער שיף נישט אַראָפּגיין.

נאָך זיינע לעצטע ווערטער האָט זיך צעטראָגן אַ מעכטיקער געזאַנג פון „התקוה״. אַזאַ געזאַנג איז נאָך נישט געהערט געוואָרן און וועט זיכער שוין מער נישט געהערט ווערן. ער האָט זיך אַרויסגעריסן פון די טיפעניש פון אונזערע הער־צער און זיך געטראָגן ביז צו די הימלען. אַלץ, וואָס מיר האָבן אין יענער מינוט געפילט האָבן מיר אַריינגעגעבן אין דעם דאָזיקן געזאַנג פון „התקוה״: די שאַנד פון אונזער דעפּאָרטאַציע פון די ברעגעס פון ארץ־ישראל, אונזער צער, ווייטיק און פאַרביטערטקייט; אונזער קאַמפּס־גרייטקייט און אונזער פעסטן באַשלוס צו שטיין אין דעם דאָזיקן קאַמף ביז צום סוף; אונזער גליק און פרייד, וואָס מיר האָבן דווקא דאָ, ווו מיר האָבן זיך אַמווייניקסטן געריכט, דערפילט, אַז ס'זיינען נאָך פאַראַן מענטשן אויף דער וועלט, מענטשן, וואָס פאַרשטייען אונזער גייסט און רעדן מיט אונזער שפּראַך. קיינמאָל אין לעבן וועלן מיר אָט יענעם מאָמענט נישט פאַר־געסן: ער האָט דעמאָלט דערהויבן יעדן „עקזאָדוס״־מענטש, געשטאַרקט אים און אין אַ פעלז אים פאַרוואַנדלט.

אַ טיף־גערירטער האָט דער פראַנצויזישער אָפיציר געענטפערט. ער האָט גע־זאָגט, אַז זיין האַרץ איז מיט אונז און אַז די פראַנצויזישע רעגירונג סאָלידאַריזירט זיך מיט אונז. ער האָט אונטערגעשטראָכן, אַז פראַנקרייך איז אַ דעמאָקראַטישע מדינה און זי פאַרשטייט וואָס דאָס הייסט קאַמף פאַר פרייהייט. אויך זי האָט שווער

געליטן בעת דער דייטשער אָקופּאַציע און אירע בירגער־פּאַרשטייען אונזער גייסט.

די פראַנצויזישע דעלעגאַציע איז אַראָפּ פון דער שיף, און ביי אונז איז די שמחה געוואָרן אין לשעבֿ. ווי מיר זינגען אַזוי און טאַנצן — באַמערקן מיר, אַז עס דערנענטערט זיך צו אונז מיט דער גאַנצער שנעלקייט אַ קליינע לאַדקע, אין וועלכער עס שטייט אַ יונגער בחור און שרייט צו אונז דורך אַ מעגאַפאָן: „גייט נישט אַראָפּ, גייט נישט אַראָפּ, דער ישוב איז מיט אייך!" צו אונזער שמחה איז שוין נישטאָ קיין גרענעץ. מיר האָבן ווידער דערזען, אַז מיר זיינען נישט איינזאַם, אַז אומעטום, ווו עס געפינען זיך יידן, קלאַפּן זייערע הערצער מיטן זעלבן ריטם, וואָס אונזערע. מיר האָבן דערזען, אַז מיר האָבן אויך דאָ, אינם פראַנצויזישן פּאָרט, טרייע ברידער, וועלכע שטייען אונז צו הילף — דאָס זיינען דאָך די בחורים פון דער „הגנה"!

מאָרגן וועלן נייע שיפן קומען!

דער ענגלישער פּלאַן, וואָס האָט זיך קיינמאָל נישט פאַרנומען מיט צוהעלפן דער יידישער אימיגראַציע, האָט זיך איצט פאַרוואַנדלט אין אַ שטער־קראַפט פאַר דער יידישער עליה. ער איז געוואָרן אַ שטיין־פּונקט פאַר דער דורכפירונג פון דער ענגלישער ווייס־בוך־פּאָליטיק, וואָס איז נישט לעגאַל און נישט מאָראַליש. אַ פּלאַן, וואָס קעמפט קעגן אָרעמע, שוצלאָזע מענטשן, וועלכע ראַטעווען זיך פון די לאַגערן, ווו דער מאָראַלישער מצב זייערער איז נישט בעסער ווי אין אָשוויענטשים און מיידאַנעק — אַזאַ פּלאַן וועט נישט אַריין אין דער געשיכטע מיט רום. די דעמאָקראַטישע וועלט טוט נאָך אַלץ גאָרנישט, בכדי היינט, עטלעכע יאָר נאָכן נצחון איבערן היטלעריזם, אַ סוף צו מאַכן צו דער שאַנד פון די קאָנצענטראַציע־לאַגערן. האָבן מיר אַליין געפונען דעם אויסוועג וויאַזוי צו ליקווידירן די לאַגערן.

ענגלאַנד וויל די פּליטים שיקן אין זייערע „היימלענדער", אָבער ווו איז זייער היים? — דאַכאַו און אָשוויענטשים? פאַרוואָס שיקט ענגלאַנד נישט צוריק אין זייערע היימען די טויזנטער פּוילישע, יוגאָסלאַווישע און לעטישע פאַשיסטן, וואָס געפינען זיך אין דייטשלאַנד?

ענגלאַנד וויל אונז איינרעדן, אַז אויב מען וועט אַריינלאָזן יידן קיין ארץ־ישראל, וועט אויסברעכן אַן אַראַבישע רעוואָלוציע, אָבער מיר זיינען נישט אַזעלכע פּאָליטישע עמי־הארצים, אַז מען זאָל אונז קענען איינרעדן אַזעלכע באָבע־מעשיות.

וואָס פאַרא מהלך איז פון יענעם ענגלאַנד, דעם ענגלאַנד פון באַלפורן, ביז ענגלאַנד פון בעווין, וועלכער לאָזט די יידן נישט אַריין אין זייער היימלאַנד. אָבער די יידן, וואָס האָבן זיך קעגנגעשטעלט די דעקרעטן פון היטלערן און הימלערן, וועלן אויך נישט פּאָלגן די באַפעלן פון בעווינען. און פּונקט ווי דאָס פּאָרמעלע אָפּשטעלן די יידישע עליה האָט נישט געהאָלפן ביז איצט, אַזוי וועט דאָס ווייטער אויך נישט העלפן. היינט איז עס די שיף „עקזאָדוס 1947" — מאָרגן וועלן קומען אַנדערע שיפן!

מיר האָבן אַלץ געטון, בכדי צו קומען צו אַ פאַרשטענדיקונג מיט ענגלאַנד, מיר זיינען גרייט געווען אויף פּשרות, הגם נישט אַלע ציוניסטן זיינען דערויף מסכים געווען. איצט אָבער האָבן מיר מיט איר געענדיקט. קיינער האָט ענגלאַנד

קינדער און יוגנטלעכע פון „עקזאָדוס 1947"

נישט געבעטן צו נעמען דעם מאַנדאַט. האָט זי אים גענומען, מוז זי אויספירן אירע התחייבותן, אויב נישט — זאָל זי אים צוריק אָפּגעבן.

ענגלאַנד פּרווט איינריידן דער וועלט, אַז די ציוניסטישע פּראָפּאַגאַנדע פירט עם די יידן קיין ארץ־ישראל, אָבער דאָס איז שקר. יידן ווילן קיין ארץ־ישראל, ווייל זיי האָבן נישט קיין אַנדערן אויסוועג. אַ פּלעביסציט אין די לאַגערן וועט נאָך היינט באַווייזן, אַז 80 פּראָצענט ווילן פאָרן קיין ארץ־ישראל.

די נאָענטסטע זיצונג פון דער „אָנו" וועט מוזן באַטראַכטן די אַלע ענגלישע גוואַלט־טאַטן איבער די יידן און ענדלעך געפינען אַ דעפינעטיווע ליזונג פאַרן יידישן פאָלק און פאַר ארץ־ישראל. דיביידע ליזונגען זיינען ענג פאַרבונדן צווישן זיך. מיר ווייסן נישט, צי אַ צווייטער מאַנדאַטאַר פון ארץ־ישראל וועט זיין בעסער. סיי דער ישוב אין ארץ־ישראל און סיי דאָס יידישע פאָלק זיינען דעריבער גרייט אי־בערצונעמען זייער גורל אין זייערע אייגענע הענט.

פּאַריז, יולי 1947.

ד"ר נחום גאָלדמאַן

(פון אַ רעדע געהאַלטן אויף אַ גרויסער פּראָטעסט־מאַניפעסטאַציע אין פּאַריז)

רעזאָלוציע פון דער פראַנצויזישער נאַציאָנאַלער פאַרזאַמלונג

פּאַריז, 31 יולי 1947.

אויף איר זיצונג פון 30־טן יולי האָט די נאַציאָנאַלע פאַרזאַמלונג גענומען שטעלונג צום גורל פון די יידישע עמיגראַנטן פון „עקזאָדוס 1947".

ה' באָנפו (מ. ר. פּ.) האָט פאַרגעלייענט אַן אינטערפּעלאַציע וועגן: „די מאָס־מיטלען, וועלכע די פראַנצויזישע רעגירונג האָט בדעה אָנצונעמען, כדי אויסצומיידן דאָס איבערחזרן זיך פון אַזאַ פאַל ווי „עקזאָדוס 1947".

מאַדאַם מאַדלען בראַון, וויצע־פּאַרזיצערין פון דער נאַציאָנאַלער פאַרזאַמלונג (קאָמוניסטין) דערקלערט, אַז די אויסערן־קאָמיסיע האָט איינשטימיק באַשלאָסן פאָרצולייגן דער נאַציאָנאַלער פאַרזאַמלונג דעם פאָלגנדיקן רעזאָלוציע־טעקסט:

„די נאַציאָנאַלע פאַרזאַמלונג באַגריסט די רעגירונג פאַר איר ליבעראַלער האַנד־לונג אין דעם טראַגישן פאַל פון „עקזאָדוס", זי בעט אויך מודיע צו זיין ווי אָמ־שנעלסטן דער ענגלישער רעגירונג וועגן דער אויפרעגונג פון דער נאַציאָנאַלער פאַרזאַמלונג און איר האָפענונג, אַז די דאָזיקע פראַגע וועט געלייזט ווערן אין גייסט וואָס אַנטשפּרעכט די פליכטן פון דער מענטשהייט".

דער פאָרשלאָג פון דער רעזאָלוציע איז געוואָרן איינשטימיק אָנגענומען.

די ענגלענדער פּראָוואָצירן

(מעפּילים דערציילן . . .)

גאָר איינגיכן האָבן מיר אָנגעקניפּט אַ סטאַבילן קאָנטאַקט מיטן ברעג. יעדן טאָג פלעגט מען אונז ברענגען פונם ברעג פּראָוויאַנט און צוזאַמען מיט אים פלעגט מען אויך אַריינברענגען — מיט דער עליה „ב", ווי ס'האָבן עס אָנגערופן די ליצנים

אויף דער שיף — צייטונגען, בראָשורן און סתם ידיעות. מיר האָבןווידער אָנגע־קניפּט אַ קאָנטאַקט מיט דער וועלט און בפרט מיט אונזערע ברידער באשר הם שם און מיטן ישוב אין ארץ־ישראל. דאָס האָט אונז געשטאַרקט און צוגעגעבן מוט צום אויסדרויערן.

די ענגלענדער האָבן געטון אַלץ אין דער וועלט, בכדי צו פּאַרמיאוסן אונז דאָס לעבן אויף דער שיף און זיי האָבן די לעבנס־באַדינגונגען, וואָס זיינען אַזוי אויך שוין געווען אומענטשלעכע, פאַרוואַנדלט אין אַ גיהנום ממש. דער דאָקטאָר האָט אויפגעהערט אויפצונעמען קראַנקע, און צו יעדער קרענק, צום קלענסטן קראַץ, אָדער וואונד האָט ער געהאַט נאָר איין תשובה: „גייט אַראָפּ אויפן ברעג, וועט מען אייך דאָרט אויסהיילן". אפילו דער שווייצערישער דאָקטאָר, וועלכן דער רויטער קרייץ האָט אַרויפגעשיקט צו אונז אויף דער שיף, האָט אויך גאָר ווייניק געקענט ענדערן די לאַגע אונזערע.

די שיפס־אַרבעטער האָבן אויפגעהערט צו רייניקן דעם דעק. די ענגלענדער האָבן אויך אַוועקגענומען די ווענטילאַטאָרן, וואָס זיינען געהאַנגען איבערן קעלער־דאַך אַזוי, אַז אינם קעלער איז געוואָרן היים און דושנע נישט צום אויסהאַלטן (גע־ווען זיינען דאָס זומער־טעג און די היץ איז געווען אַזוי גרויס, אַז אין פראַנקרייך האָט מען אַזעלכע היצן נישט געדענקט זינט צענדליקער יאָרן). יעדן טאָג האָבן זיי דערפינדן נייע פאַרפּייניקונגס־מיטלען. איינמאָל האָבן זיי, למשל, אַוועקגעשטעלט צוויי שוואַרצע אַרבעטער, זיי זאָלן קלאַפּן מיט האַמערס אינם דעק אַריין, כדי צו צערייצן די, אַזוי אויך שוין, אָנגעשפּאַנטע נערוון אונזערע. און נאָך אַזעלכע המצ־אות, שטענדיק נייע, שטענדיק אַנדערע.

אונזערע נערוון זיינען טאַקע געוואָרן זייער צערייצט. פּאָר אַ ליאַדע־וואָס פלעגן זיך מענטשן דענערווירן, און קריגן און ספּעציעל פלעגט דאָס פאָרקומען אין דער ריי ביים נעמען וואַסער. מיר האָבן דערפילט, אַז אויב מיר וועלן מיט ענערגיע און שכל נישט זען צו באַהערשן אונזערע נערוון, קענען מיר נאָך אַמאָל פאַרשפּילן דעם דאָזיקן נערוון־קאַמף, וואָס ווערט קעגן אונז אָנגעווענדעט.

מיר האָבן געטון אַלץ, וואָס מיר האָבן נאָר געקענט, בכדי צו באַהערשן די לאַגע. אַזוי האָבן מיר אָנגעהויבן אַליין רייניקן און וואַשן דעם דעק (דאָס האָבן גע־נומען אויף זיך די קינדער), איינגעשטעלט סדרנים ביים נעמען וואַסער, אויסגעאַר־בעט אַ רעגולאַמין, וועלכער האָט פאַרפליכטעט איטלעכן מעפּיל אויף דער שיף און דאָס וויכטיקסטע: מיר האָבן אָרגאַניזירט אַן אינטענסיווע אַרבעט אינערהאַלב פון די קיבוצים פון פאַרשידענע באַוועגונגען, וואָס האָבן זיך געפונען אויף דער שיף. זיי, די קבוצים, זיינען טאַקע געוואָרן דער וויכטיקסטער פאַקטאָר אינם לעבן פון די מעפּילים, זיי האָבן טאַקע גענומען אויף זיך צו טראָגן דעם גאַנצן עול פון אָרגאַ־ניזירן און איינאָרדענען דאָס לעבן אויף דער שיף און זיי זיינען עס געווען די, וואָס האָבן אין די ערגסטע און קריטישסטע מאָמענטן נישט דערלאָזט די מענטשן צוזאַמענצוברעכן זיך מאָראַליש.

די גרעסטע וואונדער האָבן אָבער באַוויזן די קינדער. זיי האָבן גענומען אויף זיך דעם גרעסטן טייל פון דער אַרבעט ביים איינאָרדענען די מסיבות שבת, וואָס האָבן אַזוי פיל מוט צוגעגעבן די מענטשן. זיי האָבן מיט זייערע קלינגנדיקע שטי־מעלעך פאַרצויבערט אַלעמען אויף דער שיף און געשאַפן אַן אַטמאָספער פון הייטערקייט און מונטערקייט. אָבער דער גרעסטער זכות זייערער איז געווען, וואָס

דוקא זיי זיינען עס געווען די, וואָס האָבן באַשאַפן אויף דער שיף דעם גייסט פון נישט־אונטערגעבן זיך פאַר קיין שום פּרייז.

די פּראָוויאַנט־פּעקלעך, וואָס מיר פלעגן באַקומען רעגולער פונם ברעג, האָבן אין אַ גרויסער מאָס פאַרבעסערט אונזער עסן. דער גאַנצער פּראָוויאַנט, פונם אויפנעמען ביז צום צוגרייטן און צעטיילן, איז געלעגן אין אונזערע הענט. די געקעכצן זיינען געמאַכט געוואָרן מיט טעם און ס'האָט דערביי געהערשט אַ פולקאָמענע אָרדענונג. איין זאַך איז אָבער נישט געווען באַקוועם: אַזוי ווי מיר פלעגן באַקומען די פּראָדוקטן נאָר איינמאָל אין צוויי טעג, האָט מען געמוזט ערגעץ אוועקשטעלן דעם טייל פון די פּראָדוקטן, וואָס איז געווען באַשטימט אויפן צווייטן טאָג. צו אונזער דיספּאָזיציע איז געשטאַנען נאָר דער קעלער און מען האָט געמוזט אַלע קאַסטנס מיטן פּראָוויאַנט אוועקשטעלן אינם קעלער. און ס'איז געוואָרן נאָך ענגער.

די באַציונגען מיט די ענגלענדער האָבן זיך פאַרערגערט, און אַ סך מאָל פלעגן טרעפן פאַלן פון לייכטע געשלעגערייען. מיר האָבן זיך אָבער באַמיט נישט צו לאָזן זיך כאַפּן אויף די פּראָוואָקאַציעס, ווייל מיר האָבן געוווסט, אַז די ענגלענדער וואַרטן נאָר אויף דער געלעגנהייט צו לאָזן אין גאַנג זייערע פויסטן און שטעקנער.

נאָך אַ צוזאַמענשטויס, וועלכער איז פאָרגעקומען נעבן די טרעפּ, וואָס פירן אין קעלער אַריין, האָט מען די ענגלענדער מער נישט דערלויבט אַראָפּצוגיין. עס זיינען אויך דערוווייטערט געוואָרן די וואַכן פון די טירן און מיר האָבן באַקומען אַ פרייען צוטריט צו יענעם חלק פונם דעק, וועלכער איז ביז איצט געווען פאַרשפּאַרט פאַר אונז.

וואָס עס האָט זיך אָפּגעטון אינם קעלער איז שווער צו באַשרייבן. שעהנווייז פלעגן די מענטשן ליגן אויף דער שוואַרצער פאָדלאָגע אין דער שרעקלעכער היץ און אין טייכן פון שוויים — ממש ווי אין אַ גיהנום. אַמערגסטן איז עס די קינדער, וועלכע זיינען דאָך נישט מער ווי קינדער, וואָס קענען נישט איינזיצן די גאַנצע צייט אויף איין אָרט, און מוזן זיך אויך אַביסל באַוועגן. און „באַוועגן זיך" הייסט דאָ — קריכן אויף מענטשן און שטערן זיי אינם — אייביקן נישט־טון, וואָס פלעגט פאַרנעמען די גאַנצע צייט פונם טאָג.

הינטער די קראַטעס פון אַ תפיסה־שיף

דער איינציקער פון אַלע זשורנאַליסטן פאַרזאַמלטע אין פּאָרט־דע־בוק, וועלכן עס איז געלונגען געהיימערהייט אַרופצוכאַפּן זיך אויף איינער פון די דריי תפיסה-שיפן, וואָס האָבן געבראַכט די 4500 מעפּילים צו די פראַנצויזישע ברעגעס, איז געווען דער באַקאַנטער מיטאַרבעטער פון דער פּאַריזער צייטונג „פראַן־טירער"—פּ. זש. אַרמאָרען.

„איך בין נישט קיין ייד. איך האָב גאָרנישט קעגן די ענגלענדער. זאָל ווייטער ה' דאַף־קופּער פּראָטעסטירן און זאָל לידי דיאַנאַ זיך פאַרנעמען מיט סאָציאַלער הילף און זאָלן אַלטע ענגלישע מוידן שיקן פּעטיציעס (ווי פאַר אַ יאָר) וועגן די חזרים פון ביקיני...

מען משפט אפילו די קריגס־פאַרבר'עכערס. מען רעדט וועגן דער אייזערנער פאָרהאַנג, אָבער נישט וועגן די אייזערנע קראַטעס. צביעות הערשט איבעראַל. יעדער בלאָמירט די גרוילטאַטן פון זיין שכן. מען בויט אויך פּאַלאַצן פאַר דעם שלום

פון דער וועלט... און מיר צאָלן פאַר די דעלעגאַטן. די מיסיאָנערן פּראַווען און דער פּויפּסט עפנט נישט דאָס מויל...

איך פיר אויס מיין אויפגאַבע. איך בין נישט קיין פּאַרטיידיקער און נישט קיין וואָרט־טרעגער. איך בין נאָר אַן עדות, און דאָס אַלץ, וואָס איך שרייב דאָ, וואָלט איך געקענט איבערחזרן פאַר אַ טריבונאַל און אונטער אַ שבועה.

מיינע קאָלעגן פון פאַרשידענע ריכטונגען און פון פאַרשידענע לענדער, זיי־נען געקומען קיין פּאָרט־דע־בוק און זיי האָבן אַלע רעאַגירט ווי איין מאַן: אַלע זיי־נען אויפגעבראַכט און פיל — צווישן זיי אויך איך — פאַרוויטיקט.

מיר האָבן נישט פאַרגעסן ראַדיאָ לאָנדאָן, ווען די גאַנצע פאַרמאַטערטע וועלט האָט זיך צוגעהערט צו דער שטימע פון דער פרייהייט.

„ליבערטי שיפּ" — פרייהייטס־שיפן — מיט די דאָזיקע שיפן האָט מען גע־שיקט וואָפן און עסנווארג פאַר דער באַפרייונג פון אייראָפּע: מיט דריי יאָר צוריק.

ס'איז זעקס אַזייגער נאָכמיטאָג. ביי דער שיף באָדן זיך די סאָלדאַטן פון דער 6־טער, באַקאַנטער פּאַראַשוטיסטן דיוויזיע. אַ לייטער הענגט ביי דער שיף. פּאָליציי־שיפלעך דרייען זיך אַרום.

עס איז זייער הייס. צוועלף הונדערט מענטשן, צוועלף הונדערט „פאַרברע־כערס", וועלכע זוכן אַ לאַנד, זיינען פאַרמאַכט אין אייזערנע קלאַטקעס מיט שטעכל־דראָטן. דורך שמוציקע טרעפּ גיי איך אַראָפּ אין דער קאַיוטע. איך געפין זיך אין דעם אַזוי גערופענעם „שפּיטאָל".

וויפיל זיינען זיי אין דעם „שפּיטאָל"? צוויי אָדער דריי הונדערט, באַזונדערס פרויען און קינדער. פאַראַן דאָ אַ פּאָר געלעגערס פון לייוונט. פרויען, שטיקנדיק זיך, ליגן אויף דער פּאָדלאָגע, איין בויך ביים צווייטן, האַלב נאַקעטע. אַ פרוי האָט גע־בוירן די לעצטע נאַכט. אַ פאַרביסן פּנים, אַ גוף פול מיט ווייַ, — באַדעקט מיט שמאַטעס. זי פּאָרעט זיך פיבערהאַפט מיט אַ שטיקל וואַטע. — זי הערט נישט אויף צו בלוטן —זאָגט מען מיר.

אימיצער גייט אַדורך און טיילט סאָלפּאַמידאָן. דער ענגלישער דאָקטאָר איז שוין צוויי נעכט נישט געשלאָפן. דאָס ניי געבוירענע קינד, רויט, גרויס ווי מיין פויסט, ליגט איינגעוויקלט אין אַן אַמעריקאַנער קאָלדרע, אין עפּעס אַ קאָרב. ווער ווייס, אויב עס וועט לעבן.

אַ סך קינדער האָבן די פּנימער פול מיט קרעץ און רויט געפּודערט דורך מער־קורא כראָם.

נישטאָ קיין לופט. מער ווי 30 גראַד היץ אין דער קאַיוטע. די ווענטילאַטאָרן פונקציאָנירן נישט. פרויען ליגן און קרעכצן שטילערהייט. זייערע אויגן קוקן ווי פאַרבלאָנדזשעטע, נישט אויף דער וועלט.

און דאָס איז אַלץ אין נאָמען פון אינטערנאַציאָנאַלן רעכט, ווי עס זאָגן די ענגלענדער.

פאַרביים די ציין, חבר, און גיי ווייטער!...

אין דער צווייטער קאַיוטע האָב איך געזען מענער, האַלב נאַקעטע, אויסגע־דאַרטע, פייכטע פון קראַנקן שווייס. אַ וויזיע פון גאַלעריקעס אָן וויאָסלעס, וועלכע מען שיקט עפּעס אין אַ ווייטן גלות...

איך האָב אים ווידער באַגעגנט, דעם שרעקלעכן גערוך, וועלכן מען וואָלט גע־קענט דורכשניידן מיט אַ מעסער, דעם גערוך פון מענטשן, וואָס ליידן... זיי ליגן

אין פּאָרט־דע־בוק

מיטגלידער פונם „החלוץ" אין פראַנקרייך לאַדענען וואַסער און עסנוואַרג פאַר די מעפּילים אויף די תּפיסה־שיפן

אויף דער ערד. איין קאָלדרע פאַר פיר. זייערע באַוועגונגען זיינען לאַנגזאַמע, געמאָסטענע מיטן ריטם פון שפּאַרזאַמקייט, וואָס די אַלע, וועלכע האָבן געלעבט אין קאָנצענטראַציע־לאַגערן, האָבן זיך אויסגעלערנט...

אין עמערס ברענגט מען אַ גלעזל, קלאָרע זופּ. דריי בירן פאַר 28 פּערזאָן. מען צעטיילט ברויט.

איך גיי אַרויס אָטעמען אַביסל פרישע לופט. רעפלעקטאָרן צינדן זיך אָן אויף די גרענעצן פון דעם שווימענדיקן קאָנצענטראַציע־לאַגער...

אָבער, וואָס וואָלט פּאַסירט אין דער וועלט, ווען צום ביישפּיל, פראַנצויזישע שיפן וואָלטן זיך געדרייט אויפן ים מיט טויזנטער פאַרשמאַכטע הימלאָזע? וואָס וואָלט מען דאַן געזאָגט אין לאָנדאָן?

נישטאָ קיין שויך־געזעלשאַפט פאַר יידן און דער רויטער קרייז באַשעפטיקט זיך מער מיטן גורל פון די דייטשע קריגסגעפאַנגענע.

ווי לאַנג וועט מען אָבער נאָך דאַרפן אַזוי וואַרטן?..."

פּאַריז, 2 אויגוסט 1947. פּ. זש. אַרמאָרען

פאַרשאַרפטע פּאָליציי־שמירה אין פּאָרט־דע־בוק

פּאָרט־דע־בוק, 6 אויגוסט, 1947

היינט אינדערפרי איז איינע פון די דריי מעפּילים־שיפן אָפּגעפאָרן קיין מאַרסעיל. די ענגלענדער האָבן דאָרט געזאָלט פאַרלאָדן 250 טאָן קוילן און צוריקומען אין פּאָרט־דע־בוק. די מעפּילים ווייסן נישט, אין וואָס עס האַנדלט זיך, אויך די באַוואַכונג איז היינט געוואָרן שטרענגער.

היינט אינדערפרי בין איך נאָך געווען אויף איינער פון די דריי שיפן. ווען איך בין אַראָפּגעגאַנגען, האָב איך באַמערקט, ווי די פראַנצויזישע פּאָליציי פאַרשפּאַרט דעם פּאָרט און דערלאָזט נישט צו קיין שום קאָנטאַקט מיט די מעפּילים.

דאָס אָנלאָדן קוילן אויף דער שיף האָט אַרויסגערופן פאַרשיידענע קאָמענטאַרן.

מ'רעדט וועגן דעם, אַז דאָס איז נישט די איינציקע סיבה פון די פאַרשאַרפטע פּאָליציי־מיטלען. לויט פאַרשיידענע ווערסיעס זאָלן די ענגלענדער נאָכאַמאָל אויף אַן ענערגישן אופן פּרוּוון צווינגען די מעפּילים אַראָפּצוזעצן זיך אין פראַנקרייך. אין פאַל ווען אויך דאָס מאָל וועלן זיי נישט ברעכן דעם באַשלוס פון די מעפּילים — וועלן די ענגלענדער אין צוויי טעג אַרום פאַרשיקן זיי אין אַ טראָפּישער געגנט.

מ. פּערעלמאַן

(יודישער צייטונגס־קאָרעספּאָנדענט)

די נייע פּסיכאָלאָגישע אָפענסיווע קעגן די מעפּילים

פּאָרט־דע־בוק, 7 אויגוסט, 1947

היינט האָבן די ענגלענדער אָנגעהויבן אַ נייע פּסיכאָלאָגישע אָפענסיווע קעגן די „עקזאָדוס"־מעפּילים, וועלכע שטייען שוין אין פּאָרט־דע־בוק צען טעג.

נישט קענענדיק בשום אופן דורך אַלע ביז איצט אויסגעפּרוווטע מיטלען צווינ־גען די מעפּילים, זיי זאָלן אַראָפּ אויפן ברעג, און אַריינציען אין דער אַקציע אויך די פראַנצויזישע רעגירונג — האָבן די ענגלענדער צוגעטראַכט אַ נייע פאַרצווייפלטע פּסיכאָלאָגישע קאַמפּאַניע קעגן די יידן. דער טייוואָלאָנישער פּלאַן פון די ענגלענדער באַשטייט אין דראָען די יעניקע יידן, וואָס ווילן נישט אַראָפּ פון די שיפן, מיט דע־פּאָרטאַציע קיין קעניא.

די שיף „רונימעד פּאַרק", וואָס איז נעכטן אָפּגעפאָרן קיין מאַרסעיל, איז היינט צוריקגעקומען פאַרלאָדן מיט קוילן. די איבעריקע צוויי שיפן פאָרן היינט אַרויס קיין מאַרסעיל אויך נאָך קוילן.

די מעפּילים באַטראַכטן דאָס אָנלאָדן די שיפן מיט קוילן פאַר אַ קלאָרן באַ־ווייז, אַז שוין גאָר אינגיכן וועלן די שיפן פאַרלאָזן דעם פראַנצויזישן פּאָרט און אַוועק אין זייער ווייטערדיקן גלות־וועג.

ווען די שיפן וועלן צוריקקומען מיט קוילן וועלן די ענגלענדער צום לעצטן מאָל וואָרענען די מעפּילים זיי זאָלן אויסקלייבן: אַראָפּצוגיין אין פראַנצויזיש; פּאָרט און געניסן פון אַ גאַסטפריינטלעכער אויפנאַמע, אָדער דעפּאָרטירט ווערן קיין קעניא, אין אַ וויסט אַפריקאַניש לאַנד.

די ענגלענדער דראָען אויך, אַז אין קעניא וועלן זיי די מעפּילים פאַרוואַנ־דלען אין פאַרוואָרלאָזטע און פאַרגעסענע מענטשן, ווייל זיי וועלן נישט טאָרן האָבן קיין שום קאָנטאַקט מיט דער אויסערלעכער וועלט.

די ענגלענדער האָפן, אַז אין ערשטן טאָג וועט די דאָזיקע דראָאונג האָבן אַ ווירקונג אויף הונדערטער פון די מעפּילים און זיי וועלן אַראָפּ פון די שיפן. דעם צווייטן טאָג וועלן אַנדערע הונדערטער זיי נאָכפאָלגן.

פון מיינע געשפּרעכן, וואָס איך האָבן געהאַט מיט די מעפּילים, וועלכע געפינען זיך אויף די שיפן, קען איך נאָר זאָגן, אַז אויך דער דאָזיקער טייוואָלאָני־שער פּלאַן—צו צעברעכן די דיסציפּלין פון די יידן—וועט די ענגלענדער נישט גע־לינגען. די „עקזאָדוס" מעפּילים קענען גוט זייער לאַגע. זיי ווייסן, אַז מצד די ענגלענדער דערוואַרט זיי אינטערנירונג און רעפּרעסיעס, אָבער דאָס שרעקט זיי נישט אָפּ.

מ. פּ ע ר ל מ אַ ן

די „עקזאָדוס"־מעפּילים זאָלן אָפּשווימען צום גיבראַלטאַר און פון דאָרט אין אַן אומבאַקאַנטער ריכטונג

מאַרסעיל, 9 אויגוסט.

מען גיט איבער פון רעגירונגס־קוועלן, אַז היינט וועלן די דריי שיפן מיט די „עקזאָדוס"־פּליטים אָפּשווימען צום פּאָרט גיבראַלטאַר, ווו זיי וועלן זיך פאַר־האַלטן. פון גיבראַלטאַר דאַרפן די שיפן אָפּגעשיקט ווערן צו אַ געהיימען פּאָרט, וועגן וועלכן די ענגלענדער ווילן דערווייל גאָרנישט אויפקלערן.

אַ שטרענגע נאָטע פֿון דער פראַנצויזישער רעגירונג צו ענגלאַנד וועגן די מעפּילים־שיפן

מאַרסעיל, 12 אויגוסט.

דער אויסערן־מיניסטער בידאָ האָט באַקומען נייע, ספּעציעלע אינסטרוקציעס פון פּרעמיער מיניסטער ראַמאַדיע, צו פאָדערן אויפן שטרענגסטן אופן פון ענג־לאַנד, אַוועקצונעמען תיכף די דריי תפיסה־שיפן, וואָס געפינען זיך שוין באַלד 25 טעג אין פּאָרט־דע־בוק און אויף וועלכע ס׳געפינען זיך די 4500 פּליטים פון דער שיף „עקזאָדוס 1947״. מען גלויבט, אַז די נאָטע וועט בעווינען דערגרייכן נאָך היינט, אָדער שפּעטסטנס מאָרגן.

אַ פראַנצויזישע אָפיציעלע פּערזענלעכקייט האָט היינט אָפּגעגעבן פאָלגנדיקע דערקלערונג:

מיר האָבן אונזער חוב דערפילט סיי כלפּי ענגלאַנד און סיי כלפּי די פּליטים, ווען מיר האָבן דערקלערט, אַז מיר גיבן אַזיל־רעכט פאַר די אַלע פּליטים, וועלכע ווילן אַראָפּגיין פון די שיפן און בלייבן אין פראַנקרייך. ס׳איז נישט אונזער שולד, וואָס די פּליטים האָבן זיך קאַטעגאָריש אָפּגעזאָגט אַראָפּצוגיין פון די שיפן. פראַנקרייך קען נישט און וועט נישט באַנוצן קיין גוואַלט־מיטלען קעגן זיי. שוין מער ווי אַ וואָך צייט, ווי ס׳איז קלאָר דער אומדערשיטערלעכער באַשלוס פון די פּליטים נישט אַראָפּצוגיין פון די שיפן און די ענגלענדער האָבן זיך באַדאַרפט אויפירן קאָרעקט אין ליכט פון אָט דעם קלאָרן פאַקט און אַוועקנעמען פון דאַנען די שיפן. מיר האָבן שוין דורך פאַרשידענע וועגן געמאָלדן די ענגלענדער, אַז ס׳איז שוין די העכסטע צייט, די שיפן זאָלן אַוועקגענומען ווערן. פראַנקרייך קען נישט מער טאָלערירן, אַז די שיפן זאָלן שטיין אומענדלעך אין אירע וואַסערן. מיר האָפן, אַז בידאָס נאָטע וועט ברענגען צו דעם, אַז די שיפן זאָלן ענדלעך אַוועקפאָרן, ווייל זייער ווייטערשטיין דאָ, שעדיקט אונזער פּרעסטיזש, דערנידע־ריקט דעם פּרעסטיזש פון ענגלאַנד און פאַרלענגערט אומזיסט די נישט פאַרדינטע ליידן פון די פּליטים.

אַ קינדער־שול אויף דער תפיסה־שיף (מעפּילים דערציילן...)

מיר האָבן באַשלאָסן צו אָרגאַניזירן קינדער־שולן, כדי צו פאַרלייכטערן די שרעקלעכע לאַנגווייליקייט פון די קינדער. געשען איז דאָס באַלד אין די ערשטע טעג פון אונזער שטיין ביי די ברעגעס פון פּאָרט־דע־בוק. מיר האָבן אויפגעשטעלט שולן פאַר די קינדער. קען דען ווער אין דער וועלט זיך אויסמאָלן אין זיין פאַנטאַזיע, ווי אַזוי עס זעט אויס אַ קינדער־שול אין אַזאַ ענגער תפיסה, אין אַזאַ ברענענדיקן גיהנום? פרייוויליק האָבן זיך געמאָלדן די לערערס, און אויך אַזעלכע, וואָס זיינען קיינמאָל קיין לערערס נישט געווען, נאָר האָבן אַמאָל געלערנט אין ישיבה. פונם ברעג האָט מען אונז צוגעטיילט שרייב־מאַטעריאַלן, אַ האַלבער בלייַשטיפט און אַ שטיקל פּאַפּיר פון אַ העפט אויף יעדן קינד — און די לימודים האָבן זיך אָנגעהויבן. און אינם דאָזיקן קעלער, ווו טויזנט מענטשן האָבן זיך געדרייט, געשפּילט אין קאָרטן, גערעשט, געשריען און דיספּוטירט — זיצן זיך אין די ווינקעלעך גרופּנווייז די קינ־

דער, יעדע גרופּע מיט איר לערער, און במשך פון דריי שעה אין טאָג שפּיצן אָן די קינדערלעך זייערע אויערן, כדי אויפצוכאַפּן יעדעס וואָרט, וואָס קומט פון לערערס מויל און ווערט פאַרשלונגען אינם אַרומיקן טומל... מיר האָבן געפּרוווט איינאָרדע־נען די לימודים אויבן, אויפן דעק, אָבער דאָס האָט זיך אַרויסגעוויזן אומעגלעך. די גליענדיקע זון־שטראַלן און הונדערטער שיפן, וואָס פלעגן יעדן טאָג קומען זען דעם בייזן ווונדער, וואָס אונזער שיף האָט מיט זיך פאָרגעשטעלט — האָבן נישט געלאָזט די קינדער קאָנצענטרירן זיך ביים לערנען. זיינען מיר דעריבער צוריק אַראָפּ אין קעלער.

און דאָך, טראָץ די גרויסע שוועריקייטן האָבן די קינדער געלערנט מיט חשק און התלהבות. אַפילו די, וואָס פלעגן אַמאָל שטענדיק זיך אויסדרייען פונם לערנען, האָבן איצט געמאַכט גרויסע פאָרשריטן. און דער עיקר — מיר האָבן טאָג־טעגלעך אָפּגעהיט די מצוה פון לימוד תורה לילדי ישראל.

מיר הענגען אַרויס די בלוי־ווייסע פאָן

(„עקזאָדוס"־קינדער דערציילן...)

מיר זיינען אָנגעקומען קיין פראַנקרייך, קיין פּאָרט־דע־בוק. מיר זיינען נישט אַריינגעשוווּמען אינם פּאָרט גופא, נאָר פאַרוואָרפן דעם אַנקער נישט ווייט פון אים. באַלד דעם ערשטן טאָג האָבן אונז באַזוכט פראַנצויזישע זשורנאַליסטן און אונז אָפּפאָטאָגראַפירט. איבער דער שיף האָט געקרייזט אַן אַעראָפּלאַן, און האָט אונז אויך אָפּפאָטאָגראַפירט. פונם ברעג האָט מען אונז געברענגט אַ סך פּראָוויאַנט, צוקערלעך און פּירות. מיר האָבן זיך ממש מחיה געווען, און מיר זיינען שוין מער נישט גע־ווען הונגעריק.

די ענגלענדער האָבן אונז אויפגעפאָדערט, מיר זאָלן אַראָפּגיין אויפן ב־עג. די פראַנצויזן, ווידער, האָבן געזאָגט, אַז אויב מיר וועלן איינשטימען אַראָפּצוגיין, וועלן זיי אונז אויפנעמען מיט גרויס פרייד. מיר האָבן אָבער נישט געוואָלט אַראָפּ־גיין, און מיר האָבן זיי געזאָגט, אַז אַראָפּגיין וועלן מיר נאָר אין ארץ־ישראל.

דעמאָלט האָבן זיך אָנגעהויבן שרעקלעכע טעג. די ענגלענדער האָבן אונז אָנגע־טון געבראַנטע צרות. יעדן אינדערפרי האָבן מיר געמוזט אָפּשטיין גאַנצע שעהן, כדי אַריינצוקומען אין וואַש־צימער. די מענטשן זיינען אַלע געווען אויפגערעגט און זייער אָפט האָבן זיך געהערט געשרייען און קריגערייען. אָבער פונדעסטוועגן זיינען מיר נישט אַראָפּגעגאַנגען פון דער שיף. בסך הכל זיינען פון אַלע מענטשן, וואָס האָבן זיך געפונען אויף אונזער שיף, אַראָפּגעגאַנגען עטלעכע צענדליק מאַן, צווישן זיי זיינען שוין אויך געווען די מאַטראָזן, וואָס זיינען אַראָפּגעגאַנגען, כדי צו ברענגען נייע שיפן קיין ארץ־ישראל.

אין זעלבן טאָג, ווען אויף אונזער שיף זיינען אַרויפגעקומען די אויסלענדישע זשורנאַליסטן, איז אונז געלונגען אַרויסצוהענגען אונזער בלוי־ווייסע פאָן אויפן שפּיץ פון דער שיף. און פאָרגעקומען איז עס אויף אַ פאָלגנדיקן אופן:

אויף דער שיף איז געווען אַ הויך בריקל, נעבן וועלכן עס איז תמיד געשטאַנען אַ באַוואָפנטער וואַך־פּאָסטן. איינער פון אונזערע חברים האָט זיך אין דער נאַכט־פינצטערניש אַרויפבאַקומען אומבאַמערקטערהייט אויפן בריקל. אַ גאַנצן טאָג איז

ער דאָרט אָפּגעלעגן פאַרשטעקט אין אַ ווינקל, און געוואַרט אויף דער דעלעגאַציע פון די אויסלענדישע זשורנאַליסטן. אינם מאָמענט, ווען די לעצטע האָבן זיך באַוויזן אויף דער שיף, איז דער בחור פּלוצים אַרויסגעשפּרונגען פון זיין באַהעלטעניש און צעשפּרייט ברייט די בלוי־ווייסע פאָן, וואָס ער האָט געהאַט מיט זיך מיטגענומען.

די ענגלענדער האָבן אים געוואָלט אַרעסטירן, אָבער מיר האָבן מיט כוח אים אָפּגעשלאָגן פון זייערע הענט.

„זייט זיך נישט מתיאש!"

(מעפּילים דערציילן...)

די ענגלענדער האָבן נישט אויפגעהערט צוצוטראַכטן און אויסצונוצן אַלע מעגלעכע מיטלען, כדי צו צווינגען אונז אַראָפּצוגיין אין פאָרט־דע־בוק. אָבער אַלע זייערע פּאַרזוכן האָבן זיך אָנגעשלאָגן אין אַ האַרטער, שטיינערנער וואַנט. אונזער עקשנותדיקער כוח האָט געהאַט זיינע וואָרצלען אין פאַרשידענע מקורות:

במשך פון דער גאַנצער צייט האָבן מיר נישט אויפגעהערט צו גלויבן און צו האָפן, אַז אונזער דעצידירטער אָפּזאָג אַראָפּצוגיין אויף דער פראַנצויזישער ערד, וועט סוף כל סוף צווינגען די ענגלענדער צוריקצופירן אונז קיין ארץ־ישראל אָדער, לכל־הפּחות, קיין ציפּערן.

דער שטאַרקער געפיל פון געמיינזאַמקייט פון אונזער גורל צווישן אַלע מעפּילים — זאָל געשען אפילו דאָס ערגסטע, מיר וועלן אָבער בלייבן צוזאַמען, אַלע איינער און צוזאַמען.

שטאַרקער פון אַלץ איז געווען דער באַוווסטזיין, אַז מיר פירן אויס אַ וויכטיקע און גורלדיקע שליחות. מיר האָבן געוווסט, אַז מיר טראָגן אויף אונזערע מידע פּלייצעס אַ שליחות פון אַ פאָלק, וואָס זיין איינציקער וועג איז ה ע פּ ל ה און אויב מיר וועלן נכשל ווערן, וועט אויך די גאַנצע העפלה־באַוועגונג זיך צוזאַמענברעכן.

דער קאָנטאַקט מיטן ברעג האָט אויך געהאָלפן פאַרפעסטיקן אָט דעם געפיל. טאָג־איין טאָג־אויס פלעגן מיר באַקומען צענדליקער בריוו און צייטונגען, פון וועלכע מיר האָבן געלערנט, אַז אונזער זאַך האָט געשלאָגן טיפע וואָרצלען אין דער גאַנצער וועלט, און אַז די אויגן פונם גאַנצן וועלט־יידנטום זיינען געווענדעט צו אונזערע שיפן.

די אינערלעכע אָרדענונג און די מסיבות־שבת, וואָס פלעגן פאָרקומען יעדן פרייטיק־צו־נאַכטס האָבן אויך געהאַט אַ גרויסן חלקביים אָפּהיטן דעם שטאַרקן גייסט צווישן אונזערע מענטשן.

און דאָס וויכטיקסטע — דער פאַקט, וואָס מיר האָבן די גאַנצע צייט, יעדן טאָג און יעדער רגע געזען וויאַזוי די „הגנה"־מענטשן אַרבעטן מיט מסירת־נפש און איבער די כוחות, כדי צו פאַרלייכטערן אביסל אונזערע ליידן. מיר האָבן געוווסט — כל זמן אָט די מענטשן — הגם פון דער ווייטנס — געפינען זיך נעבן אונז, איז קיין שום זאַך פאַר אונז נישט שווער.

איין טאָג האָבן מיר באַקומען אַ בריוו פון ד"ר משה סנה מיטן פאָלגנדיקן אינהאַלט:

„זייט זיך נישט מתיאש! אייער ווייטיק איז אונזער ווייטיק, און אונזער האַרץ קלאַפּט מיטן זעלבן טאַקט ווי אייערע הערצער. דער ישוב און די גאַנצע וועלט איז

מיט אייך. איר וועט נאָך צוריקומען קיין ארץ־ישראל, ווי עס האָבן זיך צוריקגע־קערט די מאָוריציוס־פאַרטריבענע, און איר וועט דאָרט אויפבויען אייער היים פאַר אייך און פאַר אייערע קינדער. מיר וועלן נישט רוען און נישט שטיל בלייבן, ביז וואַנעט דער לעצטער פון די „עקזאָדוס"־מעפּילים וועט נישט זיין אין א"י!"

דער דאָזיקער בריוו האָט אונז צוגעגעבן אַ סך מוט און כוח און קיין איין און איינציקער מענטש איז נישט אַראָפּגעגאַנגען אויפן ברעג. די ענגלענדער האָבן אַפילו אַרויסגעלאָזט אַ קלאַנג, אַז פיל מענטשן זיינען גרייט אַראָפּצוגיין, נאָר די מורא פאַרן „ציוניסטישן טעראָר", וואָס הערשט אויף דער שיף, האַלט זיי אָפּ פון טון די זאַך. מיט דעם האָבן זיי געוואָלט אויסטייטשן זייער דורכפאַל און פאַרקלענערן דעם ווערט פון אונזער דערגרייכונג. ס'איז אָבער אויך גאַנץ מעגלעך, אַז זיי האָבן באמת נישט געקענט פאַרשטיין און באַגרייפן, אַז די זאַך איז גאָר אַנדערש. זיי האָבן אפשר באמת נישט געקענט באַגרייפן, פון וואַנעט עס נעמט זיך אָט דער פאַר־באָרגענער כוח, וואָס דיקטירט די מענטשן אַנצוכאַפּן זיך אין דער דעפּאָרטאַציע־שיף און נישט אַראָפּצוגיין אויפן ברעג, וואָס זאָגט צו רו און אַ מענטשלעך לעבן.

דער ענטפער פון אונזערע לייטער אויף די דאָזיקע רכילותן איז געווען אַ קלאָ־רער און אַן איבערציינגנדיקער. זיי האָבן מודיע געווען דעם שיפס־קאַפּיטאַן: „אויב דו ביסט אונז חושד, אַז מיר טעראָריזירן די מעפּילים, ביטע, זעץ אונז איין אין תפיסה, אָדער טייל אונז אָפּ פון די מענטשן — און וועסט זיך באַלד איבערציינגן, אַז קיין שום זאַך וועט זיך נישט ענדערן. דער דאָזיקער קאַמף איז נישט קיין קאַמף פון יחידים אָדער פון אַ קליינער גרופּע. דאָ קעמפט אַ גאַנץ פאָלק פאַר זיינע רעכט צום לעבן.

נאָך עטלעכע טעג ?

מאַרסעיל, 15 אויגוסט, 1947

די פראַנצויזישע טעלעגראַפן־אַגענטור מעלדעט: פון באַגלויבטע קוועלן גיט מען איבער, אַז די דריי שיפן מיט די „עקזאָדוס"־עולים וועלן נאָך פאַרבלייבן עטלעכע טעג אין פּאָרט דע־בוק.

די צעשטערער־שיף „וועלפּייר", וואָס נעמט אָנטייל אין דער שמירה פון די דריי שיפן, איז היינט אינדערפרי אָפּגעפאָרן קיין טוניס. אויף איר אָרט דאַרף אָנ־קומען אַן אַנדערע קריגס־שיף פון מאַלטע.

וואָס שייך די „עקזאָדוס"־מעפּילים, האַלט מען, אַז מען וועט זיי אָפּשיקן קיין מאָמבאַסאַ אָדער קעניע.

נעכטן 9 אָוונט איז געבוירן געוואָרן שוין דאָס פינפטע קינד אויף די שיפן אין פּאָרט־דע־בוק.

הונגער־שטרייק פון די „עקזאָדוס־מעפּילים"

פּאָרט־דע־בוק, 18 אויגוסט.

די פראַנצויזישע טעלעגראַפן־אַגענטור מעלדעט:

די עולים, וועלכע געפינען זיך אויף די דריי שיפן אין דעם האַפן פון פּאָרט־

אויף די תפיסה־שיפן אין פּאָרט־דע־בוק

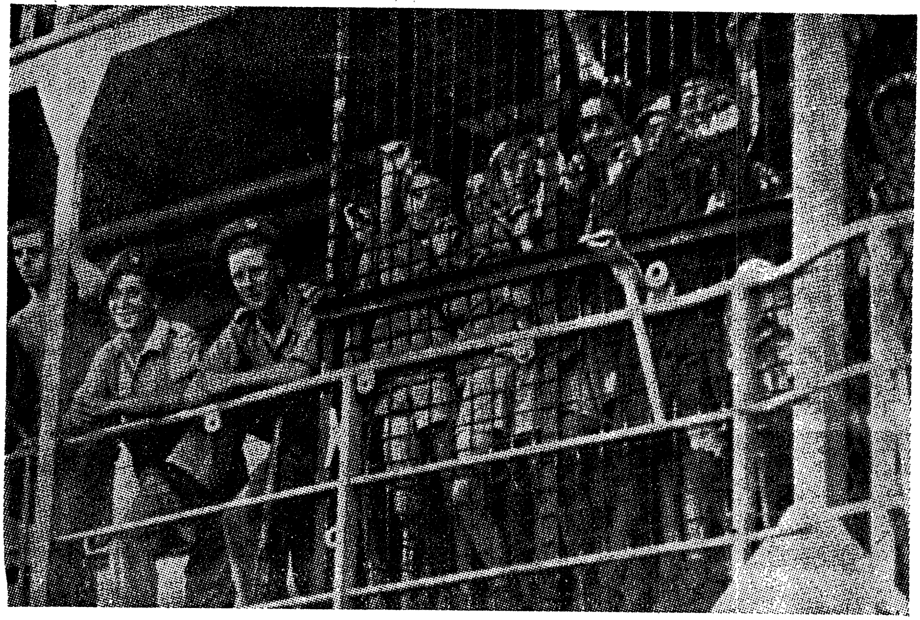

ווי חיות אין די שטייגן — פירן די ענגלענדער די אויסגעמאַטערטע מעפּילים

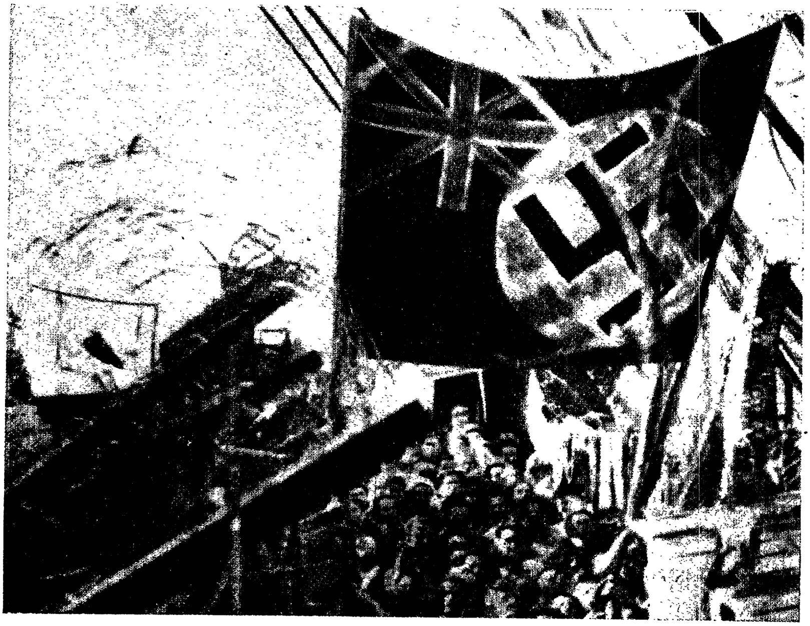

אָט איז דאָס ענגלאַנד פון בעווינען!

די מעפּילים נעמען אויף מיט „כבוד" די פאָרשטייער פון דער וועלט־פּרעסע

דע־בוק, האָבן באַשלאָסן צו דערקלערן אַ הונגער־שטרייק. די שפּייז, וועלכע זיי האָבן באַקומען פון „אנטר־עד־פראַנסעז", איז צוריקגעשיקט געוואָרן.

די קאַפּיטאַנען פון די דריי „ליבערטי שיפן", אויף וועלכע עס געפינען זיך די מעפּילים, זיינען אַרויסגעפאָרן פון פּאָרט־דע־בוק קיין מאַרסעיל, בכדי צו באַטראַכטן די לאַגע אויף די שיפן.

פּאָרט־דע־בוק, 20 אויגוסט.

נעכטן נאָכמיטאָג האָבן די מעפּילים אָנגעהויבן אַ 24־שעהדיקן הונגער־שטרייק פּראָדערנדיק, אַז די שיפן זאָלן באַלד אַרויספאָרן פון די פראַנצויזישע וואַסערן קיין ארץ־ישראל. דער 24־שעהדיקער הונגער־שטרייק איז געווען אַ פולשטענדיקער אויף אַלע דריי שיפן. אויך פרויען, קינדער, שוואַנגערע און קראַנקע האָבן אָנטייל־גענומען אין שטרייק, נישט געקוקט אויף די באַמיונגען פון פאָרשטייער פון „רויטן קרייץ" און אפילו פון ענגלישע דאָקטוירים, זיי זאָלן עסן. די מעפּילים האָבן זיך אָפּגעזאָגט אָנצונעמען די שפּייז, און די שיפלעך מיט פּראָוויאַנט האָבן זיך אומגעקערט צוריק צום ברעג.

די מעפּילים האָבן אויף איינער פון די שיפן אַרויסגעהאָנגען אַ טראַנספּאַרענט מיט אַן אויפשריפט אויף ענגליש און פראַנצויזיש:

„עפנט די טויערן פון ארץ־ישראל — אונזער איינציקע האָפענונג!"

וואַנדאַלע בריטישע סאָלדאַטן ברענען יידישע ביכער

פּאָרט־דע־בוק, 20 אויגוסט, 1947

שבת, ערב דעם הונגער־שטרייק זיינען צווישן די בריטישע סאָלדאַטן און יידן פון דער שיף „עמפּייר ריוואַל" אויסגעבראָכן געשלעגן, אַלס פועל יוצא פון דער ברוטאַלער אויפירונג פון די סאָלדאַטן, וועלכע האָבן גענומען ברענען יידישע ביכער, פאַרבאָטענע דורך דער ענגלישער צענזור.

ס'זיינען דורך דער צענזור פאַרבאָטן די פאָלגנדיקע ביכער:

„דער יידנשטאַט" פון דר. טעאָדאָר הערצל, „רעדעס פון דר. חיים ווייצמאַן", „קאָלעקטיוויסטישע קאָלאָניעס אין ארץ־ישראל" און... „געשיכטע פון ציוניזם".

מיר פירן אַ הונגער־שטרייק! (מעפּילים דערציילן...)

און ווידער זיינען טעג און וואָכן פאַרלאָפן. פון די צייטונגען האָבן מיר אַרויסגעדרונגען, אַז די וועלט הויבט אָן ביסלעכווייז אונז צו פאַרגעסן. די צייטונגען, וואָס האָבן פון אָנפאַנג געשריבן וועגן אונז מיט גרויסע אותיות און לאַנגע לייט־אַרטיקלען אויף די ערשטע זייטן, פלעגן איצט ברענגען וועגן אונז נאָר קורצע ידיעות און דאָס אויך ערגעץ אין עק פון דער לעצטער זייט.

מיר האָבן דעריבער באַשלאָסן צו דערמאָנען דער וועלט, אַז מיר לעבן נאָך, און אַלץ נאָך אין די שווימענדיקע תפיסות אונזערע, וואָס שטייען אין פּאָרט־דע־בוק. און מיר האָבן דערקלערט אַ הונגער־שטרייק פון 24 שעה. קיינער פון אונז האָט נישט גענומען קיין עסן, אפילו די קינדער האָבן געפאַסט. מיר זיינען אַלע אַרויף אויפן דעק און פון דאָרט האָבן מיר אָנגעהויבן שרייען, און לאָזן הערן אונ־

זער פּראָטעסט. אַרום אונזער שיף האָבן זיך באַוויזן לאַדקעס און קליינע שיפלעך, אין וועלכע עס זיינען געזעסן יידישע בחורים און האָבן נישט אָפּגעריסן זייערע בליקן פון אונזער דעק. איינער פון אונזערע מענטשן האָט זיך אַרויפגעדראַפּעט אויפן מאַסט און אָנגעהויבן צו שרייען פון דאָרט בקולי־קולות — „מיר פירן אַ הונ־גער־שטרייק. מיר וועלן אַראָפּגיין... (דאָ האָט ער געמוזט איי־בערייסן, כדי צו כאַפּן דעם אָטעם, און די בחורים אונטן, אויף די שיפלעך, האָבן אָנגעהויבן האַסטיק צו שאָקלען מיטן קאָפּ אויף ניין)... נאָר אין ארץ־ישראל!" (דערהערנדיק דאָס האָבן די בחורים אונטן נישט געקענט זיך איינ־האַלטן פון פרייד און אָנגעהויבן פּאַטשן אין די הענט) מיר האָבן אַלע ברייט און האַרציק זיך צעלאַכט פון אָט דעם קליינעם און לוסטיקן אינצידענט.

ניין, מיר זיינען נישט איינזאַם און אַליין! אָט די בחורים אונטן און מיט זיי נאָך הונדערטער טויזנטער, וועלן אונז נישט פאַרלאָזן!

„בדרך" — די מעפּילים־צייטונג אויף דער שיף „עמפּייר רייוואַל"

די מעפּילים אויף דער שיף „עמפּייר רייוואַל" האָבן במשך פון דער צייט, וואָס זיי זיינען געשטאַנען אין פּאָרט־דע־בוק, אַרויסגעגעבן אַ וואַנט־צייטונג אין וועלכער עס ווערט אָנגעגעבן:

„פאַראַנטוואָרטלעכע רעדאַקציע" — פאָרשטייער פון די מעפּילים און די מענטשן פון הגנה.

„אַדרעס פון רעדאַקציע": — די קעלערן פון דער שיף.

אין דער צייטונג לייענען מיר:

„צו אונזערע ברידער און שוועסטער אויף די אַנדערע שיפן!".

מיר שיקן אייך איבער אונזער ברודערלעכן גרוס צום בשותפותדיקן באַשלוס נישט אַראָפּצוגיין פון די שיפן.

זיי וועלן אונז נישט אָפּשרעקן. דאָס ערגסטע, וואָס מיר קענען זען און פילן האָבן מיר שוין אין אונזער לעבן געזען און געפילט! און אויב דער שונא קלערט, אַז מיט זיינע באַרבאַרישע מיטלען וועט ער אונז בייקומען, וועלן מיר אים באַווייזן, אַז ער האָט אַ טעות. איין ווילן קלאַפּט אין אונזערע הערצער: דער אינערלעכער ווילן צו גיין אַהיים, דערגיין צו דעם איינציקן פּלאַץ אין דער וועלט, ווו ברודערלעכע הענט זיינען אויסגעשטרעקט אויפצונעמען אונז און אָפּצווישן אונזערע טרערן.

✿

1. לויטן באַשלוס פון חבר ג. איז געשאַפן געוואָרן אַ נייער ועד, וועלכער איז אויסגעוויילט געוואָרן אויף דעמאָקראַטישע יסודות אין באַשטאַנד פון די חברים: לוסטיג, גרינשטיין, זאַק. טאַפּטשיק און פּיטענסקי. דער נייער ועד איז צוגעטראָטן צו דער אַרבעט און האָפט איבערצוּווינדן אַלע שוועריקייטן, וועלכע טרעפן זיך אין צייט־ווייליקן לעבן אויף אונזער שיף.

2. עס זיינען אַרויסגעפאָדערט געוואָרן פון דער סוכנות נאָך 500 דעקעס, וועל־כע וועלן דורכן ועד יושרדיק פאַרטיילט ווערן.

3. עס ווערט צוגעגרייט אַ נשף. די צייט און אָרט וועט באַזונדער געמאָלדן ווערן.

4. דער ועד מעלדעט, אַז אין קורצן וועט געעפנט ווערן אַ שאַך־טורניי, אין וועלכן עס וועלן קענען אָנטיילנעמען אַלע שאַך־מייסטערס.

5. עס ווערן געמאַכט באַמיונגען צוריקצובאַקומען די רוק־זעק, כדי צו ליק־ווידירן די נויט אין דעקעס און אין מלבושים.

*

די עלטערן פון דער ניי־געבוירענער טאָכטער אויף אונזער שיף — אַ האַרציקן מזל־טוב.

„עקזאָדוס 1947"
אונזער שטאָלץ — ענגלאַנדס אייביקע חרפּה

מאַמעס וועלן, דורות לאַנג, דערציילן זייערע קינדער וועגן דער אָדיסעי פון „עקזאָדוס 1947". די „עקזאָדוס"־עפּאָפּעי וועט אַריין אין דער ידישער געשיכטע אַלס איינס פון די שענסטע קאַפּיטלען פון ידישער גבורה, אומבויגזאַמען שטאָלץ און אייזערנער אָפּפערווייליקייט, און אַלס אַן אייביקער קין־צייכן אויף דער קרוין פון דער בריטישער אימפּעריע.

וואָס פאַרא טאָרטור־מיטלען און פּראָוואָקאַציעס האָט עס נישט אָנגעוואַנדן די ענגלישע רעגירונג קעגן שוצלאָזע און פיזיש שוואַכע מעפּילים! מען האָט זיך נישט אָפּגעשטעלט פאַר קיין שום געמיינקייטן. 4500 יידן האָט מען איינגעשלאָסן אויף קריגס־שיפן, וואָס דערמאָנען די אַמאָליקע שקלאַפן־שיפן, הינטער שטעכל־דראָטן, ביי 40 גראַד היץ, אָן וואַסער און אָן היגיענישע באַדינגונגען.

פאַרבליבן זיינען אָבער די מעפּילים אומבויגזאַם אין זייער ווילן און אַנטש־לאָסן אין זייער האַנדלען.

אויף אַלע „צוזאָגן" און דראָאונגען האָבן די מעפּילים געענטפערט: „מיר וועלן לעבעדיקערהייט פון דאַנען נישט אַראָפּגיין. מיר דאַנקען פראַנקרייך פאַר איר גאַסטפריינטלעכקייט, פון וועלכער מיר קענען אָבער נישט געניסן, ווייל אונזער ציל איז צו קומען אין אונזער היימלאַנד — קיין ארץ־ישראל."

וואָס מיר מיט „עקזאָדוס 1947" דערגרייכט?

מיר קענען שוין היינט פעסטשטעלן, אַז דער ענגלישער עקספּערימענט, וואָס הייסט: פאַרשיקן יידן פון די ארץ־ישראלדיקע ברעגעס צוריק אין גלות־אייראָפּע, איז נישט געלונגען. די וועלט איז אויפגעשטורעמט געוואָרן קעגן דעם ענגליש־ווילקיר. מיר האָבן באַקומען אויף אונזער זייט די סימפּאַטיע פון דעם גאַנצן דע־מאָקראַטישן לאַגער. מיט סימפּאַטיע און אָנערקענונג דריקט זיך אויס די גאַנצע וועלט־פּרעסע וועגן אונזער שווערן גוראַלן מיטן ענגלישן לייב. „עקזאָדוס האָט באַקענט די מענטשהייט מיט אונזער טראַגעדיע און ספּעציעל וועט דאָס ציען די אויפמערקזאַמקייט אויף דער לאַגע פון די לאַגער־יידן. „עקזאָדוס 1947" האָט געוויזן, מיט וועלכע מיטלען ענגלאַנד איז גרייט צו לייזן דעם א"י־פּראָבלעם און ווער ס'איז שולדיק אין פּראָוואָצירן די „טעראָר"־אַקטן אין א"י.

אמת, אין דעם אומגלייכן קאַמף, פון קריגס־שיפן קעגן אַראָפּלאַנען און

פון ברוטאַלער פיזישער קראַפט קעגן שוצלאָזע שוואַכע פרויען און קינדער, קרבנות פון היטלעריזם, אָבער באַוואָפנטע מיט אַ הייליקן אידעאַליזם צו דערגרייכן זייער אויסגעטרוימטן ציל, — זיינען געפאַלן קרבנות, הייליקע קדושים, אָבער דאָס זיינען נישט קיין אומזיסטע קרבנות. דאָס זיינען העלדן, וועלכן האָבן מיט זייער וואונדערבאַרן קאַמף, אַ ניי, רומפול בלעטל אַריינגעשריבן אין דער יידישער געשיכטע.

און נאָך אַ זאַך: דורך זייער העלדישער האַלטונג, האָט די בריטישע טיראַניע געמוזט רעזיגנירן פון אירע טייוולאָנישע פּלענער. דער ערשטער באַוויז זיינען די לעצטע צוויי שיפן מיט 11 הונדערט מעפּילים, וואָס זיינען געשיקט געוואָרן קיין ציפּערן. דאָס זיינען די ערשטע רעזולטאַטן פון „עקזאָדוס 1947".

ווירקלעך טראַגיש איז אונזער לאַגע, ווען מיר באַטראַכטן איצט ציפּערן אַלס אַ פאַרלייכטערונג און מיר טריומפירן מיטן דאָזיקן זיג... אָבער נישט אין עצם פאַקט האַנדלט זיך איצט, נאָר אין אַ פראַגע פון פּרעסטיזש, פון נאַציאָנאַלער ווירדע. „עקזאָדוס" האָט באַוויזן דער וועלט, אַז מיר זיינען אַ פאָלק מיט די דאָזיקע אייגנשאַפטן און דאָס האָט טאַקע געצוווּנגען די ענגלענדער צו פאַרקירעווען דעם וועג פון די צוויי שיפן קיין ציפּערן.

פּאַריז, 28 יולי, 1947 י. אייד ל מ אַ ן

„עקזאָדוס 1947" איז שוין אַ לעגענדע

ווער זיינען מעפּילים? — דאָס זיינען די, וועמען עס פאַרפאָלגט דער געשריי פון אונזער אומגעקומענעם פאָלק — און פאַר וועמען עס האָט זיך נאָך נישט פאַרלאָשן דער פייער פון וואַרשעווער געטאָ־אויפשטאַנד.

מעפּילים דאָס זיינען די, וועלכע ווילן זיך מער נישט שאַפן די אילוזיע פון אַ נאָרמאַל דערוויילעיק לעבן — נאָר טראַכטן וועגן דער צוקונפט פון זייערע קינדער, — אַז דאָס געשעענע זאָל זיך מער נישט איבערחזרן.

עס איז פאַר זיי אָפּגעטמט יעדע פרעמדע פרייד, ווייל זיי, די מעפּילים, ווייסן אַז זי איז אַ לעת עתהדיקע... דאָס זיינען די מענטשן, וועלכע האָבן געירשנט דעם נישט־היילבאַרן טרויער נאָך מיליאָנען קדושים און דעם פאַרצווייפלטן מוט פון אונזערע העלדן — די מורדים.

פון די קדושים האָבן זיי געלערנט די טיפע אַנטוישונג אין דער אַרומיקער וועלט, פון די גבורים האָבן זיי געלערנט דעם גלויבן אין זיך אַליין, דאָס קע־נען שטעלן אין קאָן דאָס לעבן פאַרן כבוד, און זיך אויך אָפּזאָגן פון דער פרייהייט — אויב זי איז אַ צופעליקע... זייער דעוויז איז: נישט לאָזן זיך מער מיטשלעפן מיטן שטראָם פון דער געוווינהייט, וואָס כאַפּט זיך אָן אָן יעדן ברעג...

די בענקשאַפט נאָך ארץ־ישראל לעבט אין יידישע הערצער שוין יאָרטויזנ־טער; שיפן מיט יידישע נודדים — דאָס איז אויך נישט פאַר אונז קיין נייעס, נאָך פון מיטלאַלטער. אָבער אַז די וואָגלער זאָלן נישט זוכן סתם אַ האַפן, נאָר זייער בענקשאַפט זאָל טרייבן זייערע שיפן דווקא קיין ארץ־ישראל אין אַזעלכע גרויסע מאָסן — דאָס איז אָן ערשטמאָליקע דערשיינונג אין אונזער נאָך־חורבן־

געשיכטע — אַ פּועל־יוצא פון דער בלוטיקער דערפאַרונג און אויפגעוועקטן באַ־וווסטזיין.

„עקזאָדוס 1947" איז שוין אַ לעגענדע, ווייל — דער וועג פון קאָלומבוסן און זיינע חברים צו געפינען אַ נייע וועלט, איז נישט צו פאַרגלייכן מיט אונזער איבערמענטשלעכן, העראָישן קאַמף איינצונעמען אונזער אַלטע וועלט.

פאַריז, 1 אויגוסט 1947 ח י י ם ג ר אַ ד ע

דוד און גלית

דער פאַל מיט דער העלדישער, קרבנותפולער מעפּילים־שיף „יציאת אירופּה תש"ז" האָט אַריינגעשריבן אַ נייַ, פּרעכטיק קאַפּיטל אין דער מאַרטירער־געשיכטע פון ישראל־סבא און וועט קלינגען פאַר די צוקונפטיקע דורות ווי אַ סימבאָלישע לעגענדע.

געננוי, ווי דער קליינער, יונגער דוד האָט מיט אַ שטיינדל באַזיגט דעם ריזיקן, פון קאָפּ ביז די פּיס באַוואָפנטן, גלית הפלישתי, וואָס „האָט געזידלט די רייען פון ישראל" — אַזוי האָבן אונזערע שוואַכע, אויסגעפּייניקטע מעפּילים, מיט קאַר־טאָפל און קאָנסערוון־פּושקעס מאָראַליש אַוועקגעלייגט „אויף ביידע לאָפּאַטקעס" דעם מעכטיקן בריטישן אימפּעריאַליזם. זיי האָבן געלעכערט זיין קופּערנעם שטערן, אַראָפּגעריסן פון אים זיין געפּאַנצערטן צביעות־שילד און אים איבערגעלאָזט אויפן געשיכטלעכן שלאַכט־פעלד אַדם־נאַקעט אין זיין גאַנצן עקלהאַפטיקן ציניזם, ווי דער ברוטאַלער עגאָאיזם האָט אים געהאַט.

איצט ווייס שוין קינד און קייט אויף גאָר דער וועלט, ווער דזשאָן בול איז, און וואָס ער איז אויסן. מיט דער הייליקער ביבל אין דער האַנט און מיט כלומר־שטער „גערעכטיקייט" און „געזעצלעכקייט" אויף די ליפּן, איז ער אין נאָמען פון זיינע ענג־עגאָאיסטישע אינטערעסן גרייט צו שפּרייזן — און שפּרייזט טאַקע — איבער טויטע קערפּערס פון זיינע „באַשיצטע" פעלקער אין אַלע אַרבע פּינות העולם. אין נאָמען פון זיין „דערהויבענער" אויפגאַבע — צו לעבן אַ גוטן טאָג אויפן חשבון פון זיינע קאָלאָניאַלע שקלאַפן — שטעלט זיך דער בריטישער „ציווויליזאַטאָר" נישט אָפּ פאַר קיין שום שמוציקער און בלוטיקער נבלה.

די מעכטיקע ענגלאַנד פירט אַ פאַרביסענעם קאַמף קעגן די שוואַכע יידן אויסשליסלעך דערפאַר, ווייל דאָס אַנטשפּרעכט אירע אייגענע, ענגהאַרציקע, עגאָ־איסטישע אינטערעסן; ווייל יידן — האָט זי מורא — וועלן אויפבויען דעם נאָ־ענטן מזרח און אַריינברענגען ליכט צווישן די פאַרשקלאַפטע פעלקער; ווייל די פעיקע יידן קענען נאָך, חלילה, שאַפן אין ארץ־ישראל אַזאַ אינדוסטריע־צענטער, וואָס וועט פאַרקאָנקורירן די ענגלישע אונטערנעמונגען אויף די אָרטיקע מערק; ווייל — קעמפן מיט שוואַכע, שוצלאָזע יידן איז סתם אַן אנגענעמע זאַך פאַר די בעווינס, וואָס זיינען קעגן ראַסן־טעאָריעס אָבער פאַר ראַסן־פּראַקטיק! און זיי זאָגן אונז דעריבער אָפּ אין די רעכט פון אַ לעבעדיק פאָלק.

וועלן מיר זיי טאַקע ווייזן, אַז מיר זיינען יאָ אַ פאָלק — אַ פאָלק, וואָס קומט, קעמפט און זיגט!

פאַריז, 28 יולי 1947. אַ ה ר ן צ פ נ ת

דער מעפּילים־אָרדן

ענגלישע קריגס־שיפן שווימען מיט אויסגעשטרעקטע לופעס, ענגלישע האַר־מאַטן באַשיסן אַ שיף, — הרוגים און פאַרוואונדעטע. ענגלישע דיפּלאָמאַטן לויפן אין בהלה און פירן פיבערהאַפטע אונטערהאַנדלונגען. ענגלאַנד פירט מלחמה.

איז אַ נייער היטלער אויפגעשטאַנען און באַדראָט די פרייהייט פון דער וועלט? איז אַ שונא אָנגעפאַלן אויף די בריטן און וויל פאַרכאַפּן זייער לאַנד? ניין.

דאָס האָבן 4500 יידן, נישט געוואָלט מער וועגעטירן אין די לאַגערן און האָבן איבער שטורעמדיקע ימים געלאָזט זיך צו זייער היים. דאָס האָבן שוואַנגערע פרויען נישט געוואָלט, אַז זייערע קינדער זאָלן קומען אויף דער וועלט אויף דעם זעלבן אָרט, ווו אַזוי פיל מיליאָנען יידן זיינען אומגעקומען, נישט געוואָלט, אַז דער ערשטער אויסגעשריי פון זייערע קינדער זאָל זיך אויסמישן און פאַרלאָרן ווערן צווישן די געשרייען פון די פאַרפייניקטע, וואָס טראָגן זיך נאָך אין דער לופט. דער מוטערלעכער אינסטינקט, דער אור־דראַנג ביי יעדן לעבעדיקן באַשעפעניש, צו געפינען אַ זיכערע, באַשוצטע נאָרע, ווו צו געבוירן דאָס קינד, האָט זיי געטריבן צו די ברעגעס פון ארץ־ישראל.

און קעגן זיי פירט ענגלאַנד מלחמה. אויף זיי לויערן קריגס־שיפן. צו זיי האָבן געשאָסן ענגלישע האַרמאַטן. זיי פירט מען דאָס געפאַנגענע אויף דריי קרייצערס און ענגלישע דיפּלאָמאַטן זוכן, ווו זיי אונטערצוּוואַרפן.דריי ענגלישע קריי־צער־שיפן פירן געפאַנגענע זקנים, געפאַנגענע קינדער, געפאַנגענע עופעלעך, וואָס געפינען זיך נאָך אין די טראַכטן פון זייערע מוטערס, געפאַנגענע, נאָך איידער זיי האָבן דערזען די ליכטיקע שיין.

וואָס פאַרא ווערט האָבן די גבורות פון דעם מעכטיקן ענגלישן פלאָט, אַנט־קעגן דער נידערטרעכטיקייט פון זייער איצטיקער מיסיע? וואָס פאַרא באַדייט האָט אַמאָליקער רום אַנטקעגן דער שאַנד, מיט וועלכער די ענגלישע קריגס־שיפן האָבן זיך איצט באַדעקט?

אויף די קרייצער־תפיסות פלאַטערט די ענגלישע פאָן. צי טראַכט איר נישט, אַז ס'וועט אַמאָל קומען אַ צייט, ווען די ענגלענדער אַליין וועלן משפטן פאַר פּראָ־פאַנאַציע די, וואָס האָבן די ענגלישע פאָן איבער אַזאַ נידערטרעכטיקן אַקט אויס־געשפּרייט?

אָהין — איז ליבע, פרייהייטס־דורשט, גבורה, און קדוש־השם געשוווּמען אונטער אַן אָרעמער בלוי־ווייסער פאָן, צוריק — פירט פאַראַט, געמיינקייט און ווילקיר אונטער דער מעכטיקער ענגלישער פאָן. ווי אָרעם, ווי פאַרבלאָזט איז די פאָן פון די באַזיגער אַנטקעגן דער פאָן פון אונזערע מעפּילים!

אין אונזערע טעג איז אויפגעגאַנגען אַ נייע גלאָריע פאַר דער געשיכטע פון אונזער פאָלק. אַ וואָרט אַזאַ, וואָס די טאַט האָט עס דערהויבן צו אַ הייליקייט, צו אַ שם המפורש, וואָס איז מחיה מתים אונזער שטאָלץ און אונזער האָפענונג, אונזער גלויבן אין זיך און אין אונזער צוקונפט, און וואָס גיט אונז טרייסט און מוט. אַ וואָרט אַזאַ איז געוואָרן דאָס וואָרט „מעפּילים"! אויב דאָס וואָרט חשמו־נאים האָט געשטאַרקט במשך צוויי טויזנט יאָר דעם גלות, וועט דאָס וואָרט מעפּילים געבן כוח אַ סוף צו מאַכן צום גלות און דערפירן אונז צו גאולה. מיר גלויבן, אַז קומען וועט נאָך אַזאַ טאָג, ווען אַן ענגלענדער וועט שטאָלץ זיין

אויב די יידישע מלוכה וועט אים אויסצייכענען מיט איינעם פון אירע גרעסטע און דערהויבנסטע אָרדנס — מיט דעם מעפּילים־אָרדן.

פּאַריז, 1 אויגוסט 1947 — י ה ו ד ה   ע ל ב ע ר ג

„עקזאָדוס" האָט דער וועלט געלערנט!

„עקזאָדוס 1947" איז בלויז דער קולמינאַציע־פּונקט פון ענגלאַנדס ווילן צו ראַטעווען איר פּרעסטיזש מיט תליות און גירושים. אויב דער 29־טער יוני 1946 איז געווען אַ גרויסער אַקט פון פאַרברעכן, איז עס אָבער געווען אין ארץ־ישראל. איצט האָט ענגלאַנד איר פאַרברעכן און נאַרישקייט אונטערגעטראָגן ביז צו די אויגן פון דער וועלט! און דאָס וועט זיך אין איר נוקם זיין.

מיט „עקזאָדוס 1947" האָט ענגלאַנד געוואָלט אַ סוף מאַכן צו אונזער עליה, אפשרעקן די ווייטערדיקע. איז עס איר געלונגען? ניין! און ענגלאַנד האָט דערביי געמאַכט עטלעכע קאַרדינאַלע טעותים.

ווייל:

א) אָפּלענקען דעם יידישן דראַנג צו ארץ־ישראל קאָן מען נישט מיט לאָזונגען און נישט מיט דראָונגען! די יידן, וואָס פאָרן אויף אַזעלכע שיפן האָבן דאָס וואָרט „פּחדנות פאַר דראָונגען" אויסגעמעקט פון זייער טערמינען־אוצר;

ב) דער יידישער גאַנג צו ארץ־ישראל איז נישט בלויז אַ באָדן־זוכעניש, נאָר דער באַפעל פון אַ דורותדיקן לעבנס אויסצוגלייכן דעם רוקן ביים יידישן גורל. מעפּילים זוכן נישט קיין רחמנות און מיטלייד, זיי פאָרן קיין ארץ־ישראל, צו זיך אהיים, בכדי צו ווערן באַפרייטע צוזאַמען מיט זייערע ברידער.

ג) מיט „עקזאָדוס 1947" האָט ענגלאַנד זיך שוין איבערגעפרעסן מיט אכזריות! מיט דעם האָט ענגלאַנד מער אויפגעטרייסלט דאָס וועלט־געוויסן, ווי מיר האָבן עס געקענט טון. נאָך „עקזאָדוס" קוקן אויך אַ סך ענגלענדער מיט עקל אויף זייער רעגירונג. די וועלט — אודאי...

און דעריבער, אויב ענגלאַנד האָט געהאַט בדעה צו פירן ווייטער דעם קריג קעגן דער יידישער עליה — ביים שטילשווייגן פון אַ וועלט — האָט זי מיט „עקזאָדוס" זיך אַליין געלייגט אַ שטיין אויפן דאָזיקן ברוטאַלן און שעדלעכן וועג.

מיט „עקזאָדוס 1947" האָט ענגלאַנד פאַרשנעלערט אונזער וועג צו די מענטשלעכע הערצער פון דער וועלט, און אויך דעם וועג צו אונזער לאַנד.

פון „עקזאָדוס" האָט די וועלט געלערנט:

1) ווי ווייט ענגלאַנד קאָן זיך פאַרגאַלאָפּירן;

2) אַז גרויס־פּאָליטיק קאָן אויך געטריבן ווערן מיט קליינקעפּלדיקייט און ענגהאַרציקייט;

3) אַז דאָס יידישע פאָלק קאָן מען נישט אָפּשטעלן מיט ברוטאַליטעט און נישט שוואַכער מאַכן מיט מיטלייד;

4) אַז מיט אַזעלכע כוחות, ווי „עקזאָדוס 1947" האָט עס באַוויזן — מוזן מיר אונזער לאַנד דערגרייכן.

כבוד די געפאַלענע פאַר אונזער דאָזיקן ווילן!

ברכות און גרוסן, אונזער האַרץ פאַר די, וואָס דעמאָנסטרירן אונזער עקשנות־כוח פאַר דער גאַנצער וועלט!

פּאַריז, 1 אויגוסט 1947 — מ ר ד כ י   ש ט ר י ג ל ע ר

פאַר דער נצחיות פון יידישן פאָלק

נאָך שרייט די ערד אין אייראָפּע מיט אונזער נישט־אָפּגעטריקנט בלוט, נאָך קרעכצט די יבשה מיט די צענדליקער טויזנטער לעבעדיק־באַגראָבענע יידן — און שוין גייט אויף א נייער וווּיטיקלעכער פראָטעסט־געשריי אויף די ימען. דער געשריי פון אונזערע ברידער און שוועסטער, וואָס ראַנגלען זיך קעגן דער נייער, ברוטאַלער קראַפט, וואָס וויל זייערע הייליקסטע געפילן און שטרעבונגען שענדן.

נאָר עס וועט זיי נישט געלינגען. פונקט ווי עס איז נישט געלונגען די היטלער־מערדער אונז אומברענגען פיזיש אין די קרעמאַטאָריע־פייערן — אזוי וועט אויך די בעווין־לייט זיך נישט איינגעבן אונזער גייסט אין די שטורמישע וואַסערן צו דערטרינקען.

איז טאַקע נישט צו זיי, די געוויסנלאָזע תקיפים, קען אונזער פּראָטעסט־וואָרט זיין געווענדעט. ווען, עמפּערט ביז צו די טיפסטע טיפענישן, זיינען מיר עדות, וויאַזוי אַט די נאָבעלע לייט, די מכלומרשטע סאָציאַליסטישע דזשענטעלמענער, זיינען פּאַרנומען מיט די גרויסמוטיקע, איידעלע פּלענער צו ראַטעווען דאָס דייטשע פאָלק—אַט דאָס פאָלק פון פאַרברעכער און קינדער־מערדער—אַז עס זאָל נישט אויסגיין, חס ושלום, פון הונגער און אַז זיינע קינדער זאָלן האָבן א געזיכערטע היים און צוקונפט, — אין אַט דער זעלבער צייט איז דער באוואָפנטער אָרעם פון אַט די דזשענטעלמענער געווענדעט גאָר קעגן אונז, קעגן די קרבנות פון היטלער־מאָרד, קעגן דער שארית הפליטה פון די זעקס מיליאָן אומשולדיקע, בעסטיאַליש־אומגעבראַכטע יידן אין אייראָפּע.

איז נישט צו זיי איז אונזער וואָרט איצט געווענדעט, נאָר צו אייך, אונזערע העלדישע זין און טעכטער, וואָס האָבן באַשלאָסן זייער שפּלדיקע עקזיסטענץ אויף א העברן, שענערן לעבנס־נוסח צו פאַרטוישן און זיינען גרייט און אַנטשלאָסן זיך נישט אונטערגעבן קיין שום געפאַר און קיין שום קראַפט און ווילקיר, וואָס וועט זיך זיי אַנטקעגנשטעלן.

איז זייט געמוטיקט און געשטאַרקט. מיר זיינען אַלע מיט אייך. „עקזאָדוס 1947" וועט ווערן דער סימבאָל און די פאַרקערפּערונג פון אונזער אומבויגזאַמען ווילן און מוט אין דעם געראַנגל פאַר אַן אייגענער מלוכהשאַפט און פאַר דער נצחיות פון יידישן פאָלק.

פאַריז, 1 אויגוסט 1947 — יוסף רובינשטיין

אויף „עקזאָדוס 1947" זיצט דאָס גאַנצע יידישע פאָלק!

...אויף „עקזאָדוס 1947" זיצן נישט 4500 מעפּילים. דאָרט זיצט א מיליאָן, דאָרט געפינט זיך דאָס גאַנצע יידישע פאָלק, וואָס וועט זיך נישט לאָזן פאַרוואַנדלען אין א פּעקל, וואָס מען וואַרפט עס פון איין אָרט צום צווייטן. דאָס יידישע פאָלק האָט שוין באַוויזן דער גאַנצער וועלט, אַז עס לעבט, פילט און קעמפט מיט שטאָלץ און מיט אַן אומפאַרגלייכלעכן — אין דער געשיכטע פון דער מענטשהייט — אויסדויער און מסירת נפש, פאַר זיינע רעכט צו לעבן ווי א פריי פאָלק, ווי פרייע מענטשן.

די „עקזאָדוס"־מעפּילים ווילן און קענען מער נישט באַטרעטן די שמוציקע,

פאַרבלוטיקטע ערד פון די פריצים, הערמאַנס און קורטס זיי וועלן נישט צוריקגיין
אין די לאַגערן, וווּ מען האָט פאַרברענט זייערע עלטערן, ווייל זייערע אויגן האָבן
שוין געזען די ווייסע הייזער פון יידישן לאַנד, די גרינע פעלדער פון יידישן דאָרף,
דערפילט דעם הייסן אָטעם פון יידישן ישוב, וועלכן זיי האָבן שוין איינגעזאַפּט אין
זיך ביי די ברעגעס פון חיפה.

זיי ווילן אַהיים! צו זיך אַהיים!

וועט די וועלט דערלאָזן צו דער מעשה נבלה פון דער ענגלישער רעגירונג?
איז דען די וועלט טאַקע אַזוי שרעקלעך הפקר?

מיר ווילן גלויבן, אַז ניין. אָבער טיף אין אונזער האַרצן וועקט זיך דער־
אומרו, מיט וועלכן מיר גייען אַנטקעגן דעם טאָג פון אָנקומען קיין האַמבורג פון די
„עקזאָדוס״־מעפּילים און אַנטקעגן דעם, וואָס וועט דאָרט געשען. וואָס אָבער עס
זאָל נישט געשען, מוזן זיי וויסן — זיי, די ייִנגלעך און מיידלעך פון די „עקזאָדוס״־
שיפן, אויף וועלכע זיי האָבן אין די שווערסטע טעג איינגעאָרדנט שולן, טעאַטער־
און שאַך־שפּיל — זיי, די מאַמעס מיט זייערע זויג־קינדערלעך, איינגעוויקלטע אין
שמאַטעס — זיי, די אַלטע טאַטעס און מאַמעס, וועלכע האָבן, טראָץ שוואַכקייט, הונ־
גער און פאַרמאַטערטקייט, נישט געוואָלט אַראָפּגיין אויף דער גאַסטפריינטלעכער
ערד פון פראַנקרייך, נאָר פרייוויליק און מיט אמת יידישער מסירת נפש געטיילט
דעם גורל פון דעם רעשט מעפּילים — זאָלן זיי אַלע וויסן, אַז אַרום זיי האָט זיך
פאַראייניקט, אפשר צום ערשטן מאָל, דאָס גאַנצע יידישע פאָלק אין אַלע זיינע שיכטן
און גרופּירונגען.

אָט די דאָזיקע איניקייט זאָל פאַר זיי זיין אַ טרייסט און אַ האָפענונג, אַז
זייערע ליידן וועלן נישט זיין אומזיסט.

דאָס ערשטע פאָלק, וואָס האָט אונטערדריקט די יידן — מצרים — האָט גע־
האַט זיין מפּלה ביים ים — דאָרט, וווּ זיי האָבן געוואָלט פאַרטיליקן מיט שווערט
און אייזן, דעם דעמאָלטיקן „עקזאָדוס״.

מיר זיינען טיף איבערצייגט, אַז אויך די, וואָס ווילן פאַרטיליקן אויף דעם ים
דעם נייעם „עקזאָדוס 1947״, וועלן האָבן זייער מפּלה.

זיי: „צללו כעופרת במים אדירים״ — זיי וועלן אונטערגיין ווי שווערער בליי
אין די שטאַרקע וואַסערן.

און מיר: „ועלו מושיעים בהר ציון״ — און דאָס יידישע פאָלק וועט צוריקערן
צו זיך אַהיים.

אין דעם גלויבן מיר מיט אונזער טיפסטער אמונה.

פּאַריז, 26 אויגוסט, 1947. מ. ק א ל כ ה י י ם

צוריק אויף דער פאַרשאָלטענער דייטשער ערד

„עקזאָדוס"־מעפּילים פאַרלאָזן פּאָרט־דע־בוק

פּאָרט־דע־בוק, פרייטיק האַלב צוועלף אין אָוונט.

די דריי ענגלישע שיפן, מיט 4304 פּליטים, האָבן היינט אָוונט פאַרלאָזט פּאָרט־דע־בוק, און זיינען אָפּגעשווומען אין דער ריכטונג פון דרום־מערב. זיי האָבן איצט אָנגעהויבן זייער דריטע רייזע זינט זייער פאַרלאָזן אייראָפּע אויף דער „הגנה"־שיף.

„רונימער פּארק" איז אָפּגעפאָרן 6 אָוונט, די שיף „אושען ווינגאר" מיט 10 מינוט שפּעטער און „עמפּייר רייוואל" — אַ פערטל נאָך זעקס. עס האָבן זיי באַגלייט ענגלישע קריגס־שיפן.

דערמיט פאַרענדיקט זיך דאָס צווייטע קאַפּיטל פון דער „עקזאָדוס"־דראַמע. דאָס ערשטע קאַפּיטל האָט זיך געענדיקט אין ארץ־ישראל. דאָס דריטע וועט זיך ענדיקן אין האַמבורג און די פּליטים ווייסן נישט וויפיל קאַפּיטלען זיי וועלן נאָך האָבן צו שרייבן. אָבער, ווי עס האָט געזאָגט איינער פון זיי: „אַלע ווייסן, אַז דאָס לעצטע קאַפּיטל וועט זיך ענדיקן אין ארץ־ישראל".

עטלעכע קאָרעספּאָנדענטן האָבן באַקומען היינט די דערלויבעניש אַרויפצוגיין אויף דער שיף און איך האָב באַזוכט „רונימעד פּארק" קורץ פאַר איר אָפּפאָר.

די ענגלישע עסקאָרטע האָט אונז דערלויבט צו שטעלן פראַגן די פּליטים נאָר ביים אַריינגאַנג פון דער שטייג־שיף. די פּליטים האָבן אָבער נישט געוואָלט ענטפערן אויף די פראַגן און געשריען: „אויב איר ווילט מיט אונז רעדן, טו קומט אַראָפּ צו אונז אינעווייניק!".

ערשט נאָך לאַנגע אונטערהאַנדלונגען מיט דער ענגלישער שיף־ליטונג, האָט די לעצטע אונז געגעבן די דערלויבעניש אַריינצוגיין, אָבער מיט דער באַמערקונג, אַז מיר טוען דאָס „אויף אונזער אייגענער ריזיקע". דורכשפּרייזנדיק צווישן הונדערטער ליגנדיקע קערפּערס, לענגאויס די קלאָזעטן און וואַש־אַנשטאַלטן, זיינען מיר דורך שמוציקע און געפערלעכע טרעפּ, אַראָפּ צום אונטערדעק.

הונדערטער מענער, פרויען, יוגנטלעכע און קינדער זיינען דאָ געזעסן אויף שמוציקע דעקעם אויסגעשפּרייטע אויף דער שמוציקער פּאָדלאָגע. נישטאָ קיין בעטן אויף דער שיף, און מען ליגט דאָ אויף דער גאָלער ערד, צוזאַמענגעפּרעסט ווי הערינג אין אַ פאַס, פיר מענטשן אויף איין דעקע און דער לעבנסרוים פון יעדן פּליט פאַרנעמט אַזאַ שטח, וויפיל נאָר אַ קערפּער קען פאַרנעמען.

בעת מיר האָבן זיך באַוויזן האָבן עטלעכע זקנים, מענער און פרויען אויסגעבראָכן אין אַ געוויין. אָבער אויף דער פראַגע צי זיי ווילן אַראָפּ פון דער שיף, האָבן אַלע געענטפערט: „ניין, מיר וועלן דאָ נישט אַראָפּגיין". אַ יונגער בחור, מרדכי ק.,

פון „השומר הצעיר" האָט אונז אין נאָמען פון אַלע פּליטים דערקלערט: „מיר האָפן, אַז דאָס וועלט־געוויסן וועט אויפגערודערט ווערן און וועט אויסאיבן אַ דרוק, כדי נישט צו דערלאָזן אַז מען זאָל אונז אַוועקפירן קיין דייטשלאַנד. ווען נישט — וועט זיך גיסן בלוט אין האַמבורג. און די ריכטער פון נירנבערג וועלן דאַן ווידעראַמאָל באַווייזן דעם דייטשן פאָלק, אַז יידיש בלוט קען זיך ווייטער גיסן אומבאַשטראָפט. די פאַרטיזאַנער און געטאָ־העלדן, וועלכע האָבן געקעמפט קעגן די נאַצישע רוצחים, וועלן אויך נישט קאַפּיטולירן פאַרן ענגלישן כוח.

מיט פאַרקלעמטע הערצער זיינען מיר אַראָפּ פון דער שטייג־שיף.

ווען די שיף האָט געריררט פון אָרט האָבן די פּליטים אויפגעוויקלט אַ גרויסע שוואַרצע פאָן, אויף לינקס פון וועלכער ס'איז געווען אויסגעמאָלט דער בריטישער עמבלעמאַט און אויף רעכטס אַ... האַקנקרייץ. ווען די פאָן האָט זיך באַוויזן איבער דער שיף האָבן די פּליטים שטאַרק אַפּלאָדירט.

פּ.

דערקלערונג פון „הגנה"־פאַרשטייער

פּאַריז, אויגוסט

אין שייכות מיט דער באַרבאַרישער מיטיילונג פון דער ענגלישער רעגירונג, אַז זי וועט צוריקשיקן די „עקזאָדוס"־מעפּילים קיין דייטשלאַנד האָט דער „הגנה"־פאַרשטייער אין אייראָפּע דערקלערט:

1. אונזער כוח האָט נישט באַוויזן דאָסמאָל צו ברענגען די „עקזאָדוס"־מעפּילים אין זייער פאָטערלאַנד. אָבער אונזערע אנשטרענגונגען וועלן אויך ווייטער אַבסאָלוט נישט אויפהערן.

2. די העפּלה וועט ווייטער פאַרגעזעצט און פאַרשטאַרקט ווערן אין אַלע גלות־לענדער.

3. מיר וועלן מאַכן די גרעסטע אָנשטרענגונגען כדי צוריקצוברענגען אין דער נאָר נאָענטסטער צייט די „עקזאָדוס"־מעפּילים קיין ארץ־ישראל.

4. די מעפּילים האָבן מיט זייער העלדישער האַלטונג אַריינגעשריבן אַ ליכטיק בלאַט אין דער געשיכטע פון יידישן באַפרייונגס־קאַמף.

5. מיר דריקן אויס אונזער האָפענונג, אַז די גאַנצע קולטורעלע מענטשהייט וועט מיט אַ קללה באַגלייטן דאָס שענדלעכע פאַרברעכן פון דער ענגלישער רעגירונג.

צוריק צום פאַרשאָלטענעם לאַנד! (מעפּילים דערציילן. . .)

געווען איז עס שוין ביים סוף פון דער פינפטער וואָך, וואָס מיר זיינען געשטאַנען אין פאָרט־דע־בוק. די ענגלענדער האָבן צווישן אונז צעטיילט אויפרופן, אין וועלכע עס ווערט געזאָגט, אַז אונזער גורל איז שוין באַשטימט געוואָרן, און אַז מען פירט אונז צוריק קיין דייטשלאַנד.

עס איז אונז פינצטער געוואָרן פאַר די אויגן. וואָס? צוריק צו דער פאַרשאָלטענער און בלוטיקער דייטשער ערד? איז דאָס מעגלעך?... אַ ציטער און

א כעס האָט אונז אַלע אַרומגעכאַפּט. מיר האָבן נישט געוואָלט גלייבן אין דעם. אָבער דער קאַפּיטאַן האָט אונז באַלד מודיע געווען, אַז מאָרגן זעקס נאָכמיטאָג, שווימען די שיפן אָפּ פון פּאָרט־דע־בוק און יעדער, וואָס וויל דאָ אַראָפּגיין, דאַרף דאָס טון ביז צו יענער שעה.

ס'איז באַלד צונויפגערופן געוואָרן אַן אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג, וואָס האָט זיך פאַרוואַנדלט אין אַ מעכטיקן פּראָטעסט־מיטינג. די מעפּילים האָבן ווידער אַמאָל געלאָזט הערן זייער אומבויגזאַמע און פעסט־אַנטשלאָסענע דעציזיע — מיר וועלן נישט אַראָפּגיין!

עס איז נאָר געמאַכט געוואָרן אַן אויסנאַם פאַר עטלעכע שווער קראַנקע מעפּילים און זייערע פאַמיליעס, ווייל פירן זיי ווייטער אין די דאָזיקע שרעקלעכע סאַניטאַרע באַדינגונגען האָט געהייסן: פאַראורטיילן זיי אויף טויט.

מיר זיינען געוואָר געוואָרן, אַז נאָך אינם זעלבן טאָג דאַרף אונז באַזוכן אַ דעלעגאַציע פון דער וועלטלעכער פּרעסע. האָבן מיר דעריבער באַשלאָסן אויפצונע־מען זיי ווי ס'דאַרף צו זיין. פון קאָצן, וואָס די קינדער האָבן געשטעלט צו אונזער דיספּאָזיציע, האָבן מיר צוגעגרייט אַ גרויסע פאָן, צוזאַמענגעוויקלט זי און געוואַרט, ביז די דעלעגאַציע וועט אָנקומען. ווען זי איז אַרויף אויף דער שיף, זיי־נען מיר אַלע אַרויף אויפן דעק מיט דער איינגעוויקלטער פאָן אין שפּיץ. פּאַמעלעך האָבן מיר אָנגעהויבן אויפצווויקלען די פאָן. די זשורנאַליסטן מיט זייערע ענגלישע באַגלייטער זיינען געשטאַנען ווי געפּלעפטע און געוואַרט נישט ווייסנדיק, וואָס דאָ קומט פאָר. אויפן ראַנד פון דער פאָן האָט זיך באַוויזן דער בריטישער עמבלעמאַט און די ענגלענדער האָבן אָנגעהויבן קלאַפּן בראַוואָ, מיינענדיק שוין, אַז דאָס זיינען מיר געקומען באַגריסן זיי מיט דער בריטישער פאָן. באַלד האָבן זיי זיך אויסגעצויגן ווי סטרונעס, סאַלוטירט און אָנגעהויבן זינגען דעם בריטישן הימן. ערשט דעמאָלט האָבן מיר פאַרגעזעצט אויפצוּוויקלען די פאָן ביז צום סוף, און מיטאַמאָל... זיינען די ענגלענדער האַסטיק פאַרשטומט געוואָרן. אינמיטן האָט זיך באַוויזן... אַ מעכטיקער האַקן־קרייץ. דאָס געזאַנג איז זיי געבליבן שטעקן אינם גאָרגל און מיט חרפות און בושות האָבן זיי זיך שנעל אָפּגעטראָגן פון דער שיף.

ביינאַכט זיינען ווידער צוגעקומען צו אונז די „הגנה"־שיפלעך און די בחורים האָבן צו אונז אַרויפגעשריען: „האַלט זיך פעסט, ברידער! זייט מוטיק און שטאָלץ! ווו איר וועט פאָרן, דאָרט וועט אויך מיטפאָרן די „הגנה"! אויך ביי די דייטשע ברעגעס וועלן מיר זיין מיט אייך!" אַלע דריי דעפּאָרטאַציע־שיפן האָבן מיטאַמאָל געלאָזט אין גאַנג זייערע סירענעס, כדי צו פאַרטויבן די ווערטער פון די „הגנה"־מענטשן, אָבער מיר האָבן זיי גוט, זייער גוט, געהערט און געפילט.

מיט אומרו האָבן מיר געוואַרט במשך פון לאַנגע שעהן און געוואָלט זען: וועט זיך דאָך ווער צוזאַמענברעכן און פאַרלאָזן די שיף און די מענטשן, וואָס זיי־נען אויף איר? ניין, נישטאָ אַזעלכער! קיינעם איז נישט געקומען אויפן געדאַנק אַראָפּצוגיין אויף דער פראַנצויזישער ערד, טראָץ דער גרויזאַמער בשורה, אַז מען פירט אונז צוריק קיין דייטשלאַנד. שטאַרק איז געווען דער געפיל, אַז עס בינדט איצט דאָ דער געמיינזאַמער גורל פון אַן עת צרה. אָבער נאָך שטאַרקער איז געווען דער ברויזנדיקער כעס און די שנאה צו די פאַרברעכערישע שליטים, וואָס פירן צוריק די קרבנות פון דייטשן נאַציזם צו דער פאַרבלוטיקטער דייטשער ערד. די גאַנצע מחנה איז געווען דורכגענומען מיט דער גרייטקייט, אויפצונעמען אפילו דאָס

אָפּעראַציע „אָאַזיס" אין האַמבורגער פּאָרט

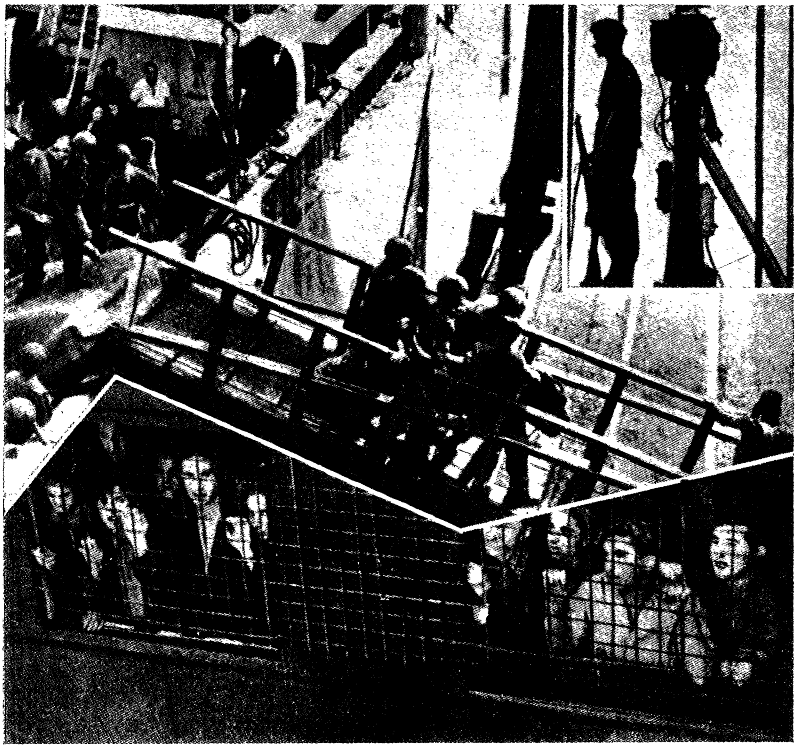

צו צוויי אויף איינעם שלעפּן די ענגלישע סאָלדאַטן די מעפּילים
פון דער שיף צו די פאַרקראַטעוועטע וואַגאָנעס

דייטשע סאָלדאַטן לאָזן קיינעם נישט צו צום פּאָרט,
וווּ ס׳קומט פאָר די אַרויסזעצונג

ערגסטע, און אויב אפילו עס זיינען געווען אַזעלכע וואָס האָבן זיך געוואַקלט, זייַנען זיי מיטגעריסן געוואָרן מיטן מעכטיקן שטראָם.

ניין, קיינער פון דער מעפּילים־מחנה האָט נישט פאַראַטן.

...אָבער אַפילו אין די שווערסטע שעהן אונזערע, האָבן נישט געפעלט קיין מאָמענטן פון הארציקן געלעכטער. אויף דער אַלגעמיינער אסיפה, ווען מען האָט באַשלאָסן נישט אַראָפּצוגיין, צעשרייט זיך פּלוצים אַן עלטערע יידענע: — „און מיר גיט מיין פּלעצאַק. איך גיי אַראָפּ!" — פאַלט אויף איר באַלד אַרויף איר מאַן, אַן עלטערער בהדרתדיקער ייד, מיט אַ געשריי און אַ פאַרביילטער פויסט: — „שווייג, יענטע!"

דער גאַנצער עולם ברעכט אויס אין אַ הארציקן געלעכטער, וואָס פאַרטרייבט אויף אַ מאָמענט די אָנגעשטרענגטע שפּאַנונג.

***

צומאָרגנס. מיר זעען, ווי ס'ווערן געמאַכט אַלע פאַרבאַרייטונגען אָפּצושווימען. און דאָך קענען מיר נאָך אַלץ נישט מסכים זיין מיטן גרויזאַמען געדאַנק, אַז מיר פאָרן צוריק קיין דייטשלאַנד. ערגעץ־ווו, אין אַ ווינקעלע פון אונזער הארץ, טליעט נאָך ביי יעדן פון אונז אַ שטיקל האָפענונג: — און אפשר נאַרן זיי אונז נאָר אָפּ, כדי צו צעברעכן אונזער גייסט?... און מיר האָבן זיך געזאָגט: אויב די שיף וועט זייגער זעקס רירן פון אָרט, וועט עס הייסן, אַז די גזירה איז טאַקע אַ ווירקלעכקייט.

געווען איז דאָס אַ פרייטיק. פּונקט זעקס אַ זייגער האָבן מיר דערהערט, ווי מען הייבט אויף דעם אַנקער, די שיף האָט זיך אָנגעהויבן וואַקלען, די מאָטאָרן וואַרטשן און די שיף האָט גערירט פון אָרט.

מיר האָבן פאַרשטאַנען — אונזער גורל איז געחתמעט.

און דאָך, האָבן מיר אויך אין יענעם פרייטיק־צו־נאַכטס נישט רעזיגנירט פון אונזער טראַדיציע און איינגעאָרדנט אַן עונג־שבת. דער פּראָגראַם, וואָס צוגעגרייט האָבן אים די קינדער, איז געווען רייכער, ווי ווען עס איז פריער. דער צענטראַלער פּונקט פונם פּראָגראַם איז געווען דאָס ליד:

פרייהייט האָט די וועלט באַקומען
מיר קיין פרייהייט האָבן נאָך.
יעדעס פאָלק זיין ערד באַקומען —
אונזער ערד ליגט נאָך אין יאָך.

ס'טרעפט, אַז דו ווערסט אַמאָל גלייכגילטיק צו ווערטער פון אַ ליד, וואָס דו זינגסט עס אָפט, און הערסט זיך שוין מער נישט צו צו זייער אינהאַלט. אָבער ווי אינטענסיוו האָבן מיר זיך דעמאָלט צוגעהערט און איינגעזאַפּט אין זיך די פּשוטע ווערטער פון דעם באַקאַנטן אונז ליד. — „פרייהייט האָט די וועלט באַקומען"... און מיר? — „יעדעס פאָלק זיין ערד באַקומען"... און מיר? יאָ, אונז פאַרשלעפּט מען צוריק קיין דייטשלאַנד... אַ ציטער האָט אונז דורכגענומען, ווען מיר האָבן אָנגעהויבן אַריינצוטראַכטן זיך אין דער זאַך, ווען מיר האָבן דערמאָנט אָט דעם פאַרשאָלטענעם נאָמען.

...דער אָפּקלאַנג פון די סאָלדאַטסקע טריט אויפן דעק האָט איבערגעריסן די שטילקייט, וואָס האָט זיך אויף אַ רגע צעשפּרייט אינם קעלער. יעדער ווײַלע האָט אַן אַנדערער ענגלענדער אַריינגעשטעקט דורך דער טיר זיין פּנים מיט אַ גאַליקן שמייכל אויף די ליפּן. דער שווייצאַרישער דאָקטאָר און דער אַמעריקאַנער זשורנאַ־

ליסט, וועלכע זיינען געפאָרן צוזאַמען מיט אונז און האָבן דעם אָוונט פאַרבראַכט מיט אונז אין קעלער — זיינען געזעסן שטומע אין זייערע ווינקלעך און האָבן געקריצט מיט די ציין פאַר אויפרעגונג. מיר האָבן זיך צעשריען צו די ענגלענדער, וואָס האָבן געשפּריזט אויפן דעק:

— „מאַרשירט, מאַרשירט אין אייערע באַקלאַפּטע מיט טשוועקעס שיך איבער אונזערע קעפּ! — אָבער געדענקט, אויך אויף אייך וועט קומען די צייט, אוי וועט זי קומען!

— גרייט צו פאַר אונז מאַשין־געווער, גראַנאַטן און קרעמאַטאָריעס אפשר אויך. אָבער געדענקט, איר וועט אונז נישט בייקומען! קיינמאָל!

⁂

באַלד אין דער ערשטער נאַכט איז אויסגעבראָכן אַ שטורעם. ווידער האָט אונדי ים־קראַנקייט אַריינגעכאַפּט אין אירע שפּאָנעס. די טירן זיינען געווען פאַרשלאָסן און קיין פענסטער זיינען דאָך אין קעלער בכלל נישט געווען און די שטיקעניש און די היץ האָבן נאָך פאַרערגערט די לאַגע. אַ גאַנצע נאַכט האָט געדויערט דער שטורעם און געווען איז דאָס אַ שרעקלעכע נאַכט. ערשט אינדערפרי האָט דער שטורעם אויפגעהערט און דער ים האָט זיך איינגעשטילט.

שבת אינדערפרי זיינען מיר זיך ווידער צוזאַמענגעקומען, כדי צו באַראַטן זיך וועגן אונזער צוקונפטיקער האַנדלונג, ווען מיר וועלן קומען צו די דייטשע ברעגעס. און ווידער איז געפאַלן אַן איינשטימיקער און פעסטער באַשלוס — ס׳וועט זיין אַ קאַמף! אויב אַפילו ס׳איז שוין נגזר געוואָרן אויף אונז, מיר זאָלן ווידער באַטרעטן די דייטשע ערד, וועלן מיר אָבער מיטן אייגענעם ווילן קיינמאָל נישט אַראָפּגיין! נאָר מיט כוח וועלן זיי אונז קענען אַפּרייסן פון דער שיף. עס איז אויסגעוויילט געוואָרן אַ קאָמיסיע, וועמענס אויפגאַבע איז געווען, אויסצואַרבעטן אַ גענויעם פּלאַן פונם קאַמף. מיר האָבן זיך געפילט געשטאַרקט, אָבער טראָץ אַלעמען האָט ווידער געדריקט אויף אונז דער געפיל פון איינזאַמקייט — ווידער האָבן מיר זיך נישט אויף קיינעם צו פאַרלאָזן, ווי נאָר אויף אונז אַליין.

מיר זיינען צוגעקומען צום גיבראַלטאַר. אינם גיבראַלטאַר־פּאָרט האָבן מיר באַקומען דערמוטיקונגס־בריוו פון די יידן, וואָס וווינען אין שטאָט און אַפילו פּעקלעך מיט עסנוואַרג און קליידער. מיר האָבן אונזערע אייגענע אויגן נישט געגלויבט. עס איז אונז אַפילו נישט געקומען אויפן געדאַנק, אַז אין דעם פאַרוואָרפענעם ווינקל געפינען זיך אויך יידן און דערצו נאָך יידן, וואָס פילן מיט אונזער ווייטיק און וואָס זייערע הערצער זיינען מיט אונז. מיר האָבן ווידער אויפגעלעבט; פאַרשוונדן איז דער געפיל פון איינזאַמקייט און פאַרלאָזנקייט. אַבי מיר האָבן געמיינט, אַז מען האָט אונז פאַרגעסן. ניין, אומעטום, ווו נאָר יידן געפינען זיך, טראַכטן זיי און דענקען וועגן אונז!

די ענגלענדער האָבן מיט פאַרוואונדערונג זיך צוגעקוקט צו אונזער פרייד. — „וויאַזוי — האָבן זיי געטענהט — איז דאָס מעגלעך, אַז אומעטום אין דער וועלט האָט איר ברידער און פריינט און מענטשן, וואָס זוכן אייך צו העלפן?” — זיי האָבן דאָס נישט געקענט באַגרייפן. זיי האָבן נישט געקענט באַגרייפן, אַז די קללה פון זיין אין גלות, אַנטהאַלט אָבער אין זיך אויך אַמאָל די גרויסע און שטאַרקע ברידערלעכקייט פון מענטשן, וואָס געפינען זיך צוזאַמען אין אַן עת צרה.

אָנגעקומען קיין גיבראַלטאַר

26 אויגוסט 1947

די דריי שיפן, אויף וועלכע עס געפינען זיך די 4400 עמיגראַנטן פון „עקזאָדוס" זיינען אָנגעקומען קיין גיבראַלטאַר. די מעפּילים־שיפן ווערן באַגלייט פון אַ קרייצער און אַנדערע, קלענערע בריטישע קריגס־שיפן.

ווי עס גיט איבער די פראַנצויזישע פּרעסע־אַגענטור האָט די מאַנשאַפט פון דער שיף „רונימעד פּאַרק" אָפּגעזאָגט זיך ווייטער צו פאָרן אויף דער שיף מאָטיווירנדיק דאָס מיט דער אומאָראַלישער אויפגאַבע, מיט וועלכער מען האָט זיי באַלאַסטעט.

וואַרשיינלעך וועלן די מאַנשאַפטן פון די אַנדערע שיפן אויך זיך אָפּזאָגן ווייטער צו פאָרן.

די ענגלענדער זוכן אויף געוואַלד צוזאַמענצושטעלן אין גיבראַלטאַר נייע מאַטראָזן־מאַנשאַפטן.

ענגלאַנד האָט מורא פאַר דער עפנטלעכער וועלט־מיינונג

לאָנדאָן, 27 אויגוסט, 1947

אַ פאָרשטייער פון דער בריטישער קאָנטראָל־קאָמיסיע האָט דערקלערט, אַז די זשורנאַליסטן וועלן האָבן די מעגלעכקייט צו אינפאָרמירן די וועלט וועגן די באַדינגונגען, אין וועלכע די מעפּילים פון „עקזאָדוס" וועלן אַראָפּגעזעצט ווערן אין האַמבורג. ער האָט אָבער צוגעגעבן, אַז ס'איז ווייניק וואַרשיינלעך, אַז זיי זאָלן קענען באַזוכן די שיפן, איידער די אָפּעראַציע וועט געענדיקט ווערן און דאָס, — האָט ער געזאָגט — „צוליב דער זיכערקייט פון די אויסלענדישע זשורנאַליסטן".

ס'ווערט באַקאַנט, אַז אין דעם טאָג, ווען די שיפן מיט די מעפּילים פון „עקזאָדוס" וועלן אָנקומען קיין האַמבורג, וועט דער צוטריט צום האַפן זיין פאַרבאָטן פאַר די דייטשן.

די פּראָוואָקאַציע

אָט אַזוי זעט אויס די ווירקלעכקייט.

ווען יידן, וואָס האָבן זיך געראַטעוועט פון אונטערגאַנג, פּרוּוון צו קומען צו די ברעגעס פון ארץ־ישראל, כדי פרייער אָפּצועטעמען און אָנהויבן דאָרט אַ ניי לעבן אין פרידן — קומט זיי אַנטקעגן די „ציוויליזאַציע" און שרייט אויס: האַלט! און ווען עטלעכע שיפן געלינגט עס פאָרט אַרויסצובאַקומען זיך אויף די ים־וואַסערן, מיטנעמענדיק מיט זיך דאָס ביסל האָפענונג, וואָס איז נאָך געבליבן אין די הערצער פון די געשלאָגענע קרבנות — קומען באַלד קריגס־שיפן זיי אַנטקעגן און רופן אויס צו דער דאָזיקער האָפענונג: ניין, דורך דאַנען וועסטו נישט דורכגיין!

במשך פון אַ געוויסער צייט האָט נאָך עקזיסטירט עפּעס אַ שאָטן פון בושה

און מען האָט די קינדער, פרויען און מענער, וועמענס איינציקע שולד איז געווען דער ווילן צו קומען קיין ארץ־ישראל, אַריינגעוואָרפן אין „ענגלישע" לאַגערן. אָבער היינט עקזיסטירט שוין דאָס ביסל בושה אויך נישט און מען שלעפּט זיי צוריק קיין דייטשלאַנד.

...וואָלט דען ווער פון אונז געווען געגלויבט, ווען מען וואָלט אונז אין יאָר 1942 אָדער 1943 געווען געזאָגט, אַז נאָכן נצחון וועלן די ענגלענדער פאַרהאַלטן יידן פאַר וועלן אַנטלויפן פונם געפענגעניש, אין וועלכן היטלער האָט זיי געהאַלטן פאַרשמאַכט, און זיי צוריקשיקן מיט גוואַלט אין אַ דייטשן פּאָרט? איך בין זיך מודה ומתודה: איך וואָלט אין דעם נישט געגלויבט!

...מען וויל אונז היינט איינרעדן, אַז דאָס ביסל איבערגעבליבענע יידן, — וואָס פאַרטיידיקן זיך מיט וואָס נאָר זיי קענען, — זיינען באַנדיטן, „טעראָריסטן", און אַז זייער „פאַרשווערונג" שטעלט אין סכנה ענגלאַנד, די גאָרע וועלט, די גאַנצע ציוויליזאַציע און ווער ווייס, וואָס נאָך?

יאָ, ס'איז שוין נישט די אַטאָמישע באָמבע, וואָס באַדראָט די ציוויליזאַציע, נאָר דאָס זיינען די יידישע קינדער, געראַטעוועטע פון די גאַז־קאַמערן, וואָס זיינען אַ געפאַר פאַר דער מענטשהייט.

איז וואָס? הייסט עס — היטלער איז גערעכט געווען?

וויאַזוי קענט איר פאָדערן פון די דייטשן אין האַמבורג, זיי זאָלן אַנדערש דענקען, ווען זיי קוקן זיך צו, וויאַזוי מען פאַרפאָלגט און מען מאַלטרעטירט יידן, גלייך ווי היטלער וואָלט נאָך אַלץ געווען ביי דער מאַכט? איר זאָגט, אַז איר ווילט זיי — די דייטשן — דענאַציפיצירן? זייער גוט! איר טוט דאָך אָבער אַלץ, כדי זיי צו רענאַציפיצירן! וויאַזוי קענען זיי דען נעמען ערנסט אייערע טיראַדן וועגן „רעספּעקט צום מענטש", ווען זיי זעען, וויאַזוי די זעלבע מענטשן, וואָס רעדן וועגן דעם, פאַרפאָלגן אויפן נידערטרעכטיקסטן אופן די יידן, וועמענס איינציקער פאַרברעכן איז, וואָס זיי זיינען יידן?

„...גלויביקע און ראַציאָנאַליסטן, קאָמוניסטן, סאָציאַליסטן און קאָנסערוואַטיסטן — אַלע זיינען מיר געווען איינשטימיק אין די צייטן פון „רעזיסטאַנץ", אַז „מער וועט זיך שוין דאָס נישט איבערחזרן!" אָבער זעט, מען האָט נאָך נישט באַוויזן צו פאַרענדיקן דאָס ציילן פון די מיליאָנען יידן, וואָס זיינען געפאַלן אונטער דער מערדערישער פויסט פונם האַקן־קרייץ, די פעלקער ציטערן נאָך אויף, דערמאָנענדיק די גרויזאַמקייטן, פון וועלכע זיי אַליין זיינען געווען לעבעדיקע עדות — און שוין וואָגלען איבער די ימים, אונטער דער פאָן פון פרייהייט, שיפן מיט יידן, וועלכע האָבן זיך נאָר בדרך נס אַרויסגעראַטעוועט פון היטלערס נעגל! און היינטצייטיקע אויגורן ווילן אונז מיט אַלע מיטלען אויפווייזן, אַז דער וועלט־סקאַנדאַל באַשטייט נישט אין דעם, וואָס פראַנקאָ מאָרדעט אין שפּאַניע, נאָר אין דעם, וואָס די פּאַסאַזשירן פון „עקזאָדוס" פּרוּוון אַריינצוקומען קיין ארץ־ישראל.

אַלס ראַציאָנאַליסט, גלויב איך נישט מערער אינם תנ"ך, ווי אין נייעם טעסטאַמענט אָדער קאָראַן. אָבער, אויב ס'איז פאַראַן עפּעס רירנדיקעס אין דער געשיכטע פון ישראל — זיינען עס בלי ספק: דער נישט אויסלעשבאַרער דורשט נאָך גערעכטיקייט, וואָס האָט באַהויכט די יידישע נביאים און אָט דער ווידערשטאַנד, וועלכן יידן האָבן במשך פון לאַנגע דורות אַנטקעגנגעשטעלט אַלע פאַרפאָלגונגען. דעריבער, ווען זיי שיקן אין נאָמען פון דער רעזיסטאַנץ און דער גערעכטי־

אין האַמבורגער פּאָרט

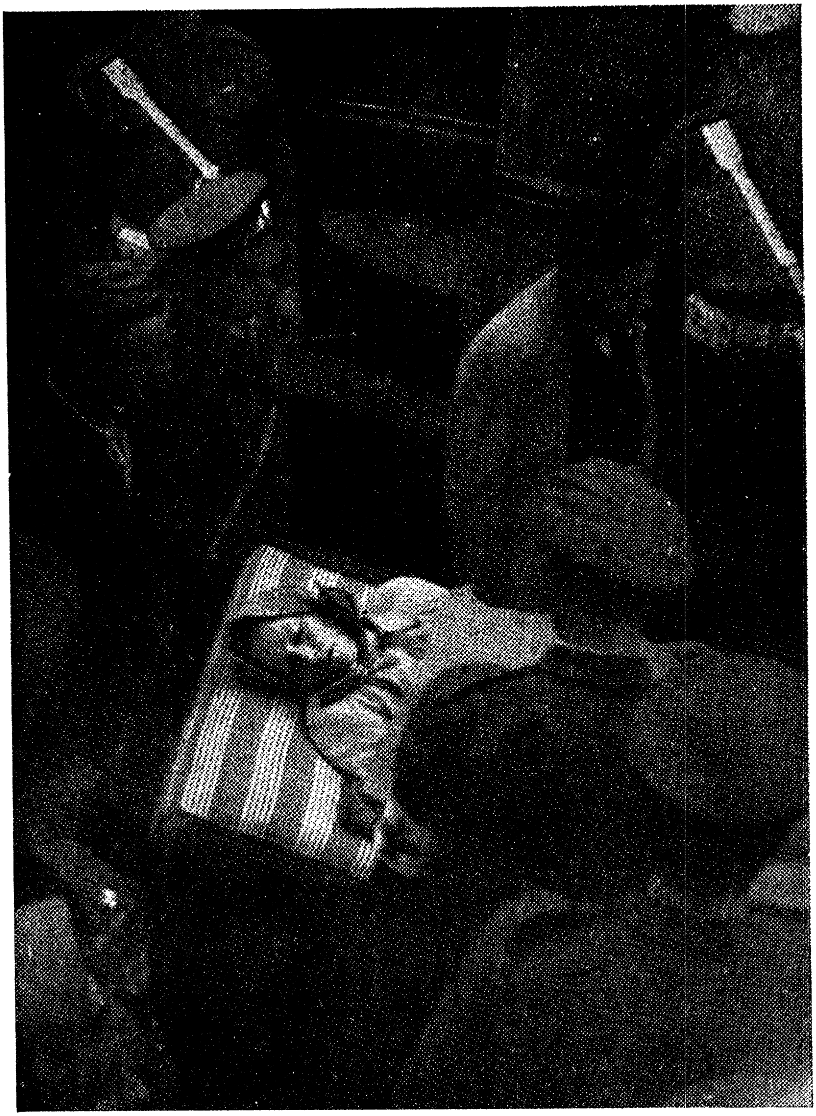

אַן אָפּגעשוואַכטע פון די מלחמה יאָרן, האָבן זי די 50־טאָגיקע ליידן
אויף דער תּפֿיסה־שיף אינגאַנצן צעבראָכן...

קיים אן אפּעל צום געוויסן פון דער וועלט — זאָג איך, אַז די אַלע, וואָס וועלן נישט ענטפערן אויפן דאָזיקן אַפּעל, וועלן מער נישט האָבן די רעכט צו טראָגן דעם נאָמען מענטש!...

דער פאַל „עקזאָדוס" איז אַ פּראָוואָקאַציע קעגן דער מענטשהייט און דער חוב פון דער מענטשהייט איז זי צו ליקווידירן!

פּאַריז, אויגוסט 1947 אַ ל ב ע ר ט ב אַ י ע

(באַרימטער פראַנצויזישער זשורנאַליסט און שרייבער)

ווענדונג צו די „אָנו"־מיטגלידער

צו די מיטגלידער פון די פאַראייניקטע נאַציעס;

די יידישע אַגענץ, — די פון אַלע נאַציעס אָנערקענטע אינסטיטוציע, וואָס רע־פּרעזענטירט דאָס יידישע פאָלק — ציט דרינגענד אייער אויפמערקזאַמקייט אויפן באַשלוס פון ענגלאַנד צו דעפּאָרטירן די 4.400 „עקזאָדוס"־פּליטים קיין דייטשלאַנד, — אין דעם לאַנד, פון וועלכן די מערסטע צאָל פּליטים זיינען אַנטלאָפן מחמת די גרויסע ליידן, וואָס זיי האָבן דאָרט דורכגעלעבט, אין דעם לאַנד וואָס שטעלט מיט זיך פאָר אַ גרויסן בית־עולם פאַר מערערע מיליאָנען יידן.

מיר זיינען איבערצייגט, אַז די ציוויליזירטע וועלט וועט אויפשוידערן מחמת דעם דאָזיקן אומענטשלעכן, אומאַראַלישן און אומלעגאַלן נקמה־אַקט, וואָס איז גע־קומען מצד ענגלאַנד, — אַ לאַנד, וואָס האָט אויף זיך גענומען די אינטערנאַציאָנאַלע פאַרפּליכטונג צו פאַרלייכטערן די יידישע איינוואַנדערונג קיין ארץ־ישראל.

מיר בעטן אייך, מיטגלידער פון די פאַראייניקטע נאַציעס, צו אינטערווענירן, און נישט צו דערלאָזן, אַז אַזאַ פאַרברעכן קעגן דער מענטשהייט זאָל פאָרקומען און זאָל אויסגעפירט ווערן דורך איינער פון די גרעסטע מלוכות אין דער וועלט, און דאָס — קעגן מענער, פרויען און קינדער, וועמענס איינציקער ווונטש איז אויפצוהאַלטן זייער פרייהייט און צו געניסן פון די עלעמענטאַרסטע רעכט פון יעדן מענטש.

ירושלים, אויגוסט 1947.

ע ק ז ע ק ו ט י וו ע פ ו ן ד ע ר י י ד י ש ע ר אַ ג ע נ ץ

בריטישע נאָטע צו פראַנקרייך

לאָנדאָן, 25 אויגוסט 1947, אָפיציעל:

די רעגירונג פון זיין מאַיעסטעט האָט געבעטן ביי דער פראַנצויזישער רעגירונג, צוריקצונעמען מיט דער באַן קיין פראַנקרייך די פּליטים פון „עקזאָדוס" וועלכע גע־פינען זיך איצט אויפן וועג קיין האַמבורג.

די רעגירונג פון זיין מאַיעסטעט פאַרשטייט די הומאַניטאַרע האַלטונג פון פראַנ־קרייך דערמיט, וואָס זי האָט נישט געוואָלט צווינגען די אומלעגאַלע עולים אַראָפּצו־גיין אין פראַנקרייך. שטיצנדיק זיך אויף די דאָזיקע הומאַניטאַרע געפילן פון פראַנ־צויזישן פאָלק, האָפט אָבער די רעגירונג פון זיין מאַיעסטעט, אַז די פראַנצויזישע רעגירונג וועט אַקצעפּטירן דעם דאָזיקן פאָרשלאָג, וועמענס ציל איז צו פאַרלייכ־טערן די ליידן פון די פּליטים.

במשך פון דריי וואָכן האָבן די פּליטים נישט געוואָלט אראָפּגיין פון די שיפן מחמת דעם דרוק, וואָס עס האָט אויף זיי אויסגעאיבט די ציוניסטישע פּראָפּאַגאַנדע. די רעגירונג פון זיין מאַיעסטעט האָפט, אַז די ידישע מנהיגים וועלן זיך איצט ערנסט פאַרטראַכטן איבער דער פאָלגנדיקער פראַגע: וועט עס זיין באַרעכטיקט אַז זיי זאָלן ווייטער זיך אַנטקעגנשטעלן דעם צוריקומען פון די פּליטים קיין פראַנקרייך — אין דעם לאַנד, פון וואַנעט זיי זיינען אומלעגאַל אַוועק קיין ארץ־ישראל און ווו מען האָט זיי ווידעראַמאָל געוואָלט געבן אַזיל־רעכט?...

פראַנקרייכס ענטפער

פּאַריז, 26 אויגוסט.

דער פראַנצויזישער מיניסטאָרן־ראַט האָט, אויף זיין זיצונג אונטערן פאָר־זיץ פון דעם פּרעזידענט פון דער רעפּובליק, ה' וואַנסען אָריאָל, באַשטעטיקט דעם ענטפער אויף דער בריטישער נאָטע אין דער פראַגע פון די "עקזאָדוס"־פּליטים. אין דעם ענטפער דערקלערט די פראַנצויזישע רעגירונג, אַז זי איז גרייט אויפצונעמען די ידישע עמיגראַנטן אונטער די פאָלגנדיקע באַדינגונגען:

1. זייער רייזע קיין פראַנקרייך זאָל קומען פרייוויליק.

2. דער פאַקט פון זייער אויפנעמען זאָל נישט זיין קיין פּרעצעדענס פאַר שפּעטערדיקע אויפנאַמעס פון דעפּלאַסירטע פּערזאָנען, וועלכע קומען פון דייטשלאַנד.

3. די צאָל פון די, וועלכע וועלן אויפגענומען ווערן זאָל אַריינגיין אין חשבון פון דעם קאָנטינגענט פון די פּערזאָנען, וועלכע עס ווערט דערלויבט צו טראַנזיטירן דורך פראַנקרייך.

דאָס זיינען פרייע מענטשן!

די דריי שיפן אויף וועלכע עס זיצן פאַרשפּאַרט די „עקזאָדוס"־פּאַסאַזשירן שווימען קיין האַמבורג. ווי עס ווייזט אָבער אויס, וויל נישט די בריטישע רעגירונג, אַז די אַוואַנטורע זאָל זיך דאָרט שוין ענדיקן. אַן אָפיציעלער קאָמוניקאַט פון פאַריין־אָפּיס מאַכט דער פראַנצויזישער רעגירונג אַ נייעם פאָרשלאַג. דער פאַריין־אָפּיס רעדט צו אונז, מער ווייניקער אָט אַזוי: „איר פראַנצויזן, איר האָט אַרויסגעוויזן אין דעם ענין געפילן פון רחמנות און מיטלייד, פון וואָס מיר זיינען זייער גערירט און מיר באַגריסן אייך פאַר דעם. מיר ווילן דעריבער אייך געבן אַ צווייטע געלעגנהייט אַרויסצוווייזן נאָכאַמאָל די זעלבע געפילן. ווי נאָר די דריי שיפן וועלן אָנקומען קיין האַמבורג וועלן מיר צוריקשיקן מיט דער באַן די 4500 עמיגראַנטן צו אייער גרענעץ. מיר זיינען איבערצייגט, אַז מיט אייער הומאַניטאַרער פּליסיקייט וועט איר זיי ווי־דעראַמאָל אייליק אויפנעמען".

די חכמה איז אפילו נישט קיין שלעכטע, אָבער זי איז אַ ביסל ביטער, און דער פונקציאָנאַר פון פאַריין־אָפּיס, וועלכער האָט זי אויסגעטראַכט, פאַרמאָגט זיכער דעם געפיל פאַר הומאָר. אָבער איך האָף, אַז די פראַנצויזישע רעגירונג וועט אויף דעם ענטפערן ערנסט.

די פּאַסאַזשירן פון „עקזאָדוס" זיינען נישט קיין פּעקלעך, וואָס מען וואַרפט פון

אין האַמבורגער פּאָרט

פאַרוואונדעטע און קראַנקע פירט מען אַוועק מיט אויטאָס פון רויטן קרייץ

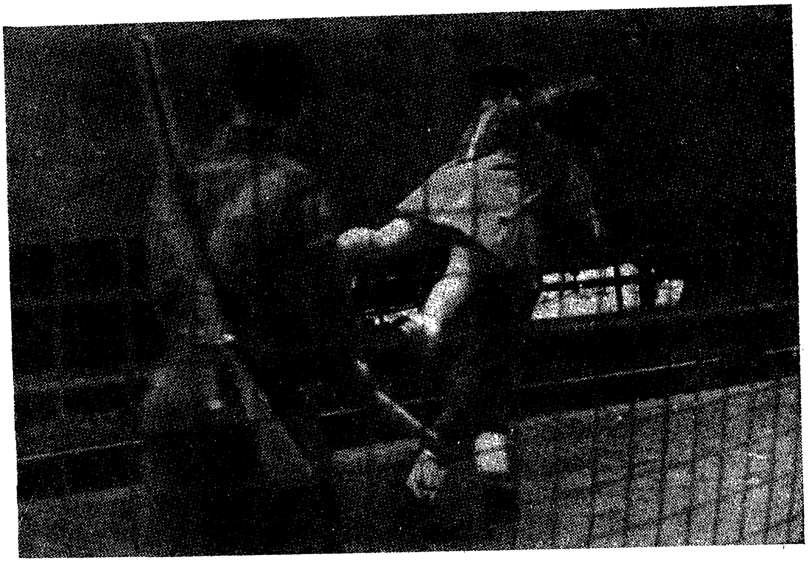

אויך קליינוואַרג שטעלט אַ ווידערשטאַנד!

האנט צו האַנט און וואָס מען זעצט זיי איבער אַן אויפהער פון אַ פּאָרט צו אַ פּאָרט און פון איין באַן־סטאַנציע צו דער צווייטער. דאָס זיינען פרייע מענטשן!

און די פראַגע איז אַ פּשוטע: ווילן די פּאַסאַזשירן פון „עקזאָדוס" פרייוויליק קומען קיין פראַנקרייך, יאָ אָדער ניין? אויב יאָ, וועט מען זיי דאָ אויפנעמען גאַסט־פריינטלעך. אויב נישט, וועט פראַנקרייך אַבסאָלוט נישט מסכים זיין אָנטיילצונעמען אין אַ גוואַלט־אַקט, וועלכער באַשטייט אין דעם, וואָס מען וועט וועלן די דאָזיקע מענטשן מיט כּוח אָפּשיקן צו דער פראַנצויזישער טעריטאָריע.

דער פּאָריין־אָפּיס מאַכט אַ טעות אויב ער מיינט, אַז אַ באַשלוס וועגן דעם ענין קען אַנגענומען ווערן אונטער דער השפּעה פון בריטישן פריינטלעכן אַפּעל. דער פּאָריין־אָפּיס איגנאָרירט, אָדער מאַכט זיך נישט וויסנדיק, וועגן די ליידן און וועגן גייס־טיקן צושטאַנד פון די „עקזאָדוס"־פּאַסאַזשירן. אָבער זיי, די לעצטע, ווייסן גוט וואָס זיי ווילן יאָ און וואָס זיי ווילן נישט. און ביי זייער ווילן האַלטן זיי זיך פאַנאַטיש.

פאַרוואָס איז די בריטישע רעגירונג אַזוי פאַרביטערט קעגן זיי? איך האָב גע־פּרוווט ערנסט און פריינטלעך פאַרשטיין אירע טעמים. איך ווייס, אַז די אחריות פאַלט נישט נאָר אויף איר אַליין. באַוווסטזיניק אָדער אומבאַוווסטזיניק זיינען כּמעט אַלע רעגירונגען פון דער וועלט, און אפילו די „אָנו" אַליין, געווען פּאַסיווע אָדער אַקטיווע שותפים אין דער דאָזיקער שרעקלעכער דראַמע...

מען דאַרף ענדיקן מיט דעם. קיינער קען נישט ביישטיין דעם רוף פון גערעכטי־קייט אָדער, ווען מען וויל, פון רחמנות.

די פּאַסאַזשירן פון „עקזאָדוס" זיינען באַגאַנגען צוויי „פאַרברעכנס": ערשטנס וואָס זיי זיינען געבליבן לעבן פון דער היטלעריסטישער פאַרניכטונג, צווייטנס וואָס זיי פאָדערן אַזיל, וועלכן דאָס אינטערנאַציאָנאַלע געזעץ און ענגלאַנד אַליין האָבן אויף אַ נאָבעלן אופן צוגעגרייט פאַר זיי. און פאַר די דאָזיקע „פאַרברעכנס" זיינען זיי שוין גענוג אָפּגעקומען. זייערע ביז־איצטיקע ליידן זיינען שוין די והותר. זיי פאַר־דינען באמת, אַז מען זאָל זיי מוחל זיין.

רחמנות פאַר די אומגליקלעכע העלדן פון „עקזאָדוס"!

רחמנות פאַר די אַלע אַנדערע, וועלכע זיינען אויפן „עקזאָדוס" נישט געווען, אָבער וועלכע וואָלטן אפשר דאָרט געוואָלט זיין — און רחמנות אויך פאַר די אַלע, וועלכע וואַרטן דאָרט אין די לאַגערן פון דייטשלאַנד און ציילן שוין טעג, מאָנאַטן און יאָרן...

פּאַריז, 25 אויגוסט 1947.

לעאָן בלום
(פירער פון דער פראַנצויזישער
סאָציאַליסטישער פּאַרטיי)

אויפרעגונג אין ארץ־ישראל

ירושלים, 27 אויגוסט, „פּאַלקאַר".

דער תּענית־טאָג, וואָס איז אין אין ארץ־ישראל דערקלערט געוואָרן דורך דעם ועד לאומי און רבנות הראשית, אַלס פּראָטעסט קעגן שענדלעכן באַשלוס פון דער ענגלישער רעגירונג צוריקצושיקן די „עקזאָדוס"־מעפּילים קיין דייטשלאַנד — איז פאָרגעקומען מאָנאָטיק און איז דורכגעפירט געוואָרן אין גאַנצן ישוב.

אין אַלע יידישע פּונקטן זיינען פאָרגעקומען גרויסע מאַסן־פאַרזאַמלונגען. אין די גרויסע שטעט זיינען אין פאַרשידענע קוואַרטאַלן פאָרגעקומען מיטינגען אויף

וועלכע עס זיינען ארויסגעטראָטן מיט רעדעס פאַרשטייער פון יידישע אינסטיטוציעס, פון דער הסתדרות און פון אַלע פּאַרטייען. אויף אַלע פאַרזאַמלונגען זיינען אָנגענומען געוואָרן פּראָטעסט־רעזאָלוציעס וועלכע זיינען איבערגעשיקט געוואָרן צו דער „אָנו" און צו אַלע אירע מיטגלידער.

גאַנץ פרי האָט דער שופר געבלאָזן אַלס צייכן, אַז דער תענית הויבט זיך אָן. אַלע שולן זיינען געווען איבערפולט מיט מתפללים. דער תענית האָט זיך פאַרענדיקט מיטן זון־פאַרגאַנג, אויך ־לויטן צייכן פון שופר־בלאָזן.

די אויפרעגונג צווישן אַלע שיכטן פון דער באַפעלקערונג איז אומגעהויער און די פאַרביטערונג קעגן דער גרויזאַמער באַהאַנדלונג פון די מעפּילים און דער אומרו פאַר זייער גורל זיינען דערגאַנגען ביז צו דער העכסטער מדרגה.

ירושלים, 26 אויגוסט.

דער וועד לאומי האָט זיך פאַרזאַמלט אויף אַ ספּעציעלער זיצונג, בכדי צו באַטראַכטן ענגלאַנדס באַשלוס צוריקצושיקן די מעפּילים פון „עקזאָדוס" קיין דייטשלאַנד.

אין דער רעזאָלוציע וועלכע איז אָנגענומען געוואָרן אויף דער זיצונג פאָדערט אויף דער וועד לאומי די יידן פון דער גאַנצער וועלט צו פאַרשטאַרקן די העפלה קיין ארץ־ישראל און די רעזאָלוציע ענדיקט זיך ווי פאָלגנדיק:

„זאָל דאָס ענגלישע פאָלק און די ענגלישע רעגירונג וויסן, אַז קיין שום אכזריות־דיקע מעשים וועלן נישט ברעכן דעם ווילן פון יידישן פאָלק צוריקצוקומען אין זייער לאַנד".

„זאָלן זיך די פעלקער פון דער וועלט אויפוועקן אין דער לעצטער מינוט, כדי נישט צו דערלאָזן, אַז די לעבנגעבליבענע פון היטלערס אויסראָטונג זאָלן צוריקגעפירט ווערן אין דעם פאַרשאָלטענעם לאַנד, אין דעם טאָל פון טויט, אויף דער ערד פון טויט־לאַגערן און קרעמאַטאָריעס".

„זאָל שוין אַ סוף נעמען צו דער פאַרפאָלגונג פון דער שארית־הפליטה און צו זייערע וואַנדערונגען און זאָל אַ רעטונגס־האַנט זיך אויסשטרעקן צו זיי, כדי זיי צו ברענגען צו אַ מקום מקלט, צו די ברעגעס פון זייער היימלאַנד".

דער וועד לאומי האָט אויך אויסגעדריקט די געפילן פונם יידישן ישוב אין ארץ־ישראל לגבי דעם מוטיקן פראַנצויזישן פאָלק און זיין רעגירונג מיט פאָלגנדיקע ווערטער:

„דער ישוב דריקט אויס זיין טיפסטע אנערקענונג דער פראַנצויזישער רעגירונג פאַר איר מענטשלעכער האַלטונג לגבי די „עקזאָדוס"־מעפּילים און פאַרן אָפּזאָגן צו באַנוצן כוח, כדי צו צווינגען זיי אַראָפּצוגיין פון די שיפן".

„דער ישוב דריקט אויס זיין באַגייסטערונג פאַרן פראַנצויזישן פאָלק, וועלכעס האָט אַרויסגעוויזן אַזוי פיל סימפּאַטיעס לגבי די „עקזאָדוס"־פליטים אין זייער טרויעריקן און ליידנספולן גורל".

ענגלאַנד גרייט צו לאַגערן פאַר די „עקזאָדוס"־מעפּילים

קיקניץ (דייטשלאַנד) 2 סעפּטעמבער „יונייטעד פּרעס".

שטעכל־דראָטן און וואַך־טורעמס זיינען היינט אויפגעשטעלט געוואָרן אַרום די

לאַגערן אין פּאַפּענדאָרף און אַמסטאַו. עס ווערן דאָ געמאַכט צוגריטונגען פאַר די „עקזאָדוס"־מעפּילים, וועלכע מען דערוואַרט דאָ אין די נאָענטסטע טעג.

די ענגלענדער גרייטן זיך צו ערשט איבערצופירן די מעפּילים — אויב עס וועט זיי געלינגען אַראָפּצוזעצן זיי פון די שיפן — קיין אַמסטאַו, ווו זיי וועלן דורכגיין אַ מעדיצינישע אונטערזוכונג און דאַן וועלן די ענגלישע אויטאָריטעטן צוזאַמען מיט פאָרשטייער פון „רויטן־קרייץ" און פון דער אינטערנאַציאָנאַלער פּליטים־אָרגאַניזאַציע („איראָ") צעטיילן די מעפּילים אין צוויי גרופּן: דעפּלאַסירטע פּערזאָנען און פּליטים. דער דאָזיקער פּראָצעס וועט געדויערן אַרום צוויי וואָכן. במשך פון דער דאָזיקער צייט וועלן די מעפּילים באַקומען די נאָרמאַלע שפּייז־ראַציעס און אַ צוגאַב פון די הילפס־אָרגאַניזאַציעס.

אַרום די לאַגערן געפינט זיך איצט אַ באַוואַכונג פון 36 געוועזענע ווערמאַכט־סאָלדאַטן.

די בריטישע פאָרשטייער האָבן דערקלערט, אַז די טורעמס און שטעכל־דראָטן זיינען איינגעאָרדנט געוואָרן, כדי צו פאַרטיידיקן די יידן.

די יידישע אינטערנירטע וועט נישט דערלויבט זיין אַרויסצוגיין פון די לאַגערן, אויסער מיט אַ ספּעציעלן פּאַסיר־שיין.

אין פּאַפּענדאָרף וועלן קענען איינגעאָרדנט ווערן 3.000 מענטשן און אין אַמסטאַו 1.500.

די מעפּילים פון „עקזאָדוס 1947„ אָנגעקומען קיין קוקסהאַפן

האַמבורג, 6 סעפּטעמבער. „רויטער":

דער טראַנספּאָרט מיט די יידישע מעפּילים פון „עקזאָדוס", וועלכע געפינען זיך אויף די שיפן „אושען וויגאַר", „רונימעד פּאַרק" און „עמפּייר רייוואַל" איז אָנגעקומען היינט אינדערפרי קיין קוקסהאַפן. זיי וועלן אַריינפאָרן אין האַמבורגער פּאָרט אין פאָלגנדיקער אָרדענונג: צוערשט, זונטיק, אַרום 5 אינדערפרי, „אושען וויגאַר"; שפּעטער, מאָנטיק, „רונימעד פּאַרק" און דינסטיק, „עמפּייר רייוואַל".

ירושלים, 6 סעפּטעמבער. —

דער ועד לאומי האָט נעכטן פּאַרעפנטלעכט אַ רוף צום ישוב אָפּצושטעלן אין משך פון 2 שעה די אַרבעט מאָנטיק, אינם טאָג, ווען די „עקזאָדוס"־שיפן וועלן אָנקומען קיין האַמבורג.

אָ פּ ע ר אַ צ י ע „ אָ אַ ז י ס "
די מעפּילים פון „אושען וויגאַר" שטעלן אַ קורצן ווידערשטאַנד

האַמבורג, 8 סעפּטעמבער.

אַ פאָרשטייער פון דער ענגלישער קאָנטראָל־קאָמיסיע האָט געמאָלדן די פּאַר־שטייער פון דער פּרעסע, אַז קיין שום קאָרעספּאָנדענט וועט נישט צוגעלאָזט ווערן צו די שיפן, וואָס פירן די עמיגראַנטן. ער האָט נאָך צוגעגעבן, אַז לויט זיינע איינ־

פּאַרמאַציעס, זיינען די עמיגראַנטן גרייט אויסצושטייגן און דערפאַר האַלטן די ענג־לענדער, אַז עס איז בעסער, אַז קיינער זאָל בעת־מעשה, נישט זיין אַנוועזנדיק, כדי נישט צו באַאיינפלוסן די אויסשטייגנדיקע.

די ענגלענדער האָבן היינט פרי אויך געגעבן צו וויסן, אַז די אָפּעראַציע „אַזים" (אַזוי הייסט די בריטישע אַקציע פון אַרויסזעצן די „עקזאָדוס"־מעפּילים). וואָס איז פריער באַשטימט געווען אויף 6 אינדערפרי, איז צוליב דעם נעפּל אָפּגעלייגט געוואָרן אויף אַכט אַזייגער. די זשורנאַליסטן וועט נישט דערלויבט זיין צו דערנענטערן זיך צום ים פאַר ניין אַזייגער.

*

אין דער ערשטער שעה האָבן 450 פון די 1500 עמיגראַנטן, וועלכע האָבן זיך געפונען אויף דער שיף „אושען וויגאר", אַראָפּגעשטיגן אויף דער יבשה. קיין שום אינצידענטן זיינען נישט פאָרגעקומען. די עמיגראַנטן, — דאָס רוב פרויען און קינ־דער, — האָבן גלייך פאַרנומען פּלעצער אין די צוגן, וואָס האָבן שוין אויף זיי גע־וואַרט.

ווען די זשורנאַליסטן זיינען געקומען אויפן אָרט פון דער אויסלאַדונג 7 אַזיי־גער, זיינען שוין די ערשטע עמיגראַנטן געווען פאַרשפּאַרט אין די פאַרקראַטעוועטע וואַגאָנען.

די אויפאָדערונג אויסצושטייגן איז איבערגעגעבן געוואָרן די עמיגראַנטן אין 6 שפּראַכן: פראַנצויזיש, ענגליש, דייטש, אונגאַריש, פּויליש און יידיש.

ענגלישע פּאַראַשוטיסטן האָבן פאַרנומען זייערע פּלעצער אויף די שיפן, בעת ענגלישע סאָלדאַטן האָבן געהיטן אַלע וויכטיקע ערטער אַרום דעם ברעג.

דער באַשלוס אויסצושטייגן איז אָנגענומען געוואָרן דורך די פאַראַנטוואָרטלעכע פאָרשטייער פון די פּאַסאַזשירן פון „אושען וויגאר" נאָך אַ לענגערער באַראַטונג.

*

די עמיגראַנטן, זיינען געווען זייער אויסגעמאַטערט פון זייער לאַנגער רייזע און די פיר דאָקטוירים, וואָס האָבן זיך געפונען אויף דער שיף האָבן באַשטעטיקט, אַז די רייזע איז ספּעציעל געווען זייער אַ שווערע פאַר די פרויען און קינדער.

די פּאַסאַזשירן האָבן דערקלערט, אַז זיי זיינען געווען אָפּגעשניטן פון דער אויי־סערלעכער וועלט אין משך פון דער גאַנצער רייזע, און אַז זיי גלויבן, אַז דער ווי־דערשטאַנד פון די פּאַסאַזשירן פון די אַנדערע שיפן, וווּ עס זיינען פאַראַן ווייניקער פרויען און קינדער, וועט זיין אַ סך אַ שטאַרקערער און אַ מער פאַרביסענער.

*

בשעת די לעצטע גרופּן פון מעפּילים האָבן געזאָלט אַראָפּגעזעצט ווערן פון דער שיף האָט זיך פּלוצלונג דערהערט אַ טומל. דער אָפיציר פון די פּאַראַשוטיסטן, וואָס האָט אָנגעפירט מיט דער „אָפּעראַציע" האָט דאַן דערקלערט: „מיר האָבן שוועריקייטן אין דער קוואַרטיר נומ. 1. די 90 פּאַראַשוטיסטן, וואָס מיר האָבן דאָרט, זיינען נישט גענוג—האָט ער צוגעגעבן—און זיי באַהערשן נישט מער די לאַגע". 5 מינוט שפּעטער האָט מען געמוזט רופן צו הילף 100 מ. פּי.'ס (מיליטערישע פּאָליציי) און צוויי קאָמפּאַניעס זעלנער.

אין אַ פּאָר מינוט שפּעטער האָט מען געקענט זען, ווי זיי קומען אַרויף פונם

אינם לאַגער פון פּאַפּענדאָרף

ווען וועט שוין אונזער פרייהייט קומען ? !

קעלער אויף דעם דעק פון דער שיף, שלעפנדיק מיט כוח א גרופּע יונגע יידן, וועלכע שטעלן א העפטיקן ווידערשטאַנד. איינער פון די סאָלדאַטן האָט מיט א מאַטראַק גע־שלאָגן איבער די קעפּ, די צווייטע האָבן זיך באַנוצט מיט די פויסטן. איין ייד איז אוועקגעפאַלן שווער פאַרוואונדעט. דאָקטוירים האָבן געמוזט אינטערוועניר̈ן. די אינ־צידענטן האָבן זיך איבערגעחזרט עטלעכע מאָל. ארום 300 יידן האָט מען געמוזט שלעפּן מיט כוח.

א גרופּע פון די דעבאַרקירטע האָבן זיך אָפּגעזאָגט צו נעמען וועלכע ס'איז שפּייז און האָבן געשווירן צו הונגערן, ביז מען וועט זיי נישט דערלויבן צוריקצו־פאָרן קיין ארץ־ישראל.

אין רעזולטאַט פון דער אָפּעראַציע „אָאַזיס", וואָס האָט געהאַט אלס צוועק ארויס־צוזעצן אויף דער יבשה די פּאַסאַזשירן פון דער ערשטער שיף, איז פאַראַן א שווער פאַרוואונדעטער צווישן די יונגטלעכע, וועלכע האָבן זיך אַנטקעגנגעשטעלט און וועל־כע די בריטישע פּאָליציי האָט געמוזט מיט גוואַלט אַראָפּפירן פון דער שיף. דער יונגער בחור איז פאַרוואונדעט געוואָרן דורך א קלאַפּ אין קאָפּ.

אָנגעקומען אין לאַגער פון פּאָפּענדאָרף

קיקניץ, 8 סעפּטעמבער. —

דער ערשטער צוג מיט די מעפּילים פון „עקזאָדוס" איז אָנגעקומען אויף דער קליינער באַן־סטאַציע קיקניץ לעבן ליבעק, ארום 1 נאָכמיטאָג. די מעפּילים זיי־נען איבערגעפירט געוואָרן אין לאַגער פון פּאָפּענדאָרף, וו זיי וועלן פּראָוויזאָריש אינטערנירט ווערן.

די מעפּילים פון „עמפּייר רייוואל" שטעלן נישט קיין ווידערשטאַנד

האַמבורג, 9 סעפּטעמבער.

נעכטן אוונט איז די צווייטע שיף „עמפּייר רייוואל" אָנגעקומען קיין האַמבורג.

6.30 אינדערפרי האָט די ענגלישע מאַכט געמאָלדן, אַז די 1.400 מעפּילים פון דער צווייטער שטייג־שיף „עמפּייר רייוואל" זיינען אַראָפּגעזעצט געוואָרן אין משך פון 1 שעה און 15 מינוט. די ענגלישע מאַכט האָט דערקלערט, אַז די פּליטים זיינען אַראָפּ רואיק, אָן גוואַלט־טאַטן, נאָכדעם ווי מען האָט זיי געוואָרנט דורך די הילכערס פון דער שיף.

דער צוג, וואָס פירט אוועק די פּליטים אינם לאַגער פון פּאָפּענדאָרף ביי לובעק איז אָפּגעפאָרן 6.35, אינם מאָמענט ווען דער טראַנספּאָרט איז אָפּגעפאָרן האָבן די מעפּילים געזונגען די „התקוה".

געפונען א באָמבע אויף דער שטייג־שיף „עמפּייר רייוואל"

האַמבורג, 10 סעפּטעמבער. —

ווי עס ווערט איצט אָפיציעל באַשטעטיקט, האָבן די זעלנער, וואָס האָבן רעווי־דירט די שיף „עמפּייר רייוואל" אַנטדעקט א באָמבע אין א בענזין־פּושקע. דאָס שיינט

צו דערקלערן די סיבה, פאַרוואָס די מעפּילים זיינען אַזוי שנעל אַראָפּ פון דער שיף. דער אויפריים־אַפּאַראַט, וועלכן מען האָט באַלד איבערגעפירט אין אַ באַראַק, האָט מאַנטיק נאָכמיטאָג אויפגעריסן, צעברעכנדיק אַלע שויבן הונדערטער מעטער אַרום.

❖

אַ „הגנה"־פאַרשטייער האָט דאָ היינט דערקלערט: „די איינציקע סיבה, פאַרוואָס די מעפּילים זיינען אַראָפּ פון דער צווייטער שיף איז די, ווייל אַלע האָבן געוווסט פון דער באָמבע, וואָס האָט געדאַרפט אויפרייסן די שיף.

וועגן דעם, וואָס די באָמבע האָט נישט אויפגעריסן, האָט ער באַמערקט, אַז „די מעפּילים האָפן, אַז דאָס צווייטע מאָל וועלן זיי האָבן מער מזל".

די „עמפּייר רייוואַל" איז געוועזן די איינציקע שיף, פון וועלכער די עמיגראַנטן זיינען אַראָפּ רואיק. אַלע זיינען איבערגעפירט געוואָרן קיין אַמסטאַו.

העלדישע ווידערשטאַנד פון די מעפּילים פון „רונימעד פּאַרק"

האַמבורג, 10 סעפּטעמבער.

להיפך צום אויסשטייגן פון דער צווייטער שיף, וואָס איז דורכגעגאַנגען רואיק איז דאָס אויסשטייגן פון די עמיגראַנטן פון דער דריטער שיף „רונימעד פּאַרק" אויף וועלכער עס האָבן זיך געפונען 1429 מאַן, דורכגעגאַנגען זייער שטורמיש און איז באַגלייט געווען מיט פיל ברוטאַליטעט מצד די ענגלישע זעלנער. נאָר זקנים און קליינע קינדער האָבן פאַרלאָזט די שיף אָן ווידערשטאַנד. די ייִנגערע, סיי מענער און סיי פרויען האָבן זיך העלדיש אַנטקעגנגעשטעלט און די ענגלישע סאָלדאַטן האָבן זיי מיט אַ ברוטאַלן כוח געשלעפּט פון דער שיף.

פאַראַן פיל פאַרוווּנדעטע אויך צווישן ענגלישן מיליטער. אַ גרעסערע גרופּע עמיגראַנטן בראש מיט מרדכי קאַסמאַן האָט זיך אַ לאַנגע צייט העלדיש געשלאָגן קעגן אַ גרופּע ענגלישע סאָלדאַטן. קאַסמאַן איז שווער פאַרוווּנדעט געוואָרן. זשורנאַליסטן, וואָס זיינען בייגעווען אויף דער שיף, דערציילן פון סצענעס, ווי פרויען און קינדער האָבן זיך געוואָרפן אויף די ענגלענדער און געביסן זיי מיט די ציין און געשלאָגן מיט אַלץ, וואָס זיי האָבן נאָר געהאַט אונטער דער האַנט. פיר וואַסער־פּאָמפּעס זיינען באַנוצט געוואָרן בעת מעשה, בכדי אַרויסצוטרייבן די עמיגראַנטן פון זייערע ערטער. אַ סך פרויען האָבן בעת דער עוואַקואַציע געחלשט און דאָס האָט נאָך מער פאַרגרעסערט די שווידערלעכקייט פון בילד.

מענער זיינען אַראָפּגעטראָגן געוואָרן פון שיף מיט די קעפּ אַראָפּ. איינער מיט אַ צעבלוטיקטן קאָפּ האָט זיך לאַנג געוועהרט קעגן אַ גאַנצער גרופּע פון פּאָליציסטן און סאָלדאַטן. אַ סך פון די אַראָפּשטייגנדיקע פון דער שיף האָבן געהאַט פאַרבונדענע קעפּ.

בשעת דער לאַנדונג האָבן די ייִדישע פּליטים פון האַמבורג אָרגאַניזירט אַ פּראָטעסט־מאַניפעסטאַציע און געטראָגן גרויסע פּלאַקאַטן, אויף וועלכע מען האָט געקענט לייענען: „עקזאָדוס" — אַ שאַנדע פאַר ענגלאַנד!!! דאַן האָבן זיי זיך געלאָזט איבער די גאַסן פון האַמבורג צום האַנדלס־פערטל פון דער שטאָט. דאָרטן איז פאָרגעקומען אַן אינצידענט מיט אַ גרופּע פון 500 דייטשע פּאָליציסטן, וועלכע די ענגלענדער האָבן אַרויסגעשיקט קעגן די דעמאָנסטרירנדיקע. נאָך אַ ווידערשטאַנד זיינען די דעמאָנסטראַנטן צעטריבן געוואָרן.

די עמיגראַנטן פון „רונימעד פּאַרק" זיינען איבערגעפירט געוואָרן קיין פּאָפּענדאָרף ווו זיי וועלן אונטערזוכט ווערן. מען רעכנט, אַז די אונטערזוכונגען וועלן דויערן 15 טעג.

די צאָל קרבנות פון „רונימעד פּאַרק"

האַמבורג. — צום סוף פון דער ברוטאַלער אַרויסזעצונג פון די מעפּילים פון דער דריטער שיף, האָט אַן ענגלישער פּרעסע־פּאָרשטייער איבערגעגעבן פּאָלגנדיקע ציפערן פון די קרבנות, בעת דער אַרויסזעצונג פון דער דריטער שיף: 24 יידן זיינען איבערגעפירט געוואָרן אין קראַנקן־הויז, בתוכם 7 פרויען. עס זיינען אויך שווער פאַרוואונדעט געוואָרן 3 בריטישע זעלנער. די פאַרוואונדעטע ענגלישע סאָלדאַטן זיינען איבערגעפירט געוואָרן אין די שפּיטעלער.

זשורנאַליסטן האָבן געזען זעקס יידן מיט צעבלוטיקטע קעפּ, חוץ דעם זיינען בערך 20 יידן, צווישן זיי פיל פרויען, אַראָפּגעשלעפּט געוואָרן פון דער שיף מיט די קעפּ צו דער ערד. צוויי גרויסע אַרעסטאַנטן־וועגענער, אָנגעפילט מיט עמיגראַנטן זיינען אָפּגעפאָרן פון פּאָרט עטוואָס שפּעטער, באַגלייט פון אַ שטאַרקער אָפּטיילונג פון דער בריטישער פּאָליציי.

פּאַריז, 11 סעפּטעמבער, קאָמוניקאַט פון פראַנצויזישן ראַדיאָ.

נעכטן בייטאָג, ווען די ענגלישע סאָלדאַטן האָבן דורך הילכערס געמאָלדן די מעפּילים פון דער שיף „רונימעד פּאַרק", אַז זיי זאָלן פריוויליק אַראָפּגיין פון דער שיף, האָט קיינער נישט געפּאָלגט דעם באַפעל. די ענגלישע סאָלדאַטן זיינען דאַן אַרויף אויף דער שיף, כדי מיט געוואַלט אַראָפּצושלעפּן די מעפּילים. עס זיינען אויסגעבראָכן געשלעגן צווישן די זעלנער און מעפּילים. די ענגלישע מאַכט האָט געמוזט רופן רעזערוו־מיליטער און מיט גוואַלט אַראָפּגעזעצט די מעפּילים.

אין רעזולטאַט פון די צוזאַמענשטויסן זיינען פאַראַן 22 פאַרוואונדעטע, צווישן זיי דריי ענגלישע סאָלדאַטן.

די זעלבע מעטאָדן נאָר אַנדערע אויספירער

פּריש, אויסגעפרעסן און גוט אויסגעשלאָפן, זיינען זיי געשטאַנען מיט שטעקענער אין די הענט און געוואַרט אויף זייערע קרבנות. פונדערווייטנס, הינטער פאַרשטעלטע פענסטער, האָבן מענטשן געוואַרט אויף דעם טראַגישן שפּיל פון די מחבלים. אביסל ווייטער — די פאַרקראַטעוועטע וואַגאָנען, באַרייט אויפצונעמען די אומגליקלעכע. ערגעץ האָט געשפּילט אַ מיליטערישער אָרקעסטער און אין דער לופט, איבערן אָרט ווו עס האָבן זיך געזאָלט באַווייזן די אָרעמע יידן, האָט זיך צעטראָגן די מעלאָדיע פון „שענעם בלאַוען דאַנאַו". די זון האָט זיך באַהאַלטן און נישט געוואָלט באַווייזן זיך. אַ קליין נאָך־רעגן ווינטל האָט אַדורכגענומען מיט אַ שוידער ביז צום מאַרך פון די ביינער און די מחבלים זיינען געוואָרן אומגעדולדיק.

ענדלעך האָבן זיי זיך באַוויזן. אָפּגעמאַטערטע און אָפּגעריסענע האָבן זיי גע־

שלעפּט זייער אָרעם גוטס, די קליינע קינדער אויף די הענט. שטעקענער און פּויסטן האָבן זיי געהאָלפן מאַכן זייער וועג צו די פאַרקראַטעוועטע וואַגאָנען און שפּעטער אין לאַגער אַריין.

דאָס איז געווען אין יאָר 1942.

היינט איז דאָס יאָר 1947. די אויסגעפּרעסענע ס. ס.-לייט פון יאָר 1942 זיי־נען געשטעלט געוואָרן פאַר די געריכטן פון דער וועלט־גערעכטיקייט. דאָס בילד איז אָבער ענלעך: די קאַסקן אויף די קעפּ, די שטעקענער, די פאַרקראַטעוועטע וואַגאָנען און... די מוזיק, די רואיקייט פון די מענטשן, וואָס שלעפּן די אויסגעמאַטערטע יידן — טאַקע די זעלבע יידן. נאָר די אויסגעפּרעסענע און גוט אויסגעשלאָפענע זעלנער זיינען שוין אַנדערע: נישט מער די דייטשע ס. ס. לייט. דאָס זיינען ענגלישע זעלנער מיט זייערע אָפיצירן.

צווישן די רואינען פון האַמבורגער פּאָרט באַוויזט זיך די ערשטע פון די דריי שיפן, וואָס פירן שוין איבער פופציק טעג די העלדן פון „עקזאָדוס 47". אַלע וועגן, אַלע דורכגענג פון דער זייט פון פּאָרט, זיינען שטאַרק געהיטן דורך ענג־לישע זעלנער און דייטשער פּאָליציי. די ענגלישע מאַכט־אָרגאַנען האָבן אָפּגעלייגט די אָפּעראַציע „אָאַזיס" ביז אויף מאָרגן, מאַנטיק אינדערפרי. אַ קאַלטער רעגן וואַשט דערווייל די טונקעלע קאָנטורן פון דער שיף „אושען וויגאר", ווי ער וואָלט זי באַרייט געמאַכט צו דער מאָרגנדיקער „שמחה" פון די מחבלים.

איבער צוויי הונדערט זשורנאַליסטן פון אַלע וועלט־טיילן האָבן זיך דאָ גע־געבן אַ „ראַנדע־ווו" בכדי צו באַוואונדערן די „קולטור" פון צוואַנציקסטן יאָרהונדערט אין דער ענגלישער אויסגאַבע. די דייטשע „קאָלעגן" טראָגן אַ שמייכל אויף זייערע ליפּן.

אין דעם גרויסן נירנבערגער וועלט־טריבונאַל האָט מען געהאַלטן פאַר אַ פאַרברעכן קעגן דער מענטשהייט, וואָס די דייטשע הענקער האָבן אין די לאַגערן בעת דעם טרייבן פון זייערע אומגליקלעכע קרבנות געלאָזט שפּילן די מוזיק. אָבער זע, איצט זיינען מיר, זשורנאַליסטן, אויך איינגעשלאָסן „הינטער קראַטן" און מיר הערן זיך צו צום לויט־שפּרעכער; עס מישן זיך אויס ענגלישע אולטימאַטום־אויפאָדערונגען מיט די שיינע ווינער וואַלסן. פון די אויגן פון די דייטשע זשורנאַ־ליסטן לייענט מען אַרויס די צופרידנקייט, וואָס די ענגלענדער האָבן דעם מנהג מוזיק איבערגענומען פון די דייטשע הענקער.

צוזאַמען מיט דעם טאָג־ליכט באַגינט מאַנטיק אינדערפרי די אָפּעראַציע. די ער־שטע יידן. אַלטע מענער און פרויען באַלאָדן מיט זייער ביסל אָרימקייט, שלעפּן ביי די הענט און אויף די הענט קינדער. זינט דעם 18 יולי, שטעלן זיי ווידער צום ער־שטן מאָל זייערע פיס אויף אַ טרוקענעם באָדן.

פּאַמעלעך ציט זיך דער טרויעריקער מענטשן־קאַראַוואַד. אין טאַקט פון דער־לייכטער מוזיק באַגינט אַ נייער אַקט פון יידישן נע ונד זיין. נאָך חדשים־לאַנגן וואַנדערן, נאָך צענדליקער וואָכן פון אַנטלויפן פון טראַגישן לאַגער־קאַשמאַר אין דייטשלאַנד, בכדי צו געפינען אַן אָפּרו אין אייגענעם לאַנד, געפינען זיי זיך צוריק אין דייטשלאַנד; באַלד וועלן זיי ווידער זיין הינטער די קראַטן פון אַ דייטשן לאַ־גער, ווו דאָס בלוט פון זייערע ברידער און שוועסטער איז נאָך נישט פאַרטריקנט געוואָרן.

די זעלבע מעטאָדן נאָך אַנדערע אויספירער

ענגלישע סאָלדאַטן טרייבן יידישע מאַמעס און קינדער
אין די וואַגאָנעס אַריין

שוין פרייען זיך די ענגלישע אָנפירער פון דער „אָפּעראַציע אַאַזים", אַז אַלץ גייט גלאַטיק, אָבער באַלד שטעלט זיך דער טראַגישער שטראָם אָפּ. עפּעס איז דאָרט אויבן קאַליע געוואָרן. ווייטערע מענטשן באַווייזן זיך נישט ביי דעם ארויסגאַנג פון דער שיף. אויך די מוזיק איז איבערגעריסן געוואָרן.

ענגלישע זעלנער מאַרשירן ארויף אויף דער שיף. עס דערגייען פון דאָרט קול־לות און געוואַלדן. באַלד באַווייזט זיך די ערשטע גרופּע זעלנער שלעפּנדיק א קליי־יינגעלע, וואָס שרייט און ווערט זיך. איינציקווייז שלעפּן די זעלנער די יונגע יינגלעך און מיידלעך. עפּעס א פאַרבאַנדאַזשירטער ייד ווערט זיך; זעקס זעלנער שלעפּן אים און שלאָגן; דאָס בלוט רינט פון אים; ער שרייט, אָבער זיין קול ווערט פאַרמישט אין דעם אַלגעמיינעם טומל. די בריטישע זעלנער האָבן איצט פאַרלאָרן זייער גלייכ־געוויכט. זיי ווערן וואָס אַמאָל ברוטאַלער. זיי שלאָגן די קרבנות איבער דעם נאַקן, שלעפּן זיי, קאַפּען; אויך בלוט זעט מען. די שלאַכט מוז פאַר יעדן פּרייז געווונען ווערן... די לעצטע ווערן געשלעפּט צוויי יונגע מיידלעך.

דער ערשטער טייל פון דער „אָפּעראַציע אַאַזים" איז באַענדיקט. מאָרגן וועט זיך אָפּשפּילן דער צווייטער אַקט. די ענגלענדער זאָגן, אַז די פון „עמפּייר רייוואַל" זיינען „האַרטער" פון די היינטיקע...

ביי די פאַרקראַטעוועטע וואַגאָנען פון דעם צוג, וואָס דאַרף די פּליטים פון „עק־זאָדוס 47" ברענגען אין לאַגער אריין, קענען מיר מיט זיי רעדן.

א פרוי דערציילט, אַז נאָך אינם לעצטן טאָג האָבן זיי אויף דער שיף געמאַכט א הונגער־שטרייק. די ענגלענדער האָבן זיי געסטראַשעט, אַז אין האַמבורג וועלן זיי שוין אונטער־ליגן די ענגלישע קריגס־געריכטן, און ווער ס'וועט זיך אַנטקעגנשטעלן, וועט באַקומען אַכט יאָר טורמע.

אינם צוג־מאַכט זיך באַלד א גערידער. די פּליטים וואַרפן פאַרשידענע כלים אויף די זעלנער, ערגעץ ווערט א טיר פון א וואַגאָן אויפגעבראָכן. די ענגלענדער ווילן אויסמיידן ווייטערדיקע שוועריקייטן, און דער צוג פאָרט אָפּ.

די „התקוה", וואָס טראָגט זיך פון די פאַרהאַמערטע וואַגאָנען, מישט זיך אויס מיט דעם וואַלס פון די ענגלישע לויט־שפּרעכערס.

די מאַשין סאַפּעט, דער צוג רירט פּאַוואָליע פון אָרט. א בלאַס פּנימל פון א יידיש מיידעלע באַווייזט זיך אין פאַרקראַטעוועטן פענסטערל פון א וואַגאָן. „להת־ראות בארץ" — שרייט זי הויך.

די ערשטע שלאַכט פון דער „ראָאַל נעווי" האָבן די ענגלענדער געווונען, מאָרגן וועלן זיי געווינען די צווייטע און די דריטע.

יאָ, אין יאָר 1947 פירט דער וועג קיין ארץ־ישראל איבער גרינע גרענעצן פון אייראָפּעאישן קאָנטינענט, איבער א פראַנצויזישן פּאָרט סעט, איבער חיפה, א צווייטן פראַנצויזישן פּאָרט דע־בוק, דעם גיבראַלטאַר, דעם לא מאַנש, קוקסהאַפן, האַמבורג, א דייטשן לאַגער, איבער הונגער, נויט, בלוטיקע שלעק און קעלט. אַזוי זעט אויס די נייע געאָגראַפיע, וואָס בעווין האָט אָנגעצייכנט פאַרן יידישן פאָלק אויף זיין וועג קיין ארץ־ישראל.

אָבער א פאָלק, וואָס וואַנדערט צוויי טויזנט יאָר, וועט זיך שוין פאַר דער נייער געאָגראַפיע נישט אָפּשרעקן. די מעפּילים פון „עקזאָדוס" וועלן זייער היים, ארץ־ישראל, דערגרייכן.

פ. א.

די ערשטע שיף

— די ערשטע שיף!.... — מיר לויפן צו די קראַטן:
די ערשטע שיף פון האַמבורג, קערט זיך צוריק!... —
עס שטייען אויפן דעק נאָר די סאָלדאַטן
און שפּאַטיש, פּרעך, עס איז אַ יעדנס בליק!

און אפשר זיצן די מעפּילים אין די קעלער? —
צעשרייען מיר זיך אַלע מיט אַמאָל:
— מעפּילים! מעפּילים! לא לרדת! — — — —
נאָר פון דער ערשטער שיף — קיין ווידערקול!

עס האָבן די סאָלדאַטן נאָר געפּיפן,
געוויזן שטעקנס און געשטשירעט מיט די ציין!...
נאָר איינער שווערט זיך, אַז געהערט האָט ער אַ כליפּען
פון טיפן קעלער, אַ פאַרשטיקט געוויין...

די שיף איז אָפּגעשווומען. עס בלייבט דער סוד פאַרהוילן
וואָס איז געווען? וואָס איז געשען מיט זיי? — — — —
די נאַכט פאַלט צו מיט פיבער און מיט גרוילן,
מאָרגן קומט שוין אונזער ריי! — — — —

...דאָס לעצטע מאָל שוין, הויבט מען אויף דעם אַנקער —
מעפּילים הויבן מוטיק אויף דעם קאָפּ!...
אין שפּיטאָל מיר לאָזן נאָר די קראַנקע
און גייען אין די קעלערן אַראָפּ...

די ווענט זיינען מיט אויפשריפטן באַהאַנגען,
צום זעלנער בריטישן, אַ מענטשלעך וואָרט; —
אפשר וועט עס צו זיין האַרץ דערלאַנגען?
ער וועט אַ וואַקל־טון־זיך... אפשר פאַרט?

דער הילכער גיט אונז צייט, זיך צו באַקלערן,
אַ האַלבע שעה, אויף קומען צום געדאַנק... —
דער עולם שרייט, דער עולם וויל נישט הערן,
דער עולם ענטפערט מיט אַ כאָר געזאַנג...

און ס'ווייסן קינדער: נישט קיין צייט איז איצט צו וויינען,
און ס'ווייסן מאַמעס: נישט קיין צייט איז איצט אויף צער,
עס קומט אַ שלאַכט — דאָס ווייסט אַ יעדער איינער
און יעדער איינער, גרייט די ביינער און ער וואַרט! — — — —

יצחק פּערלאָוו

וואָס נאָענטער מיר קומען צו די ברעגעס פון דייטשלאַנד, אַלץ אינטענסיווער ווערן אונזערע צוגרייטונגען צום קאַמף. מיר האָבן פּרוּווגעזען צוויי מעגלעכ־קייטן: אָדער זיי וועלן אונז אָנגרייפן מיט גאַז־באָמבעס, אָדער זיי וועלן זיך באַ־נוצן מיט דער מעטאָדע פון אַ לאַנג־דויערנדיקער באַלאַגערונג. מיר האָבן דעריבער באַשלאָסן, אָנצוגרייטן אַ געהעריקן קוואַנטום טרינק־וואַסער אין די פּעסלעך, וואָס זיינען געשטאַנען אין די ווינקלעך פון אונזער קעלער. די דאָזיקע אויפגאַבע האָבן גענומען אויף זיך די קינדער, וועלכע האָבן זי אויסגעפירט מוסטערהאַפט. עס איז אונז געלונגען צוצוגרייטן אין די פּעסלעך בערך טויזנט ליטער וואַסער. דאָס דאָזיקע וואַסער איז געווען פאַר אונז הייליק און קיינער האָט זיך צו אים נישט צוגערירט. מיר האָבן אויך באַשלאָסן, אַז פאַרן אָנהויבן דעם קאַמף, וועלן מיר צענעמען אַ טייל פון די טרעפּ, וואָס פירן פונם קעלער אַרויף אויפן דעק, כדי צו באַשווערן דעם צוגאַנג צו אונז. מיר האָבן באַשלאָסן, צו צענעמען נאָר אַ חלק, כדי זיי זאָלן אונז נישט קענען באַשולדיקן, אַז מיר פאַרשטעלן דעם וועג פאַר די, וואָס זיינען גרייט פרייוויליק אַרויפצוגיין. אינם פלאַן איז אויך געווען פּרוּווגעזען צו פאַר־באַריקאַדירן זיך, אינם אונטערשטן קעלער. מיר האָבן צוגעגרייט שטעקענער און אייזערנע שטאַנגען און באַשלאָסן, אַז מיר וועלן די ערשטע נישט אָנגרייפן, מיר וועלן אָבער צוריקגעבן אַ קלאַפּ פאַר אַ קלאַפּ. עס זיינען אָרגאַניזירט געוואָרן ספּע־ציעלע שטורעם־אָפּטיילונגען, וועלכע וועלן זיין פון די ערשטע אַנטקעגנצושטעלן זיך און גרייט אויף יעדער עווענטואַליטעט.

*

עס לויפט אַ טאָג נאָך אַ טאָג. מיר זעען שוין פאַר זיך די ענגלישע ברעגעס. אין קורצן קומען מיר שוין צו צו האַמבורג. אַ טאָג פאַרן דערגרייכן די ברעגעס האָט זיך מיט אונז געזעגנט דער אַמעריקאַנער קאָרעספּאָנדענט פון „רויטער", וועלכער איז די גאַנצע צייט, פון פּאָרט דע־בוק אָן, געפאָרן אויף אונזער שיף און איצט איז ער אַריבער אויף דער שיף „אושען ווינאַר", וועלכע דאַרף זיין די ערשטע אין דער ריי אַראָפּצוזעצן די פּאַסאַזשירן. אַ טיף געריר טער האָט ער גענומען אַ וואָרט אויף אונזער לעצטער מסיבת־שבת און האָט דערקלערט, אַז פון מאָראַלישן שטאַנדפּונקט פילט ער זיך אַ סך שוואַכער פון אונז,און אַז ער האָט פאַר אונז דעם פולסטן רעס־פּעקט. צום סוף האָט ער אונז געווונטשן פיל גליק. פון אים זיינען מיר אויך גע־וואָר געוואָרן די ריי ביים אַרויסזעצן די מעפּילים: די ערשטע — „אושען ווינאַר", די צווייטע — „עמפּייר רייוואַל" און צום סוף — אונזער שיף.

דער קאַפּיטאַן האָט אונז מודיע געווען, אַז די מענטשן פון „אושען ווינאַר" האָבן באַשלאָסן צו שטעלן נאָר אַ פּאַסיוון ווידערשטאַנד. מיר האָבן דאָס אָנגענו־מען אלס אַ פּראָוואָקאַטאָרישע ידיעה פון זיין זייט און מיר האָבן גאָרנישט גע־ענטפערט. אין אָוונט איז פאַר אונזער שיף פאַרבייגעפאָרן „אושען ווינאַר" אויף איר צוריקוועג פון האַמבורגער פּאָרט. די שיף איז געווען ליידיק פון מענטשן. דאָס איז פאַר אונז נישט געווען קיין דערמוטיקנדיק בילד, מיר האָבן אָבער פאַרגעזעצט אונזערע צוגרייטונגען, וואַרטנדיק אויף אונזער ריי.

די לעצטע נאַכט, האָבן מיר, מדריכות פון די קינדער, פאַרברענגט ביים נייען בגדים פאַר די קינדער. געמאַכט האָבן מיר די בגדים פון אונזערע קאָצן און

אויף יעדן בערעט האָבן מיר צוגעניט די אויפשריפט: „עקזאָדוס 1947". די קינ־דער האָבן זיך געפרייט און מיט שטאָלץ אַרומגעשפּאַצירט מיט די בערעטן אויף די קעפּ, פילנדיק זיך ווי אומצורייסבאַרע מיטגלידער פון דער גרויסער משפחה פון די „עקזאָדוס"־קעמפער.

❦

דער אויפגייענדיקער מאָרגנשטערן האָט אונז שוין געפינען אינם דייטשן פּאָרט. מיר האָבן זיך נאָך מער צוזאַמענגעדריקט אינם קעלער און געוואַרט מיט אומרו אויף דעם, וואָס דאַרף איצט, באַלד, געשען.

אינם קעלער האָט זיך באַוויזן דער קאַפּיטאַן און אונז דערקלערט, אַז מיר האָבן צוויי שעה צייט אַראָפּצוגיין פרייוויליק פון דער שיף. אויב מיר וועלן ביז צו דער צייט נישט אַראָפּגיין, וועלן קומען ענגלישע סאָלדאַטן און וועלן אונז מיט כוח אַרויסזעצן אויפן ברעג, אָבער דעמאָלט וועט מען אונז באַהאַנדלען ווי דייטשע פאַרברעכער. ער האָט אויך מודיע געווען, אַז די „איראָ" צוזאַמען מיט יידישע הילפס־אָרגאַניזאַציעס האָבן צוגעגרייט צוויי לאַגערן, אין וועלכע מיר וועלן דאַרפן וווינען. מיר האָבן געוווּסט, אַז ס'איז אַן אומעגלעכע זאַך, דאָס יידן זאָלן האָבן אָנטיילגענומען אין אַן אַקציע, וואָס איז פאַרבונדן מיט אונזער דעפּאָרטאַציע און מיר האָבן אים געפרעגט, צי די לאַגערן זיינען שוין פאַרזען מיט גאַז־קאַמערן און קרעמאַטאָריעס? ער האָט אויף אונז אויסגעגלאָצט אַ פּאָר ברייט־צעעפנטע אויגן און, נישט ענטפערנדיק קיין וואָרט, איז ער באַלד נעלם געוואָרן.

בליץ־שנעל האָבן מיר זיך אַ כאַפּ געטון צו דער אַרבעט פון צענעמען די טרעפּלעך. אָנגעהויבן האָבן מיר צו צענעמען די טרעפּלעך, וואָס האָבן געפירט צו די קאַיוטן פון די ענגלישע מאַטראָזן, בכדי אָפּצוהאַקן זייער צוטריט צום קעלער. אָבער ווי נאָר מיר האָבן אָנגעהויבן די אַרבעט, האָט זיך די טיר אויבן האַסטיק אויפגעפּראַלט און אין איר האָט זיך באַוויזן דער קאַפּיטאַן צוזאַמען מיט אַ גרופּע סאָלדאַטן מיט די רעוואָלווערן אין די הענט.

עטלעכע פון אונז האָבן אויפגעריסן זייערע העמדער און אויסשטרעקנדיק זייערע נאַקעטע ברוסטן צום קאַפּיטאַן, האָבן זיי זיך צעשריען: —

— „נאַ, שיס, קאַפּיטאַן! שיס, וואָס האָסטו מורא?" —

דער קאַפּיטאַן האָט באַפוילן:

— די טרעפּ טאָר מען נישט צענעמען!

— פאַרוואָס?

— דורך די טרעפּ וועלן די מענטשן דאַרפן אַרויפגיין!

איינער פון אונז האָט זיך צעשריען:

— נישט אייער עסק! דאָס דאַרף איך אַרויפגיין און מיין חבר! דאָס זיינען, אַלזאָ, אונזערע טרעפּ און מיר וועלן מיט זיי טון דאָס, וואָס עס וועט זיך אונז גליסטן!

דער קאַפּיטאַן האָט ווידער באַפוילן:

— די טרעפּ טאָר מען נישט צענעמען!

אין דעם אויגנבליק האָט זיך איינער אַ ריז, פון די פּאַרטיזאַנער, אַ ריס געטון פאָרויס, און מיט איין שפּרונג שוין געווען אויפן לעצטן טרעפּל אויבן, ממש אונ־טער די פיס פונם קאַפּיטאַן. דער לעצטער האָט זיך דערשראָקן און מיט אַ נישט זיכערן קול האָט ער אַ פרעג געטון:

נאָך דער שענדלעכער אָפּעראַציע „אָאזיס"

פאַרוווּנדעטע „עקזאָדוס"־קעמפער אין האַמבורגער שפּיטאָל

צוריק אויף דער פאַרשאָלטענער דייטשער ערד !
אינם לאַגער פון פּאפּענדאָרף

— אָבער אַ פּאָר טרעפּלעך וועט איר איבערלאָזן?

— מיר וועלן איבערלאָזן.

ער האָט זיך שנעל אויסגעדרייט און איז פֿאַרשוווּנדן צוזאַמען מיט זײַן גאַנצער פֿמליה.

מיר האָבן אויסגעשטעלט די קאַמפּס־גרופּן, נאָכאַמאָל געגעבן די לעצטע אָנווײַזונגען און יעדע גרופּע האָט פֿאַרנומען איר פּלאַץ. אויבן, אויף די לעצטע איבערגעבליבענע טרעפּלעך, האָבן פֿאַרנומען דעם פּלאַץ עטלעכע יינגלעך, וועמענס אויפֿגאַבע איז געווען, צו זײַן די אויסשפּירער און די פֿאַרבינדלער. מיר אַלע האָבן זיך אויסגעזעצט לענג־אויס די ווענט פֿונעם קעלער און פֿאַר אונדז די קינדער.

צען אַזייגער אינדערפֿרי האָבן די ענגלענדער אינסטאַלירט אויבן אויף דעם שיפֿס־דעק, אַ מעגאַפֿאָן, דורך וועלכן זיי האָבן אונדז אויפֿגעפֿאָדערט אַרויסצוגיין אויפֿן ברעג אָן ווידערשטאַנד. איבערגעחזרט האָבן זיי דעם אויפֿרוף אין עטלעכע שפּראַכן און אַלץ געפֿאָדערט מיר זאָלן זיך אונטערוואַרפֿן דעם באַפֿעל. אַזוי ווי דאָס האָט נישט געהאָלפֿן, האָבן זיי אָנגעהויבן צו דראָען, אַז אויב נישט — וועט זײַן ביטער צו אונדזער גורל.

און מיר? מיר זײַנען געזעסן אין קעלער און... געזונגען. איין ליד נאָכן צווייטן, אַ לאַנגע קייט פֿון שירים אָן אַ סוף, אָן אַן אויפֿהער. מיטן זינגען האָבן זיך אונדזערע הערצער אויך צעוואַרעמט, אונדזערע פּנימער האָבן געפֿלאַמט, די אויגן האָבן געבלישטשעט און אין האַרצן האָבן מיר געפֿילט: — אויב אַפֿילו זיי וועלן אונדז באַזיגן מיט דער פֿויסט, וועלן זיי אָבער אונדזער גייסט נישט צעברעכן!

ווי מיר זינגען אַזוי — פּראַלט זיך אויף די טיר אויבן און, ווי קאַרטאָפֿל פֿון אַן אָפֿענעם זאַק, האָבן זיך מיט ווילדע געשרייען, אַ שיט געטון אין קעלער אַרײַן יענע יידן, וועלכע האָבן זיך נאָך געפֿונען אויפֿן דעק: — „זיי גייען שוין! אָט זײַנען זיי שוין דאָ!" און אין דער טיר באַווײַזן זיך טאַקע די ענגלענדער. ווי אַ שטורעם רײַסן זיי זיך אַרײַן אין קעלער, אַלע הויכע, ברייט־פּלייציקע, אויסגעקליבענע איינס ווי איינס. אויף זייערע קעפּ שטאָלענע העלמען, אויף די ברוסטן לעדערנע פּאַנצערס און אין די הענט — שטעקענער. זייערע פּנימער — רויטע ווי בוראַקעס, עס גייט פֿון זייערע מײַלער אַ געשטאַנק פֿון אַלקאָהאָל — ווײַזט אויס, אַז זיי האָבן געמאַכט יענע כּוסה, כּדי זיך צוצוגעבן „מוט און קוראַזש". זיי שטעלן זיך אויס אין אַ ריי אַנטקעגן אונדזערע רייען, אָבער מיר בלײַבן ווײַטער רואיק אויף אונדזערע פּלעצער, אָן בהלה, אָן מורא. מיר ווייסן: איצט איז געקומען דער דעצידירנדיקער מאָמענט. מיר האָבן נישט וואָס צו פֿאַרלירן. אין אונדזערע הערצער האָט זיך אָנגעצונדן אַ פֿײַער פֿון קאַמף — און מיר פֿילן, אַז איצט איז געקומען דער מאָמענט צו באַצאָלן זיי, כאָטש טיילווײַז, פֿאַר זייער שענדלעכער באַציונג צו אונדז במשך פֿון דער גאַנצער צײַט.

ספּאָנטאַניש אינטאָנירן מיר די „התקוה", און בשעת דעם זינגען שטייען מיר אויף פֿון אונדזערע ערטער. די ענגלענדער נוצן אויס דעם דאָזיקן מאָמענט און מיט ווילדע אויסגעשרייען וואַרפֿן זיי זיך אויף אונדז און הויבן אָן צו שלעפּן די מענטשן צו די טרעפּ. שטעקענער הויבן זיך אין דער לופֿטן און פֿאַלן אַראָפּ אויף אונדזערע קעפּ און קערפּערס, דער גאַנצער חלל פֿילט זיך אָן מיט געשרייען און געוואַלדן און עס צעצינדט זיך אַ האַרטער קאַמף.

פֿון אַלע זײַטן פֿליען קאָנסערוון־פּושקעס. די מענטשן וואַרפֿן אָן אַ ציל, ווײַל אין דעם שרעקלעכן תּוהו ובוהו, וואָס איז אַנטשטאַנען, און ווו די קערפּערס

פון די ענגלענדער און מעפּילים האָבן זיך פאַרפּלאָכטן אינאײנעם, איז שווער אויס־צוקלײבן דעם ציל. די פּושקעס טרעפן אי דעם פײנט און אי דעם פרײנט. דער ח' מ. צעשרײט זיך מיט אַלע כוחות: — „וואָס פאַראַרבעט איר, רוצחים, הערט אויף צו וואַרפן!" די ענגלענדער מײנען, אַז ער העצט אונטער די וואַרפער, באַפאַלן זײ אים און צעשלאָגן אים ביז בלוט. מיט גרויס מי געלינגט מיר אָוועקצורײסן אים אין אַ זײט, איך צי אַרויס אַ באַנדאַזש פון מײן זעקל און פאַרבאַנדאַזשיר אים די ווונדן.

בײ די טרעפּ קומט פאָר דער פאַרביסנסטער קאַמף. די ענגלענדער שלאָגן מכות רצח און שווערע, האַרטע קלעפּ פאַלן אויף אונזערע קעפּ, פּנימער און פּלײצעס. איך דערזע מיטאַמאָל, אַז איך געפין זיך אײנע אַלײן צווישן אַ גאַנצער באַנדע ענגלענדער. איך וויל דורכרײסן די קײט, וואָס רינגלט מיך אַרום, כדי צוצוקומען צו די חברים, וואָס געפינען זיך הינטער זײ, אָבער אײנער פון די ענגלענדער כאַפּט מיך אָן און טראָגט מיך צו די טרעפּ. איך שטעל זיך אַנטקעגן מיט אַלע מײנע כוחות און מײן האַנט בלאָנדזשעט איבער זײן קערפּער, זוכנדיק אַ ווידערשטאַנדס־פּונקט. איך פיל פּלוצים זײן האַלז אונטער מײן האַנט און מיט אַלע כוחות גראָב איך זיך אײן מיט מײנע פינגער אין זײן גאָרגל. ער רײסט אַוועק מײן האַנט, און זי פאַלט דאַן אַרויף אויף זײנע האָר. איך רײס זײ, וויפיל כוח איך פאַרמאָג נאָך אין מיר. דער ענגלענ־דער גליטשט זיך אויס און מיר פאַלן בײדע אויף דער ערד. די אַנדערע זעלנער לויפן צו און אַ האָגל פון קלעפּ שיט זיך אויף מײן קערפּער. איך פיל אַ שרעקלעכן ווײ־טיק און איך... פאַרליר מײן באַוווסטזײן.

ווען איך קום צוריק צום באַוווסטזײן, דערזע איך, ווי מען שלעפּט נישט ווײט פון מיר, אויף דער פּאָדלאָגע, אײנעם פון די מדריכים פון „הנוער הציוני". ער איז שווער פאַרוווּנדעט, רינט אָפּ מיט בלוט און קרעכצט מוראדיק. אײזיק, דערהערנדיק די קרעכצן, דערקענט זײן חברס קול און הויבט אָן צו שרײען ווי נישט מיט זײן קול: — „וואַנקאַ, מען שלאָגט וואַנקאַ'ן!" ער פּרוּווט אויפשטײן און צוקומען צו די ענג־לענדער, אָבער אַ פאַרוווּנדעטער און אַ צעשלאָגענער מאַכט ער אַ פּאָר טריט פאָ־רויס און פאַלט צוריק אויף דער ערד, גלײך, ווי די נשמה וואָלט אים אויסגעגאַנגען. ער ליגט אין אַ קאַלוזשע פון בלוט, וואָס רינט פון זײן פּנים און פון די הענט. מיט גרויס מי געלינגט מיר אַרויסצוציען פון מײן טאָרבע אַ טיכל און איך הויב אָן אויס־ווישן זײן פּנים, ער מאַכט אויף די אויגן, קוקט אויף מיר און שטאַמלט אַרויס: — „מאַיאַ, האָסט באַקומען אין פּנים אַרײן?" — איך הויב אויף מײן האַנט צו מײן פּנים, גיב אַ וויש און דערזע, אַז זי איז פול מיט בלוט. אויך איך בין פאַרוווּנדעט.

פון אַלע זײטן שלעפּט מען מענטשן. פיר, פינף סאָלדאַטן שלעפּן אײן ייִדן. אײ־נער פון די פּאַרטיזאַנער ליגט אויף דער ערד ווי אַ פעלז און ס'איז אוממעגלעך צו רירן אים פון אָרט. די ענגלענדער, זעענדיק, אַז זײ וועלן אים נישט בײקומען, דער־נענטערן זײ זיך צו זײן פרוי, וועלכע איז אין 7־טן מאָנאַט, און הויבן זי אָן צו שלאָגן. דער פּאַרטיזאַנער דערזעענדיק דאָס, שפּרינגט אויף מלא כעס, וואַרפט זיך אויף די זעלנער און אַראָפּרײסנדיק פון אײנעם פון זײ זײן שטאָלענעם העלם, כאַפּט ער אָן פאַרן פּאַסיק, וואָס הענגט אַראָפּ פונם העלם און דערלאַנגט שרעק־לעכע קלעפּ אויף רעכטס און אויף לינקס ביז דער פּאַסיק רײסט זיך איבער. ערשט דאַן געלינגט עס די ענגלענדער בײצוקומען אים און זײ שלעפּן אים אַרויף אויבן.

אין קעלער ווערט וואָס אַמאָל לײדיקער. אין אײן ווינקל זײנען נאָך געבליבן די קינדער פון קבוץ „איתן". זײ האַלטן זיך אַלע בײ די הענט און לאָזן זיך נישט רירן פון אָרט. די ענגלענדער גיסן אויף זײ קאַלט וואַסער און די קינדער שווימען שוין

אינם לאַגער פֿון פּאַפּענדאָרף

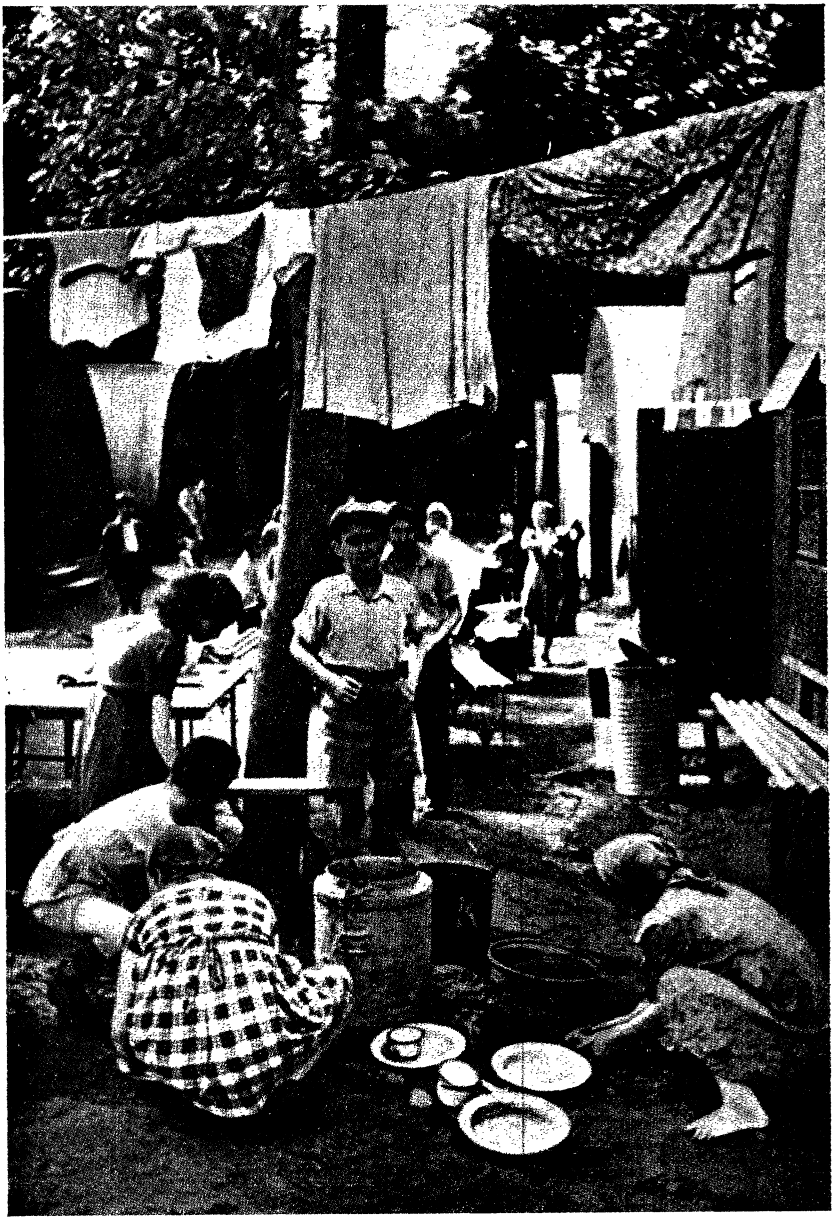

צום ציגיינער־לעבן נעמט נאָך אַלץ נישט קיין ענדע

ממש ווי אין אַ טייך, אָבער די הענט לאָזן זיי נישט אָפּ און הערן נישט אויף צו זינגען די „התקוה".

איך באַקום פלוצים אַ שרעקלעכן קלאַפּ און האַלב־באַוווסטזיניק פיל איך ווי מען שלעפּט מיך צו די טרעפּ, דאַן אַרויף אויפן דעק. אַ קורצע ווײַלע זע איך נאָך פּיס, אין אויסגעפּוצטע, גלאַנצנדיקע שטיוול און דאַן פאַרשווינדט אַלץ...

איך וועק זיך איבער אינם אויטאָ, וווהין די ענגלענדער האָבן מיך אַרײַנגעוואָרפן ווי עפּעס אַ זעקל. דאָ געפינען זיך שוין אַ סך פון מײַנע באַקאַנטע. אַלע זײַנען זיי פאַרוווּנדעט און פון די ווונדן רינט דאָס בלוט... ביים אויטאָ שטייט אַן ענגלישע וואַך.

מיר פאָרן עטלעכע מינוטן און דער אויטאָ בלייבט שטיין. צוויי ענגלענדער דערנענטערן זיך און הויבן אָן אַרויסצונעמען די פאַרוווּנדעטע...

מיר געפינען זיך אין אַ פּאָליציי־שטיבל. מיר זײַנען אַרום 15 מאַן. די ענגלענדער פירן דורך אַ רעוויזיע ביי יעדן איינעם. איך קען נישט פאַרטראָגן וויאַזוי די ייִדן לאָזן זיך אַזוי ליכט באַזוכן און איך הויב אָן צו שרייען. אַן ענגלישער אָפיציר הייסט צוויי זעלנער מיך נעמען און זיי טראָגן מיך אַרויס ווידער צו דער מאַשין. איך ווער זיך מיט מײַנע לעצטע כוחות, ביז איך פאַרליר ווידער דעם באַוווסטזיין.

אויפגעקומען בין איך, ווען מיר זײַנען געבליבן שטיין פאַר אַ צוג. די פענסטער פאַרקראַטעוועט און הינטער זיי זע איך קעפּ, קעפּ קעפּ... לענגאויס דעם צוג שטייט אַ געדיכטע ריי פון מיליטערישער פּאָליציי. צוויי זעלנער נעמען מיך אָן, — איינער פאַר די הענט, דער צווייטער פאַר די פיס, — און טראָגן מיך צום צוג. איך ווער זיך, אָבער זיי זײַנען שטאַרקער פון מיר און זיי וואַרפן מיך אַרײַן אינם צוג ווי עפּעס אַ פּגר.

דער צוג רירט פון אָרט. איך בין אינגאַנצן נאַס און צעווייטיקט גלייך ווי יעדער אבר וואָלט געווען אַ ווונד. יעדער שאָקל פונם צוג פאַרשאַפט מיר נאָך גרעסערע יסורים: מיר פאָרן לאַנג, לאַנג ביז דער צוג שטעלט זיך ענדלעך אָפּ. דאָס איז די לעצטע סטאַנציע פון אונזער נסיעה.

מיר זײַנען ווידער אין אַ לאַגער, אויף דער דייטשער פאַרשלאָטענער און פאַרבלוטיקטער ערד...

מיטן געזאַנג פון „התקוה" אויף די ליפּן

(„עקזאָדוס"־קינדער דערציילן...)

...די געשרייען און געוואַלדן האָבן פאַרפילט דעם גאַנצן חלל פונם קעלער. די רוצחים האָבן אויף קיין איין מינוט נישט אָפּגעשטעלט זייער „אַרבעט". אָט שלעפּן זיי אַ קליין מיידל. זי רייסט זיך אַרויס פון זייערע הענט און פּרובירט אַנטלויפן. איך האָב דערקענט, אַז דאָס איז די קליינע גאָלדע. באַלד אָבער האָבן די סאָלדאַטסקע הענט אַרומגעכאַפּט איר איידעלן קערפּער ווי מיט קלעשטשעס און ווען זי האָט נישט אויפגעהערט צו וואַרפן זיך, ווילנדיק אַרויסרייסן זיך פון זייערע האַרטע קלעשטשעס — האָט זיך אויף איר צאַרטן קערפּער אַ שאָט געטון אַ האָגל פון קלעפּ פון פויסטן און שטעקנער. פינף זעלנער האָבן געמוזט שלעפּן די קליינע גאָלדע, כדי זי ביײַצוקומען.

מיר האָבן זיך אַלע — די חברים פון קבוץ „איתן" — אנגענומען פאַר די

אָרעמס, צונויפגעפּרעסט זיך ווי אין איין פּילקעפּיקן גוף און אַזוי אַרום נישט דער־לאָזט, אַז די ענגלענדער זאָלן האָבן מיט אונז אַ לייכטע אַרבעט. זיי האָבן אונז גע־צויגן פאַר די הענט, פאַר די פיס און נאָר געוואָלט צערייסן אונזער קערפּער־קייט. מיר האָבן זיך ממש צוגעקלעפּט איינער צום צווייטן, אַז ס'איז אַפילו שווער געוועז אַ שפּילקע אַריינצושטעקן.

פינף זעלנער שלעפּן בעלאַן. מישאַן שלעפּן זיי פאַר די פיס ווי עפּעס אַ הורג, און זיין קאָפּ שלאָגט זיך אָן אין די טרעפּ ווי אַ באַלעם...

דער קעלער איז שוין ליידיק, נאָר אונזער גרופּע אַליין שטייט אין ווינקל און רירט זיך נישט פון אָרט. פון דער גרויסער טומלדיקער מענטשן־מאַסע זיינען מיר געבליבן אַליין... מיר הויבן אָן צו זינגען די „התקוה", כדי זיך צוצוגעבן מוט און קוראַזש. די ענגלענדער גיבן אונז נאָך פינף מינוט צייט, אַרויסצוגיין פונם קעלער. מיר זינגען ווייטער און רירן זיך נישט פון אָרט.

די ענגלענדער הויבן אָן צו גיסן אויף אונז קאַלט וואַסער. עמערס נאָך עמערס גיסן זיך אויף אונז קאַלטע וואַסער־שטראָמען אָן... מיר זינגען נאָך אַלץ. מיר שטייען שוין ביז צו די קניען אינם וואַסער אָן... מיר האַלטן זיך נאָך אַלץ פעסט פאַר די הענט און זינגען די „התקוה".

משוגע פון כעס וואַרפן זיך אויף אונז די ענגלענדער, רייסן אַרויס יעדעס קינד באַזונדער פון דער קערפּער־קייט און וואַרפן עס פון האַנט צו האַנט ווי אַ פּילקע ביז אויף דעם דעק אַרויף.

ערשט ווען זיי האָבן דעם לעצטן פון אונז פון קעלער „אַרויסגעוואָרפן" איז דאָס ליד פאַרשטומט געוואָרן.

קבוץ „איתן"

9 אַזייגער אינדערפרי זיינען מיר אַראָפּגעגאַנגען פון דער שיף. פון גרויס כעס האָבן מיר אָנגעהויבן אַריינצוּוואַרפן אין וואַסער אַריין אַלץ, וואָס איז אונז נאָר גע־קומען אונטער דער האַנט. דאָס אַראָפּגיין איז פאָרגעקומען זייער פאַר־מעלעך און זיך געשלעפּט ווי אַן אייביקייט. דאָן האָבן זיי אונז איינגעשפּאַרט אין די באַן־וואַגאָנעס. די ענגלענדער האָבן אונז געבערענגט עסן, אָבער קיינער פון אונז האָט נישט געוואָלט נעמען.

אַלע שויבן פונם צוג זיינען געווען אויסגעהאַקט. אָבער דאָס איז שוין נישט געווען די שולד פון די ענגלענדער. אַזוי ווי מיר זיינען נאָר אַריינגעקומען אין צוג, האָבן מיר מחמת כעס און פאַרדרוס צעהאַקט און צעבראָכן אַלע שויבן פונם צוג. און נישט נאָר די שויבן אַליין האָבן מיר צעבראָכן, נאָר אַלץ, וואָס מיר זיינען בכוח געווען צו צעברעכן אין די וואַגאָנען איז געפאַלן אַ קרבן פון אונזער צאָרן.

נאָך אין די פאַרמיטאָג שעהן זיינען מיר אָנגעקומען אין די צוגעגרייטע פאַר אונז לאַגערן.

קבוצת „ברזל"

אין די לאַגערן פון פּאָפּענדאָרף און אַמסטאַו

פּאָפּענדאָרף, 11 סעפּטעמבער. —

גרויסע אומרוען זיינען היינט אויסגעבראָכן אין די לאַגערן פון פּאָפּענדאָרף און אַמסטאַו, וווהין די יידן פון די „עקזאָדוס"־שיפן זיינען נעכטן איבערגעפירט געוואָרן.

אין פּאַפּענדאָרף זאָגן זיך אָפּ די יידן צו ענטפערן אויף פראַגן, וואָס עס שטעלן זיי די ענגלישע באַאַמטע און זאָגן זיך אָפּ פון יעדער הילף, וואָס עס ליגט זיי פאָר די אינטערנאַציאָנאַלע פּליטים־אָרגאַניזאַציע. אויף אַלע פראַגן פון די ענגלענדער ענטפערן זיי „פּאַלעסטיין".

אין לאַגער פון אמסטאו איז נעכטן די לאַגע געווען אַזוי געשפּאַנט, אַז מען האָט געבעטן די דריי אַמעריקאַנער סענאַטאָרן און אַ פאָרשטייער פון דעם ניו־יאָרקער שטאַט אָפּצולייגן זייער געפּלאַנטן באַזוך.

אַן ענגלישער באַאַמטער האָט געפּרוווט דערקלערן די האַלטונג פון די עמי־גראַנטן מיטן פאַקט, וואָס די דייטשן ווערן באַנוצט אויף קאָכן דאָס עסן, און וואָס אַ סך דייטשן אַרבעטן אין און אַרום דעם לאַגער. ער האָט צוגעגעבן, אַז די ענגלענ־דער וועלן נאָכגעבן דעם ווונטש פון די עמיגראַנטן און באַזייטיקן די דייטשן אין איניקע טעג אַרום.

אין פּאַפּענדאָרף, וואָס איז, פּונקט ווי אמסטאו, אַרומגערינגלט מיט שטעכיקע דראָטן, געפינען זיך די מעפּילים פון די לעצטע צוויי שיפן. דאָ זיינען נעכטן די מעפּילים דעם גאַנצן נאָכמיטאָג געווען אין אַן אויפגערעגטער שטימונג מחמת דעם, וואָס אַ סך פון זייערע (ביי אַ 50 מאַן) זיינען פאַרהאַלטן געוואָרן דורך די ענג־לענדער, בתוכם אויך מרדכי קאסמאן. די ענגלענדער באַטראַכטן זיי אַלס די אָנפירער פונם ווידערשטאַנד. די מעפּילים דערקלערן, אַז אויב מען וועט נישט באַפרייען זייערע חברים, וועלן אויסברעכן ערנסטע אומרוען.

3 יידישע בחורים ווערן נאָך געהאַלטן אין האַמבורגער תפיסה. די ענגלענדער זאָגן, אַז זיי ווילן געבן די „היץ־קעפּ" צייט זיך אָפּצוקילן, און אַז זיי וועלן זיי אינ־גיכן אַרויסלאָזן.

אַמעריקאַנער קאָנגרעס־מענער זיינען היינט פרי אַריינגעלאָזט געוואָרן צו זען די יידישע פּליטים. זיי דערציילן, אַז עס זיינען נישטאָ קיין בעטן אין לאַגער און אַז די באַדינגונגען זיינען ווייט צו זיין גוטע.

נאָכן באַזוך האָבן זיי דערקלערט פאַר פרעסע־פאָרשטייער, אַז זיי זיינען געווען טיף גערירט פון דער מענטשלעכער טראַגעדיע, וואָס דער לאַגער סימבאָליזירט מיט זיך. זיי האָבן געהאַט די געלעגנהייט צו קאָנסטאַטירן די פאַרביטערטקייט, וואָס איז פאַרשפּרייט צווישן די יידן.

זיי דערציילן אויך, אַז בעת זייער געשפּרעך מיט די מעפּילים, האָבן זיי פאָר־געלייגט די קינדער שאָקאָלאַד. די קינדער האָבן זיך אָפּגעזאָגט דאָס צו נעמען. צום סוף, ווען זיי האָבן איניקע מאָל איבערגעחזרט, אַז זיי זיינען אַמעריקאַנער און נישט קיין ענגלענדער, האָט איין קינד גענומען אַ קליין שטיקל שאָקאָלאַד און דאָס איז אַלץ. „מיר ווילן נישט קיין שאָקאָלאַד אָדער צדקה, האָט געזאָגט אַ מעפּיל, וואָס האָט גערעדט ענגליש, מיר ווילן אַהיים קיין ארץ־ישראל".

אַ בריטישער באַאַמטער האָט איבערגעגעבן די קאָנגרעס־מענער, אַז ביי דער אויספאָרשונג זאָגן אַלע, אַז זיי פאַרשטייען נאָר יידיש אָדער העברעיש.

אַ סך פון די, וואָס מאַכן אַזאַ דערקלערונג, קומען אין אַ זייט פון זאַל און רעדן מיט די זשורנאַליסטן אין אַ פּערפעקטן ענגליש.

איינע פון די פראַגן, וואָס ווערט אַלעמען געשטעלט איז, אויב זיי וואָלטן וועלן פאָרן קיין פראַנקרייך, ווו די רעגירונג וויל זיי אויפנעמען. ביז איצט האָבן אַלע געענטפערט „ניין"!

אָט איז אַ טיפּישער ביישפּיל פון אַן אויספאָרשונג:

פראַגע: „ווו זייט איר געבוירן?"
ענטפער: „אין ארץ־ישראל".

פראַגע: „וויאַזוי קומט איר אַהער"?
ענטפער: „איך בין געשטאַנען אין חיפהער פּאָרט און בריטישע סאָלדאַטן האָבן מיך געכאַפּט און געבראַכט אַהער קיין דייטשלאַנד".

קיין איינציקער פון זיי, אַפילו געקומענע פון אַזישוויץ און מיט נומערן אויף זייערע הענט, ווילן נישט צושטימען, אַז זיי זיינען געקומען פון פּוילן אָדער פון אַן אַנדער לאַנד אין אייראָפּע.

אַפילו די קליינע קינדער ענטפערן די ענגלענדער, אַז זיי זיינען פון ארץ־ישראל.

די אינטערנאַציאָנאַלע פּליטים־אָרגאַניזאַציע האָט געעפנט אַ רעגיסטראַציע־ביוראָ. אָבער קיין איינציקע פון די יידן האָט זיך דאָרט אַהין נישט געווענדעט.

מעפּילים־פאַרשטייער האָבן באַזוכט דעם אַמעריקאַנער פּאַרטרעטער אין דער אָרגאַניזאַציע און אים באַדאַנקט פאַר זיין אָנוועזנהייט דאָ, דערביי האָבן זיי אים דערקלערט אַז עס איז אינגאַנצן אומעגלעך אָנצונעמען הילף פון דער דאָזיקער אָרגאַניזאַציע. די יידישע פירער האָבן אויך פאַרלאַנגט, אַז מען זאָל די „עקזאָדוס"־מעפּילים נישט צעשפּרייטן אין פאַרשידענע לאַגערן.

אינם באַשלוס פון די יידן צו בלייבן אַלע צוזאַמען אין פּאָפּענדאָרף, זעען די ענגלענדער אַ סכנה פאַר נייע אומרוען. די ענגלענדער האָבן דערקלערט, אַז לאַנג קענען די יידישע עמיגראַנטן אין פּאָפּענדאָרף נישט בלייבן. אויב די יידן וועלן זיך נישט לאָזן רעגיסטרירן דורך דער אינטערנאַציאָנאַלער אָרגאַניזאַציע, כדי צו ווערן איבערגעפירט אין פאַרשידענע לאַגערן פון דעפּלאַסירטע פּערזאָנען, וועלן זיי אַריבערגיין אויפן סטאַטוס פון די דייטשע בירגער און וועלן צעשיקט ווערן אין פאַרשידענע דייטשע שטעט.

שלום־וואָרט

מיט דער צייט זיינען די לאַגער־באַדינגונגען, אין וועלכע די מעפּילים האָבן זיך געפונען, געוואָרן לייכטער. די מעפּילים אָבער האָבן אויף קיין איין רגע נישט אויפגעגעבן זייער ווילן ווי אַמשנעלסטן צו דערגרייכן די ברעגעס פון ארץ־ישראל און טראָץ אַלע ביזאיצטיקע ליידן, האָבן זיי זיך ווידער דעצידירט צו גיין נאָכאַמאָל אויפן וועג פון העפּלה.

די העפּלה האָט נאָר אָנגענומען אַנדערע פאָרמען. גרופּנווייז פלעגט מען זיי ארויסנעמען פון די לאַגערן און דורך פאַרשיידענע וועגן האָבן זיי דערגרייכט די ברעגעס פון ארץ־ישראל.

זייער דערשטוינט איז דעריבער געוואָרן די גאַנצע וועלט, ווען ס'האָט זיך פלוצים, אין אַ העלן טאָג, באַוויזן אין דער גאַנצער וועלט־פּרעסע די ידיעה, אַז „היינט איז די לעצטע גרופּע מעפּילים פון דער שיף „עקזאָדוס 1947" אָנגעקו־מען קיין ארץ־ישראל". (געווען איז דאָס דעם 11־טן מאַי 1948, האַרט פאַר דער פּראָקלאַמאַציע פון דער יידישער מדינה).

ווידער אַמאָל האָט עס אַ שיין געטון מיט גרויסע אותיות אין אַלע גרעסטע צייטונגען וועגן דער העלדישער עפּאָפּעע פון „עקזאָדוס 1947". ווידער אַמאָל האָט די גאַנצע וועלט־פּרעסע מיט באַוווּנדערונג און רעספּעקט דערמאָנט דעם העראָ־איזם פון די „עקזאָדוס"־מעפּילים, זייערע ליידן און ענויים און לבסוף זייער ענד־גילטיקן זיג מיטן דערגרייכן, טראָץ אַלע שוועריקייטן, די ברעגעס פון זייער פאָטערלאַנד.

אַ טייל פון די „עקזאָדוס"־מעפּילים האָט אויך עולה געווען אויפן סמך פון צערטיפיקאַטן, וואָס זיינען צוגעטיילט געוואָרן דורך דער מאַנדאַט־מאַכט דער ברי־טישער זאָנע פון דייטשלאַנד.

דאָס קאַפּיטל „עקזאָדוס 1947" איז געקומען צום סוף.